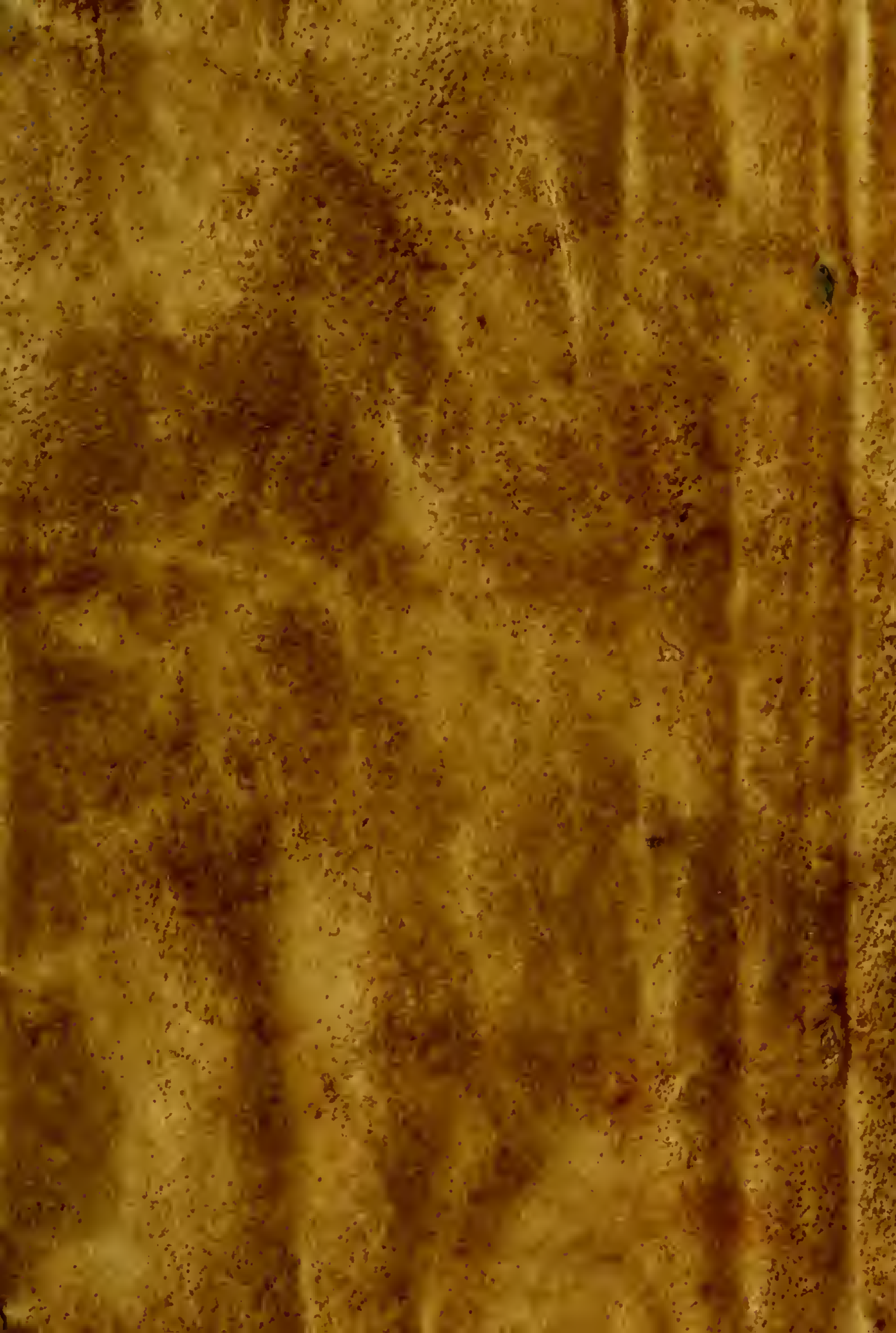

610
Allan H. Gilbert

J

EMBLEMATA V. C.

ANDREÆ ALCIATI MEDIOLANENSIS IVRISCONSVLTI;

Cum facili & compẽdiosa explicatione, qua obscura illustrantur, dubiáque omnia soluuntur.

Per CLAVDIVM MINOEM Diuionensem.

Excerpta ex eiusdem in eadem Alciati emblemata maiorum vigiliarum commentariis.

Ad calcem ALCIATI vita nuper ab eodem Minoë conscripta.

[redacted]

[redacted]

Ex Libris
Dom.ci Merli
Civis Luc.

ANTVERPIÆ,
Apud Christophorum Plantinum.
M. D. LXXXIV.

Di [redacted]

CLAVD. MINOS CHRISTOPHORO PLANTINO SVO S. P.

ETIISTI à me tibi vt epitomen conſcribi paterer, vel etiam ipſe meo arbitratu conficerẽ meorum in Alciati emblemata commentariorum, quos ex tua officina iam ſæpe in lucem emiſiſti. Qua in re primo quidem aſpectu, ne verum diſſimulẽ, neſcio quo modo reſtitabã. verebar enim ne quid prioribus illis laboribus meis in Alciatum detraheretur ea noua epitomes editione: & facilè mihi ſuccurrebat quid maiorum gentium auctoribus iam olim accidiſſet, quorum pænè memoriam ſi non deleuit omni ex parte, certè nõ parum imminuit ſectorum quorundam inuida & nimiùm

præceps ignauia. Sed tamen negare tibi aliquid quem vnicè diligo, præſertim & debita petenti, & honeſtá cupiẽti, durum profectò mihi videbatur. Itaque libellum mandaui exſcribendum homini ſollerti ac perito, vt tibi morem gererem, meamq́ue commẽtationem ita paucis coarctaui, vt nihil eſſet quod libelli moles eos grauaret in quorum maximè gratiam te hãc editionem faſſus es adornare. Si quibus tamen nimia breuitas obſcuritatem peperiſſe videbitur (quod nondum ſuſpicari poſſum) vix erunt ij magnopere mihi moleſti ſi maiores meos commentarios euoluerint, in quibus nihil puto à me prætermiſſum quod ad argumenta tam lepida variaq. illuſtranda pertineat. Quos cùm recognoſcerem ſuperioribus anteactis menſibus (ſed imprimis diebus Halcyoniis, quibus fora conticeſcunt) eosque ſcriptorum veterum & ſanè meliorum locis, ſeruato tamen aliquo modo locupletarem,

pletarem, ad extremum eò perducta res est, vt, nisi me fallit animus, qui primùm fœtus immaturus fuit, & quasi abortiuus editus, ad eam maturitatem excreuerit, quæ neque doctis improbetur, neq. mediocriter eruditos vllomodò fastidiat. Sciolos enim quosdã & importunos ἀνθαδοσόμυς nihil moror, quin potius iis quia minimè placeam, aut etiam displiceam, ego mihi mirificè placeo: nempe vnum non leue mihi palmarium cõtigisse puto, quòd quæ mea industria & studium permultis viris bonis placeat, insulsis & inficetis nugonibus displiceat. Eum ego librũm iampridem tibi vni despondi, mi Plantine, cui quasi prima obstetrix adfuisti opportunè; quique te, non secus ac parentem alterum libẽter agnoscit, & qui ferat ægerrimè, immò verò expostulet quòd alio cultu quàm tuo fuerit in lucem emissus anno proximè superiore, idque Lutetiæ, me nihil tale aliquid cogitante,

 ac ne

ac ne quidem suspicante. In quo editionis nouæ conatu an temeritatem non tolerãdam, an potius auaritiã nimiùm cœcam audaculi hominis admirari debeam?, non planè video. existimauit enim, sed ineptè admodum, venia dignum plagium: aut auctore incõsulto, vel absentè, cuiuis permissum esse libros non suos edere. Atqui nemo est qui nesciat quędam scripta iam antè mãdata typis, & manibus hominum trita, quoties ferè sunt recudendi, à suis auctoribus vel emendari, vel etiam illustrari, adeò vt nouã subinde accessionem καὶ δευτέρας φροντίδας præ se ferant. Quod nisi sit librum scriptoribus, quorum laboribus securi fruimur; neque per sordidos quosdam bibliopolas iis liceat aliquid inuentis prioribus adiicere vel detrahere, næ misera futura est eorum hominum conditio qui ad rem augendam litterariam multum operæ ac studij ponunt. Sed non plura. tu, Plantine amicissime; memineris te

ris te dediſſe fidem de maioribus meis commentariis recens à me cultis & expolitis. quàm nihil temerè cogites, nihil in vanum pollicearis, dudum percepi. ego quod te reliquis omnibus anteponam qui artem tuam exerceant, facio non temerè aut minus prudenter, vt qui certis persuaſus argumẽtis me non falli certò ſciam vnà cum multis laudatis viris, qui de tua virtute & ingenio planè ſincero veriſſimè iudicant. Vale. Lutetia, Nonis Sextil. cIɔ. Iɔ. LXXXIII.

QVID SIT EMBLEMA; VNDE SVMPTA EMBLEmatis inuentio, deque eius vsu & ratione.

EMBLEMA, *Græca vox, ducitur à verbo* ἐμβάλλεσθαι, *aut* ἐπεμβλῆσθαι, *quod est interserere, vel iniicere. accipitur enim significatione primaria, pro ornamẽto exemptili, quod ad placitum, vasis argenteis, aureis, aliisve tolli & reponi potest: qualia sunt sigilla, rerumq; & flosculorom simulacra ingeniosè fabricata vel effictа. Quod Cicero nos docuit, & libri Iurisperitorum, in l. Cùm aurum. 19. §. Idem Celsus: & l. Pediculis argenteis, §. 1. D. de auro, argen. mundo legat. Eadém panè sunt, nisi me animus fallit, quæ appellantur à Martiale chrysendeta, vasa ex auro*

auro illigata, in quibus sunt quædam crustæ, aut nexiles ex auro torques, si tamen coniectaneum adprobemus docti certè hominis Baifij. Turnebus enim mauult esse gemmata vasa, quæ consertas auro gemmas, hoc est λιθίσκους χρυσενδέτους *teneant. Ad quod genus etiam referri videntur toreumata, quæ dicuntur M. Tullio: ea cælata opera sunt tornoq. facta, vt loquitur Sallustius. Ad eam classem plerique sunt qui coagmenta referant, an satis peritè, nescio: id enim verbum, à Plauto vsurpatum, significat commissuras, arctas & compressas quasdam iuncturas, propriéque lapidum, quæ Græcis* συστήματα. *Sed ne à scopo aberremus longius, quicquid interseritur ornatus gratia, nec modo vasis, sed & abacis, aulæis, parietibus, vestimentis, rebus denique aliis, emblema dici potest, id est* ἔμβλημα, ζωωτὸν, δαίδαλμα. *Sic autem meminimus accipi emblema vermiculatum vel tessellatum, qualia sunt in pauimentis sectilibus, & crustis variis & discoloribus, quodam opere musiuo coagmenta-*

 tum.

tum. Inter crustas tamē & emblemata aliqua est significationis differentia, quod crustæ sint tectoria quædam, & vt illitæ bracteæ, inductæ laminæ et inauratæ. At emblemata multò fuere pretiosiora & operis magis exquisiti, quæ cùm essent illigata vel affixa; possent eximi: cū crustæ firmius inhærerent, etsi reuelli possent.

Per metaphoram tamen, emblematis nomen conuertitur ad orationis genus quibusdam quasi colorum seu sententiarū pigmentis comptum vestitúmque. notum enim illud Lucilij quod à Tullio citatur in libris oratoriis,

Quàm lepidè lexeis cōpostæ vt tesserulæ omnes
Arte, pauimento, atq. emblemate vermiculato.

Hic igitur Emblemata sunt picturæ quædam ingeniosæ ab ingeniosis hominibus excogitatæ primùm, dein repræsentatæ, iisq; litteris similes quæ HIEROGLYPHICÆ *ab Ægyptiis nominatæ, arcana sapientiæ vetustißimorum hominum symbolis & sacris celaturis continebant: cuius doctrinæ mysteria non nisi initiatis & intelligentibus committi permittebant, à qui-*

à quibus non iniuria profanum vulgus arcebant. Eos enim æmulatus Alciatus, quoties à seueriore Legum studio ad humanitatis disciplinas, animi reficiendi caussa diuerteret, ex variis artificum nobiliorum locis arguta & lepida sanè symbola partim legit, partim suo arbitratu ad eruditum quemdam sensum nouo cultu confinxit. Quam doctrinæ liberalis partem ne mediocribus & non ita doctis inuidisse videretur, eleganti explicatione illustrauit: in quibus picturam quamque suum declarat epigramma verbis adeò puris & delectis, vt nihil suprà possit esse. De emblematis nomine & ratione hactenus, si tamen hoc vnum adiecero; vocem eam peregrinam, & Romanis auribus non satis notam Tiberio Cæsari minimè placuisse, vt principi qui Romanam linguam præferret alienæ. Quanquam enim, vt Suetonius ait, Græco sermone promptus esset, non tamen, nisi opportunè, vsus est. abstinuit enim, sed in senatu maximè, adeò quidem vt monopolium nominaturus, veniam priùs postularit, quòd

sibi

sibi verbo peregrino vtendum esset; atq. etiam in quodam decreto patrum, cùm ἔμβλημα recitaretur, vocem commutandã censuerit, & pro peregrina Romanã requirendã: aut si non reperiretur, vel pluribus & per ambitum verborum rem enuntiandam. Sed nos retinemus emblematis vocabulum, vt vsu iam receptum, dignumq; Romana ciuitate. est enim venustum & elegans, immò significatissimum, & ad hãc inuentionis materiam appositissimum.

Cæterùm emblemata, quanquã varia sint & multiplicia, ad tria tamẽ genera facilè reuocari possunt, vt alia sint historica, vt quæ ab historia rerũ vel personarũ petita: alia physica, quæ ab animantiũ rerúmve aliarũ natura: alia deniq. morum, quæ ad institutionẽ vitæ pertineant: Historicũ illud est de Leænæ statua ærea, in acropoli Atheniensi posita: triũphus M. Antonij de interfecto Cicerone: Hunni, seu Fenni Scythici descriptio, & alia quædam. Physica sunt, vt Bacchi & Palladis simulacra in eadẽ ara: ciconiæ pietas, &c. quæ tamen omnia ad doctrinam morum facillimè reuocari possunt.

CL. VIRI ANDREÆ ALCIATI IN LIBRVM EMBLEMATVM PRÆFATIO ad Chonradum Peutingerum Auguſtanum.

DVM pueros iuglans, iuuenes dum teſſera fallit,
Detinet & ſegnes chartula picta viros;
Hæc nos feſtiuis Emblemata cudimus horis,
Artificum illuſtri ſignaq́ facta manu:
Veſtibus vt torulos, petaſis vt figere parmas,
Et valeat tacitis ſcribere quiſque notis.
At tibi ſupremus pretioſa nomiſmata Cæſar,
Et veterum eximias donet habere manus.
Ipſe dabo vati chartacea munera vates,
Quæ, Chonrade, mei pignus amoris habe.

Dum pueros, &c.] Præponitur hoc epigramma vice Præfationis, qua ſuum libellum Emblematum conſecrat viro nobili, Peutingero Chonrado. Primò itaque ſuum ſtudium laudat ex diſſimilibus: occaſionem huius opuſculi conſcribendi aperit: deſcriptionem emblematis, eiuſdemq́ue vſum ac finem ponit: & ad extremum amico homini ac docto Chonrado ſuum idem opuſculum modeſtè commendat.

Dum pueros iuglans.] Tria luſuum genera totidem ætatibus apta initio attingit.

Feſtiuis horis.] Diebus genialibus, quo tempore remittere ſoleo ingenium à grauiore legum ſtudio.

Artificum

Artificum illustri.] Definitio Emblematum, de quibus nos iam satis superque.

Vestibus ut torulos.] Finalis causa Emblematum. Conferent hæc ἄφωνα signa, ut ornamenta quædam vestibus, pileis, ædium parietibus, aulæis, fenestris possimus apponere: utque ingeniosi homines tacitis quibusdam notis, & quasi hieroglyphicis litteris animorum sensa exprimant.

Supremus Cæsar.] Maximilianus, cui fuit à cõsiliis Peutinger Augustanus.

Pretiosa nomismata.] Donaria, qualia boni principes conferre solent optimis & fidissimis consiliariis.

Et veterum, &c.] impertiat tibi amplissima quæque artificum veterum manupretia, statuas ingeniosè & sollerter effictas: ipsissimas inquam res aureas, argenteas, aliasque maximi pretij, non picturam quandam nudam, qualis est hæc mea chartacea.

Ipse dabo vati.] Ad decorum hoc pertinet. non est enim alienum hoc munus à persona eius cui nuncupatur.

Pignus amoris.] id est, μνημόσυνον.

AD

AD ILLVSTRISSIMVM MAXIMILIANVM, DVCEM Mediolanensem: Super insigni Ducatus Mediolani.

EMBLEMA PRIMVM.

EXILIENS infans sinuosi è faucibus anguis,
Est gentilitiis nobile stemma tuis.

Talia

Talia Pellæum gessisse nomismata regem
Vidimus, hisq; suum concelebrasse genus:
Dum se Ammone satum, matrem anguis imagine
Diuini & sobolē seminis esse docet: [*lusam,*
Ore exit. tradunt sic quosdam enitier angues.
An quia sic Pallas de capite orta Iouis?

PROPONITVR insigne Ducatus Mediolanensis, id est, gentilitium signum Principum Mediolanensium. In eo signo conspicitur serpens cæruleus in aurea planitie, infantem rubore tinctū euomens. Id schema fingit Alciatus acceptum ab Alexandro Magno, qui se Ioue Ammone natum prædicabat. Id verò, ne absurdum putetur, ait serpentes quosdam ore parere: & apud Poëtas Mineruam Iouis è cerebro prosiliisse. Serpens quidem in Hieroglyphicis, pro sapientiæ symbolo vsurpari palam est. Itaque hoc stemmate repræsentatur diuina progenies, antiqua & illustris nobilitas è sano sapientiæ capite profecta.

Exiliens.] erumpens, extra saliens.

infans.] puer anniculus, *νήπιος, παιδάριον*, vt fœtus ex vtero rubens.

è faucibus.] gulæ partibus interioribus.

anguis sinuosi.] serpentis in sinus & gyros complicati.

Est gentilitiis n, st. t.] Schema seu stemma gentilitium, vsurpatum a tuis gentilibus, & maioribus familiæ.

Talia nomismata.] symbola in numis, signis militaribus, in templis, locisque publicis expressà. sic enim hîc accipi nomisma *συνεκδοχικῶς* interpretor.

Pellæum regem.] Alexandrum Magnum, à Pella vrbe Macedoniæ ita vocitatum.

Vidimus.] legimus apud historicos. Rectè, vidimus. verbum enim *ἐμφατικὸν*. sic *καθ' ἱστορίαν ἰέναι*, visendi

vel

vel ſciendi gratia ire, vt apud Plutarch. de hiſtoria dicitur.

Hu.] nomiſmatis.

ſuum concelebraſſe genus.] publicaſſe ſuam originem de qua Plutarch. Iuſtin. in 12. Qu. Curtius, alij multa.

Dum ſe Ammone, &c.] Ammon Iupiter dictus, quaſi arenarius, quòd ſub arietis effigie coleretur in delubro cõdito in arena. hoc de templo Curtius in 4. Lucan. 9. bell. ciuil.

Matrem anguis imagine luſam.] Olympias Alexandri mater vel putauit, vel ſimulauit ſe à Ioue compreſſam ſub ſpecie draconis, ad tegendã congreſſus ignominiam. Id enim factum fuiſſe à Mago quodam impoſtore credibilius eſt, vt auctores non pœnitendi prodiderunt. Huc refero congreſſum Martis (id eſt, perſonati cuiuſdam militis, qui Martem mentiebatur) cum Rhea Romuli & Remi matre. Quid enim huc commemorem aniles noſtrorum fabulas de Meluſina, deque Roberto, cui cognomen Diabolo fecerunt? Non plura: nam de Succubis & Incubis aliâs.

Diuini & ſobolem ſeminis.] Deorum non eſt propria generatio, ſed hominum, vt rectè diſputat in Numa Plutarch. vbi agit de congreſſu Pompilij cum Nympha AEgeria. Nam ſexus in homine, argumentum eſt impotentiæ & imbecillitatis, quæ in Deo eſſe nón poteſt, vt Lactantius docet. Sed multi illuſtres nothi, cùm incerto patre nati eſſent, retulerunt ſuum genus ad Deos. non malè profectò, ſed cautè tamen, vt Epaphus Ouidianus Phœbum pro patre agnouit, quia ſol & homo generant hominem. Ipſeq. Alexãder apud Lucianum, dicit ſibi vtile fuiſſe ad res præclaras gerendas, & terrẽdos barbaros, quòd filius Iouis crederetur.

tradunt ſic quoſdam enitier angues.] Ore parere Amphiſbænas tradunt Plinius & Solinus: ille 8. c. 23. hîc, cap.

30. Itidem de Sepiis nonnulli.

An quia sic Pallas.] quod figmentum vt vetustum, ita ingeniosum, omnes penè Græci & Romani scriptores referunt ad sapientiam humanam, quam à Deo profectam, vt omne donum optimum ortum à supremo omnium parente, agnoscunt.

MEDIO-

MEDIOLANVM.

EMBLEMA II.

BITVRIGIS *veruex, Heduis dat ſucula ſignũ:*
His populis patriæ debita origo meæ eſt,
Quam Mediolanum ſacram dixere puellæ
Terram: nam vetus hoc Gallica lingua ſonat.
Culta Minerua fuit. nunc eſt vbi numine Tecla
Mutato, Matris virginis ante domum.

Laniger huic signum sus est, animalq́; biforme,
Acribus hinc setis, lanitio inde leui.

Ex duarum Galliæ vrbium, nempè Biturigum & Heduorum schematibus & symbolis publicis elicit ἔτυμον, seu notationem Mediolani. Bituriges enim arietem, Hedui porcum habere dicuntur Alciato. Mediolano autem ideò tributum nomen, quia cum prima vrbis eius fundamenta iacerentur, repertus est sus mediatim lanatus. Auctorem laudo D. Ambrosium, quondam oppidi huius Episcopum sanctissimum, doctissimumque.

sucula.] parua sus, porculus.

signum.] publicum stemma.

Hís populus, &c.] Mediolanum à Gallis excitatũ fuisse tradit Liuius lib. 5.

vetus lingua Gallica.] De hac vetere Gallorum lingua memini me quædam commentatum alio loco.

Culta Minerua, &c.] Olim eo loci Mineruæ diuini honores tributi, vbi nunc templum D. Teclæ, ante sacram diuæ Virgini ædem.

Nunquam

Nunquam procrastinandum.

EMBLEMA III.

*A*LCIATAE *gentis insignia sustinet Alce,*
Vnguibus & μηδὲν fert ἀναβαλλόμενος.
Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
Qui tot obiuisset tempore gesta breui?
Nunquã, inquit, differre volens. quod & indicat
Fortior hæc, dubites, ocyor ánne siet. [*Alce:*

INGENIOSE nomen suæ familiæ deducit ab Alce fera, cuius vires & pernicitatem, adducto ad id Alexandri apophthegmate, transfert ad fortitudinem & diligentiam, quæ in rebus gerendis; & iis quidem honestis atque præclaris adhibenda sit.

Alce.] fera Septentrionalis, de qua Plinius in historia mundi, & Gesnerus operoso illo volumine de animalibus.

μηδὲν ἀναβαλλόμενος.] nihil procrastinans, nihil differens in tempus aliud. Id petitum ex Homeri scholiaste annotat Erasmus adagio, Nunc tuum ferrum in igni est.

Constat Alexandrum.] Nullam virtutem regis istius magis, quàm celeritatem laudauerim, ait Curtius lib. 5. Relictis enim pedestribus copiis, tota nocte cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis, ad Araxem prima luce peruenit. Idem eodem lib. dum audisset regem Darium captum esse: in illo corpore posita est victoria (inquit Alexander) & tanta res, celeritatis est præmium. Certè natura ea rex ille fuit, vt omnia faciliùs, quàm moram perpeti posset.

Fortior hæc, dub.] Monemur itaque summa quæque perfici diligentia, & virium firmitate.

In

In Deo lætandum.

EMBLEMA IIII.

ASPICE vt egregius puerum Iouis alite pictor
Fecerit Iliacum summa per astra vehi.
Quisne Iouem tactum puerili credat amore?
Dic, hæc Mæonius finxerit vnde senex.
Consilium, mens atque Dei cui gaudia præstant,
Creditur is summo raptus adesse Ioui.

TRACTVM, id ex Xenophontis Symposio, quo loco ait Ganymedem non corporis, sed animi causa in cœlum à Ioue translatum: quod ipsum nominis etymo significari tradit. Nam Γανυμήδης dicitur, ὃς γάνυται μήδεσι, id est, qui diuinis consiliis lętatur. Ex quo illud Homericum torquet, γάνυται δὲ τ' ἀκούων, lætatur audiens. & alio loco, πυκινὰ φρεσὶ μήδεα εἰδώς, edoctus animo consilia. Id refertur ad hominis contemplatorem animum, qui relicta corporis secretione cœlestia rimatur intento mentis oculo: quod ipsum sine raptu non fit, vt obseruant Philosophi veteres.

Egregius pictor.] peritus, πεπαιδευμένος. Pictores olim, florente Græcia, non suæ artis modò, sed & rerum omnium quæ cognitione dignæ essent, peritos fuisse constat ex Pausania & Plinio.

Fecerit.] ποιεῖσθαι Poëtarum est. nam hinc ποιηταὶ dicti.

Iliacum.] Troianum. Ilios, seu Ilium, Troiæ vrbs, regia Principum Troianorum.

summa per astra.] puto alludi ad animi alas, de quibus Plato.

vehi.] Metaphora præclara. vnde vehiculum animi, contemplatio, διάνοια, θεωρία.

Quisne Iouem, &c.] Puritatis amator Deus. &, casta placent superis.

senex.] ab ætatis peritia, ab auctoritate, dignitateque.

Mæonius.] Homerum dictum Mæonidem & Mæonium sciunt omnes.

Consilium, mens atque Dei, &c.] his nomen Ganymedis respondet, μήδεα, καὶ γάνυμαι.

Sapien-

Sapientia humana, ſtultitia eſt apud Deum.

EMBLEMA V.

QVID *dicam? quonam hoc compellem nomine monſtrum*
Biforme, quod non eſt homo, nec eſt draco?
Sed ſine vir pedibus, ſummis ſine partibus anguis
Vir anguipes dici, & homiceps anguis poteſt.

Anguem pedit homo, hominẽ eructauit & anguis:
Nec finis hominis est, initium nec est fera.
Sic olim Cecrops doctis regnauit Athenis:
Sic & gigantes terra mater protulit.
Hac vafrum species, sed relligione carentem,
Terrena tantùm quique curet, indicat.

Hoc monstro notantur Athei quidam, & deliri Epicurei, qui cum sint anima rationis participe à Deo informati, relicta sui conditione meliore, nihil nisi terram sapiunt, neglecta omni religione, diuinoque cultu: quem tamen pręse ferunt, sed simulatione quadam, nimirum vt rebus terrestribus, quas auidissimè appetunt, securius fruantur. Sumptum carmen est, sed aliò quidem tortum, ex collectaneis Epigramm. Græcorum lib. 4. titulo, εἰς χείρεγα ἱπποκένταυρον.

Quid dicam, &c.] Magno vtitur verborum circuitu in monstro hoc efformando, cui nequidem satis proprium vocabulum possit tribuere, vt quod ab omni naturæ ratione sit alienum.

Sed sine vir, &c.] homo est supernè, infernè verò serpens: nec tamen hominis aut serpentis naturam aut conformationem habet.

pedit, eructauit.] verba obscœna ad monstri designandam obscœnitatem.

Sic olim Cecrops.] Atheniensium Rex, dictus διφυής, hoc est naturæ duplicis, quòd primus Atticam imbuerit idolomania, vanoq. deorum cultu, vt tradit D. Augustin. de ciuit. Dei libris.

doctis Athenis.] Athenas, locũ doctrinæ fertilissimum dixit Val. Maxim. lib. 8. cap. 7. Id epithetum Athenis tributum à variis auctoribus alio loco meminimus.

Sic & gigantes.] Nomine gigantum Poëtæ intelligunt impiam

impiam quandam gentem, Deos negantem, qui quia nihil superum cogitarent, iusque omne rectumq. aspernarentur, ficti sunt serpentinis pedibus fuisse, Deosque cœlesti sede pellere voluisse. Macrob. cap. 20. Saturn. 1.

Hæc vafrum species.] Arguuntur itaque hac pictura vafri quidam & veteratores ἄθεοι, de hac tantùm vita solliciti, religionis expertes, quam tamē cum sapientia inseparabili nexu coniunctam esse vult eloquentissimus veterum Christianę religionis assertorum Lactantius. Itaque sapientia hominum diuini cultus expertium, mera stultitia censenda est. Sic enim Dei vates Esaias: Perdam sapientiam sapientum, & prudentiam prudentum reprobabo.

Ficta

Ficta religio.

EMBLEMA VI.

REGALI residens meretrix pulcherrima ſella,
Purpureo inſignem geſtat honore peplum.
Omnibus & latices pleno è cratere propinat:
At circum cubitans ebria turba iacet.
Sic Babylona notant: quæ gentes illice forma,
Et ficta ſtolidas relligione capit.

Ex D. Ioannis Apocalypsi ducta est hæc fictæ religionis ἀνδριαντογραφία: ex qua colligimus in statu religionis iam olim fuisse, multosque adhuc esse, qui suis præstigiis, falsaque doctrina imperitos inescant, errorisque poculo iis imponunt: quo tanquam ebrij facti, mentisque impotes, à subdola capti meretrice, purissimos diuinæ sapientiæ fontes aspernantur, adeoque insanientes, seque & alios miserrimè in præcipitium coniiciunt.

meretrix pulcherrima.] In sacris litteris nõ semel comparatur ementita religio cum meretrice, vt Babylon meretrix non raro: & Ezechiel Leænam, id est, meretricem Hierosolymam nominat. Contrà, vera religio cum virgine confertur à D. Paulo; Vni viro virginem castam exhibere Christo.

regali sella.] regio apparatu. signum alioqui alienum à simplici & modesto cultu Christiani gregis.

Omnibus & latices.] Errorem tectum in multos, id est, quoscunque obuios diffundit & propagat.

At circum cubitans.] Nullum venenum præsentius erronea opinione, quæ vbi mentem occupauit, hominis animum tanquam aliquo Circæo poculo ita immutat, vt se omninò nesciat.

ebria turba iacet.] Is enim error, eaque pestifera hæresis non potest insinuari homini sine aperto animi delirio. Atqui expertes rationis, adeoque dementes mouentur rebus externis, principatu, auctoritate, imperio, dignitate, & cæteris eiusmodi. Is ergo est mentis gratissimus error, quem sibi adimi nolunt incauti, vt quem non putent errorem esse.

Sic Babylona notant.] Qui notant? nempè viri sagaces, vereque pij.

illice forma.] illicio & obtentu pietatis: aliâs enim non caperet. sic enim ferè decipimur specie recti.

Et

Et ficta.] non omninò falsa, sed ficta duntaxat. Quæ enim prorsus falsa sunt, vt veris opposita, quia sese produnt, non tam facilè possunt imponere, proindeque vitantur: ficta verò, vt quæ habeant aliquid simile vero, etiam cautos decipiunt.

capit.] decipit. hinc artes captatoriæ.

Non

Non tibi, sed religioni.

EMBLEMA VII.

ISIDIS effigiem tardus gestabat asellus,
Pando verenda dorso habens mysteria.
Obuius ergo Deam quisquis reuerenter adorat,
Piásque genibus concipit flexis preces.
Ast asinus tantum præstari credit honorem
Sibi, & intumescit, admodum superbiens:

Donec

Donec eum flagris compescens, dixit agaso,
Non es Deus tu, aselle, sed Deum vehis.

DVCTVM id ex Gabriæ apologis, de asino sibi multum arrogante, quòd gestanti sibi Dei cuiusdam simulacrum, putaret honorem impartiri. vnde fuste dolatus ab agasone, audiit, *Non es tu Deus, ô aselle, sed Deum fers.* Notantur magistratus ciuiles, vel etiam Ecclesiastici, qui affectent eum honorem, qui suo Principi, aut etiam Deo debetur. Nullus est certè, quin liberè fateatur honorem esse impendendum iis qui sacris præsunt, quique Reip. præficiuntur: sed tamen eos excedere non debent, ne veniant in reprehensionem, vt asellus iste ἄγων μυςήρια.

Isidis.] Apud Aegyptios culta Isis, Io primùm dicta, magnaque Dea. Hîc torquetur ad summum magistratum, vel etiam sacerdotium.

tardus asellus.] Rectè, & ad veritatem appositè. sic enim non rarò videmus eos præfici magnis & honorificis functionibus, vt etiam sacerdotiis, qui sunt omniũ tardissimi & imperitissimi.

Pando vere.n.] Prou. ὄνος ἄγων μυςήρια.

Obuius ergo, &c.] Honos certè debetur magistratui, est enim munus publicum: sed magistratus virum arguit, séque gerere debet, non modò ei vt licet, sed etiam vt decet.

agaso.] Ea est ratio & mens domina, quæ flectit habenas, ducitque cum est opus.

Qua

Quà Dij vocant, eundum.

EMBLEMA VIII.

In triuio mons est lapidum: supereminet illi
Trunca Dei effigies, pectore facta tenus.
Mercurij est igitur tumulus: suspende viator
Serta Deo, rectum qui tibi monstret iter.
Omnes in triuio sumus, atque hoc tramite vitæ
Fallimur, ostendat ni Deus ipse viam.

SEQVENDVM id est vitæ genus, ad quod nos Deus & natura vocat, quod olim significauit apud pa-

ganos Mercurius viæ ductor, qui triuiis positus viam cuique monstrabat. Docemur etiam hoc emblemate, nihil nos, quodcunq. vitæ genus eligamus, posse proficere, nisi doctorem aliquem probum, doctúmque ad imitandum nobis proponamus, qui sit instar cuiusdam Ἑρμοῦ ἐνοδίου καὶ ἡγεμονίου.

In triuio.] Ij dicũtur versari in triuio, qui in deliberãdo de re aliqua sunt suspensi & anxij. Vide prouerb.

mons est lapidum.] Non perperam id accipi licet pro ærumnis & difficultatibus, quæ in vitæ genere deligendo cuiuis occurrunt.

Trunca Dei effigies.] monet, monstratq. viæ flexus, ipse immotus Mercurius: quia satis est admoneri à doctore, qui ipse viam sæpius non ingrediatur.

pectore facta tenus.] quia nihil præter consilium exigitur à præceptore; tu ipse præsta opere quod moneat.

viator.] in ipso ingressu ad studium.

suspende viator serta Deo.] docilem te & amabilem præsta: persolue δίδακτρον & honorarium tuo doctori. quid enim? ridendo dicere verum nihil vetat.

rectum qui tibi monstret iter.] τὴν ὀρθὴν ὁδὸν, ὁδοιπορίαν, qui sit tibi ἐνόδιος, quod epitheton tributum olim Mercurio. Vel rectum iter, ad μέθοδον refero, quæ nomen habet ab ὁδοῦ. i. via, estque nihil aliud quàm recta via, & ratio seu institutio rectè docendi.

Omnes in triuio.] In nobis nihil est consilij, nihil iudicij. opus itaque habemus aliquo ductore Mercurio, seu Philosophiam attingamus, seu artẽ Medicam, seu prudentiã Iuris, aut etiã Theologiã. Nam scholę Philosophorũ sunt plenæ spinosis argutiis: Medicina in multis fallax est, ipsaq. τέχνη μακρὰ, καὶ πεῖρα σφαλερά. Perpetua est inter Iurisconsultos altercãdi alea. Deniq. Theologia ea quæ in scholis vẽtilatur, plena est salebris, ad quas discutiendas opus est magistro quodam perito & sincero.

ostendat ni Deus.] ni sit ὁδοιπορός.

Fidei

Fidei Symbolum.

EMBLEMA IX.

STET depictus HONOS *tyrio velatus amictu,*
Eiúsque iungat nuda dextram Veritas.
Sitq. AMOR *in medio castus, cui tempora circum*
Rosa it, Diones pulchrior Cupidine.
Constituunt hæc signa Fidem, Reuerentia Honoris
Quam fouet, alit Amor, parturítque Veritas.

ID sumptum ex vetere Sabinorum statua, qua numen vnũ triplici facie, nominéq; triplici effingebatur.

Dextra virilis, habitu pacifico: sinistra muliebris, eodē habitu, coronam lauream gestans in capite, quæ dextrā iungat cum imagine priore: in quarum medio effigies ingenui pueri spectabatur, cuius supra caput scriptum erat, EIDII SIMVLACRVM: apud imaginem dextram virilem, HONOR: sinistram muliebrem, VERITAS. Quidam volunt hoc simulacro designatam fuisse sacrosanctam τριάδα, numen vnum tribus in personis, vti piè vereq. credimus. Sed malumus tamen ad sensum communem id symbolum conuertere, vt dicamus fidem veritate, honore, & amore creari conseruaríque. veritatem quidem matrem habet, nudam & simplicem, non comptam aliquo fuco, neque velo tectam. Honorem, vt sit stabilis, firmique pacti pignus: eum verò indutum veste purpurea, vt reuerētèr & cum dignitate seruetur fides. Locum medium Amor tenet, vt adhibeatur aliquod tanquam amicitiæ condimentū.

Stet depictus Honos.] in tabula depictus proponatur stans. Rectè verò stare fingitur, non sedere, aut desidere, quia nunquam honos debet esse ociosus, aut deses.

Tyrio velatus amictu.] purpura indutus. In signū honoris & dignitatis Romanos Patricios, non etiam cæteros fuisse vsos purpura; testis est Plinius 9. c. 36. quod tamē abiisse in desuetudinē queritur Iuuenalis in 3. Satyra.

eius.] honoris.

iungat dextra.] de dextrarū cōiūctione aliquid postea.

nuda Veritas.] simplex & aperta; nullo tincta fuco. sic nominatur ab Horatio. 1. Carmin.

Sitq. Amor in medio.] i. μεσίτης, cōciliator, pacificator.

cui tempora circum, &c.] De hoc amore pudico, qui ἀντέρως, in sequentibus, vt Emblemate, cuius epigraphe, *Amor virtutis.*

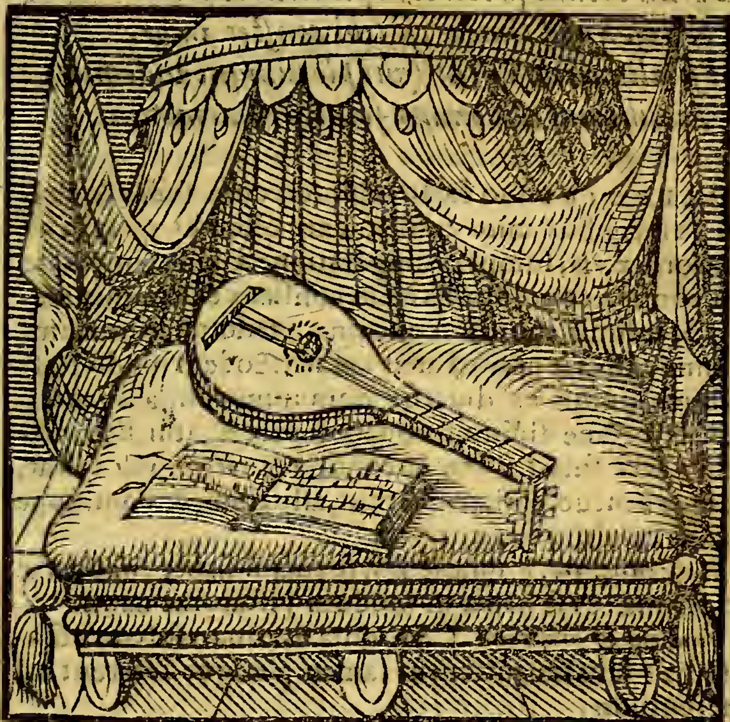
Constituunt hæc signa fidem.] his tribus cōstituuntur tres efficiētes causæ fidei, *Veritas*, mater: *Amor*, nutricius pater, seu conciliator: *Honos*, qui tanquā fouet & sustētat.

Fœdera.

Fœdera.

Ad Maximilian. Mediolan. Ducem.

EMBLEMA X.

HANC *citharam, à lembi quæ forma halieutica fertur,*
Vendicat & propriam Musa Latina sibi,
Accipe Dux: placeat nostrum hoc tibi tempore munus,
Quo noua cum sociis fœdera inire paras.

Difficile est, nisi docto homini, tot tendere chordas:
Vnaq; si fuerit non bene tenta fides,
Ruptáve (quod facile est) perit omnis gratia concha,
Illéque praecellens cantus, ineptus erit.
Sic Itali coëunt proceres in foedera: concors
Nil est quod timeas, si tibi constet amor.
At si aliquis desciscat (vti plerumque videmus)
In nihilum illa omnis soluitur harmonia.

PRINCIPI suo foedus aliquod cum sociis & vicinis Principibus inire constituenti ostendit quanta sit concordiae vis, sumpta comparatione à lyrae temperato aut confuso concentu. Ea enim constans ex summis, mediis & infimis chordis, concinnam reddit harmoniam, si tamé eam vir peritus artis aptarit. Eodem modo Respublica omnis ex diuersis hominum conflata generibus, & ordine dissimili, concordi pace ligatur, si Principem nacta fuerit, qui & consilio & rerum vsu valeat, quique beneuolentiam suorum, assensum, & commune pacis vinculum fouere norit.

Hanc citharam.] quae lembi formam habet, nauiculae celerrimae: ea se habet in modum piscatoriae nauis.

Vendicat & propriam.] An quia Lutina est Italis vsitatissima? Eius inuentionem tamen plerique referunt ad Mercurium.

Accipe, Dux.] ausculta quid hoc symbolo velim.

placeat nostrum munus.] monitum, consilium.

Difficile est nisi docto.] immò difficilius est imperito Principi tenere imperium, totq. hominum formis moderari. Persius ideò Satyr. 4. Neronem increpat: & prouerb. Aliud sceptrum, aliud plectrum.

Vnáque si fuerit non benè tenta fides.] nisi coërceantur improbi & scelerati. id enim omne ἀλληγορικῶς accipiendũ.

Ruptáve,

Ruptáve, quod facile est!] si intereat, aut etiam tollatur de medio aliquis patriæ necessarius ciuis.

perit omnis gratia conchæ.] Reipub. modus & pulchritudo abit in nihilum.

concors nil est quod timeas.] si tibi stet cum sociis concordia, cumque subditis, nihil planè metuendum. Claudianus:

Non sic excubiæ, non circunstantia pila,
Vt tutatur amor.

At si aliquis desciscat.] Deficiat, se desertorem præbeat. Est ergo necessaria Principi omnium & singulorum beneuolentia, vt ametur, ametque.

Silentium.

EMBLEMA XI.

C VM *tacet, haud quicquam differt ſapientibus amens:*
Stultitiæ eſt index linguáque vóxque ſuæ.
Ergo premat labias, digitóque ſilentia ſignet,
Et ſeſe Pharium vertat in Harpocratem.

I D expreſſum ex Græco Palladæ epigrammate, quo ſignificat omnem hominem vel imperitum, pro ſapiétiſſimo

tissimo haberi, quandiu linguam tenere potuerit: eum enim tacendo, morbum affectúmq. sane turpissimum tegere. Sic enim ferè nunquam distinguitur indoctus à scienti peritóque, à circumspecto & prudenti homine imprudens. Notum adagium vetus: Tutum silentij præmium. & illud Simonidis: Locutum fuisse pœnituit sæpè, tacuisse nunquam.

Cum tacet, haud quicquam.] Nullum videtur inter sapientem doctúmve, & insipietem vel indoctum discrimen, si vterque tacuerit.

amens.] ἄνους, pro stulto vel nugatore, seu abderologo, vt nominatur id hominum genus in prouerbio vetere.

Stultitiæ est index.] Seneca ad Serenũ, cap. 11. Vt quisque contemptissimus, & vt maximè ludibrio est, ita solutissimæ linguæ est.

Ergo premat labias] tacendi artem modúmq. teneat. Labias hîc in fœminino, vt apud Gellium, Macrobium, Apuleium, Nonium.

digitóque silentia signet.] Ouid. 9. Metamorph.

Quíque premit vocem, digitóque silentia suadet.

Ausonius Paullino:

Tu velut Ocbaliis habites taciturnus Amyclis,
Aut tua Sigalion Ægyptius oscula signet.

Et sese Pharium.] Harpocrates, silentij numen, de quo Plutarch. Disputatione de Iside. Talis Romæ Angerona, cuius effigies ore fuit obsignato.

Non vulganda consilia.

EMBLEMA XII.

LIMINE quod caco, obscura & caligine monstrum,
Gnosiacis clausit Dadalus in latebris,
Depictum Romana phalanx in prœlia gestat,
Semiuiroq; nitent signa superba boue:
Nosq; monent, debere Ducum secreta latêre
Consilia, auctori cognita techna nocet.

SCRIBIT

SCRIBIT Festus Pompeius, Minotauri effigiem inter signa militaria Romanis ideò fuisse, quòd nō minus occulta esse debeant consilia Principum, quàm fuerit olim domicilium Minotauri labyrinthus: idque vel maximè in bellicis expeditionibus debet obseruari. Vt enim permultum habet momenti ad victoriam taciturnitas; ita sæpè ingentes affert calamitates linguæ intemperantia.

Limine quod cæco.] Descriptio Labyrinthi per periphrasim. Vide Plin. 36. c. 13.

monstrum.] Minotaurum, de quo Virgil. 6. Ouid. 8. Metamorph. Hyginus, Palæphat.

Gnosiacis latebris.] in clauso & obscuro carcere Labyrinthi Cretensis. Gnosos, vrbs Cretæ, regia Minois.

Dædalus.] faber ingeniosissimus, de quo Plin. 7. c. 56.

Romana phalanx.] Romani bellatores. Phalanx, cuneus & acies militaris: vox Macedonum. Q. Curtius. 3. Alexander phalangem, qua nihil apud Macedonas validius erat, in fronte constituit.

Semiuiróque nitent.] Ad illud alludit Ouidian. 2. Artis.

Semibouémque virum, semiuirúmque bouem.

signa superba.] conspicua, in altum erecta.

auctori cognita techna nocet.] Consilium Principis de re dubia vel periculosa si detegatur ante tempus, nocet ei qui detexerit.

Nec quæstioni quidem cedendum.

EMBLEMA XIII.

CECROPIA *effictam quam cernis in arce Leænam,*
Harmodij (an nescis hospes?) amica fuit.
Sic animum placuit monstrare viraginis acrem
More feræ, nomen vel quia tale tulit.
Quòd fidibus contorta, suo non prodidit vllum
Indicio, elinguem reddidit Iphicrates.

PATIEN-

PATIENTIA plus quàm virilis, summaque cruciatuum perpessio in muliercula, fidem tenacem & cōstantem arguit. Ea Leæna fuit, scortum Harmodij & Aristogitonis, nobiliū adolescentū, qui cū adorti essent tyrannos de medio tollere, idque consilium successu caruisset, capta Leæna, & torta fidiculis, vt consilia iuuenum proderet, tenax propositi mulier, nihil patefecit, tandémque mediis in tormētis animam exhalauit. Itaque Athenienses, vt facti memoria perduraret ad posteros, non tanquam scorto, statuam erexerunt sub effigie Leænæ elinguis. Leænæ quidem, vel vt id animal haberetur pro fortitudinis symbolo: vel vt indicaretur Leænæ nomen. Elinguis verò, quia consilium iuuenum, etiam ad extremum torta non prodidisset. Historiam referunt Pausanias, Athenæus, Plinius, Gellius, alij.

Cecropia in arce.] in acropoli Athenarum.

effictam.] expressam ære statuam.

hospes.] spectator, si fortè ignoratione rerum Atticarum labores.

amica fuit.] ἑταίρα, seu meretrix.

Harmodij.] & Aristogitonis, nobilium iuuenum.

placuit.] verbum Iuris, quo populiscitum intelligit.

animum acrem.] μεγαλοψυχίαν, θυμόν.

viraginis.] fortis & interritæ, quæ virili animo fuit.

More feræ,] Leænæ, quæ pro symbolo fortitudinis & inuicti animi vsurpatur.

nomen, vel quia.] quòd mulieri huic Leænæ nomen fuisset.

Quòd fidib.] fidiculis ad mortem vsque torta.

suo non prodidit.] neminem prodidit ex sociis coniurationis.

Iphicrates.] de quo Plin. 34. c. 8.

Consi-

Consilio & virtute Chimæram superari, hoc est, fortiores & deceptores.

EMBLEMA XIIII.

BELLEROPHON *ut fortis eques superare Chimæram,*
Et Lycij potuit sternere monstra soli:
Sic tu Pegaseis vectus petis æthera pennis,
Consilióque animi monstra superba domas.

NVLLA

NVLLA est adeò magna & versuta calliditas, nulla insidiosa vis, nullæque præstigiæ, quas non possit animi magnitudo, prudensque consilium sollerter effugere. Quanquam enim nobis sit interdum concertandum cum fortioribus, & fraudulentis, non est tamen abiiciendus animus, sed assumenda potius firma quædam animi constantis, saniique iudicij panoplia. Id ostenditur Bellerophontis historia, qui multis periculis expositus, euasit incolumis, equo Pegaso vectus, vt traditur à veteribus.

Bellerophon.] sapiens, beneque consultus, quique sit βουληφόρος; vel τὰ βέλεμνα φορῶν.

fortis eques.] animi magni.

Chimæram.] fallaciam dubiam, fraudem, quanquam variam & fortiorem.

sternere.] deuincere, vt apud Horat. 2. Satyr. *Strauit ferro pecus.*

monstra soli Lycij] Homines improbos, maleficos, fraudulentos. Lycij, à nomine λύκος, lupus. hinc adag. Homo homini lupus.

Pegaseis pennis.] virtutis & ingenij alis, animi dexteritate.

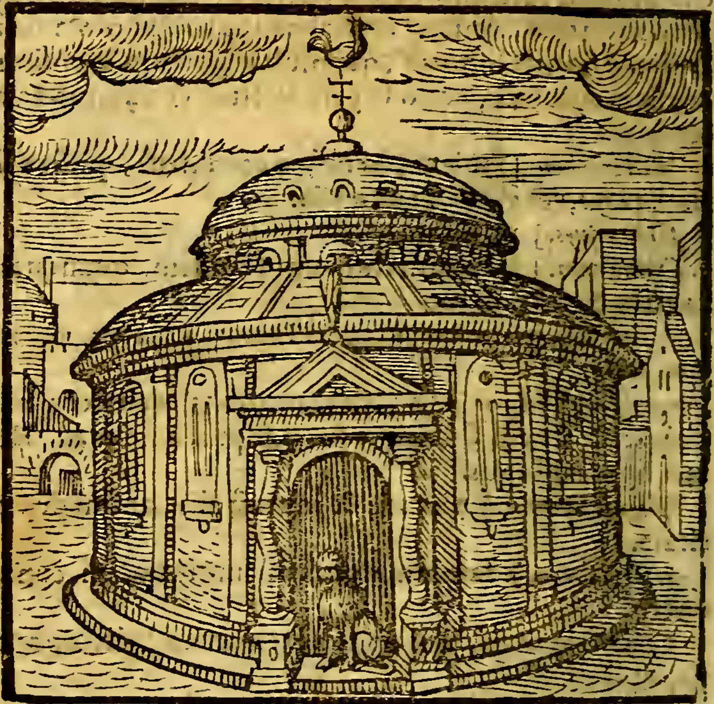
petis æthera.] famam nominis immortalem consequeris.

Consilióque animi.] cui respondet nomen Bellerophontis, vt dixi.

Vigi-

Vigilantia & Custodia.

EMBLEMA XV.

INSTANTIS quòd signa canẽs det gallus eoi,
Et reuocet famulas ad noua pensa manus:
Turribus in sacris effingitur aerea peluis,
Ad superos mentem quòd reuocet vigilem.
Est leo, sed custos oculis quia dormit apertis,
Templorum idcircò ponitur ante fores.

DVOBVS

DVOBVS symbolis, quibus ex vetere Christianorũ patrum instituto, ædes sacræ insigniri solent, Gallo nẽpe in apice summo turris, & Leone pro templi foribus, repræsentatur duplex boni pastoris & Episcopi officiũ, vigilantia & custodia. Recte D. Gregorius: Quisquis populi speculator ponitur, debet in alto stare per vitã, vt prodesse possit per prouidentiam.

Instantis quod.] Id temporis appellatur Gallicinium, vt Galli cantus ab Horatio.

Eoi instantis.] diei redeuntis, quem videtur aperire Eos, ἠὼς.i. aurora solis prænuntia.

Et reuocet.] homines ad laborem vocet.

manus famulas.] id est, manuarios artifices. hi sunt βαναυσοι, mechanici, seruiles.

ærea peluis.] tintinnabulum, seu nola: de cuius inuentione Polydor. 6.c.13.

leo, custos oculis.] Orus Apollo testis est. Et Leonẽ quidem παρὰ τῦ λᾶν deductum volunt, hoc est à videndo.

νῆφε, καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν. ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν.

EMBLEMA XVI.

Ne credas, ne (Epicharmus ait) non sobrius esto:
Hi nerui humana membráque mentis erunt.
Ecce oculata manus credens id quod videt: ecce
Pulegium antiquæ sobrietatis olus:
Quo turbam ostenso sedauerit Heraclitus,
Mulxerit & tumida seditione grauem.

DVCTVM

DVCTVM id è dicto Epicharmi, quo duo præcepta in primis ad vitam necessaria tradebat: vnum de amplexanda sobrietate, alterum de vitanda credulitate. Sobrietas, seu temperantia, est vitæ custos, mater valetudinis, sapientiæ comes, pacis amica: cui symbolum meritò tribuitur pulegium, exiguum olus, & paratu facile. Credulitas iudicium impedit, mentemque à sua sede & statu dimouet. Eam qui admittit, sæpè sibi, aliisque certum exitium arcessit: quod exemplis innumerabilibus ostendi potest. Symbolum est oculata manus, quo ostenditur non esse credendum alicui, nisi optimè perspecta & cognita hominum fide.

Ne credas.] temerè, vel adeò facilè.

ne non sobrius esto.] esto sobrius.

nerui membráque.] ἄρθρα, νεῦρα, τὰ μέρη. quod dicitur per translationem.

Ecce.] demonstrandi nota rectè cum oculata manu, quæ credit id quod videt. Huc pertinet præclarus sermo Dionis Chrysostomi περὶ ἀπιστίας: & illud Theocriti,

μὴ πίστευε τάχιστα, πρὶν ἀτρεκέως πέρας ὄψῃ.

pulegium.] herba quædam minima, de qua Plin. 20. cap. 14.

antiquæ sobrietatis olus.] qua veteres, homines frugi, & rerum parabilium appetentes vtebantur.

Quo ostenso.] pulegio.

turbam grauem tumidam seditione.] populum tumultuantem, iamque ad seditionem se comparantem.

Heraclitus.] Vt est apud Plutarch. De garrulitate.

Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον
οὐκ ἐτελέσθη;

EMBLEMA XVII.

ITALICAE Samius sectæ celeberrimus auctor
Ipse suum clausit carmine dogma breui:
Quo prætergressus? quid agis? quid omittis agendum?
Hanc rationem vrgens reddere quemque sibi.
Quod didicisse Gruũ volitantũ ex agmine fertur,
Arreptum gestant quæ pedibus lapidem:

Ne

Ne cessent, neu transuersas mala flamina raptent.
Qua ratione, hominum vita regenda fuit.

LAERTIVS & Suidas scribunt Pythagoram præcepisse, suos auditores domum repetentes, hunc versiculum pronuntiare,

Πῆ παρέβην; τί δ᾽ ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;

Nam omnis humanæ vitæ lapsus in tribus potissimum cernitur, aut cũ trãsgredimur, id est, secus facimus quàm oportet, quod est plus quàm decet: aut quod omissum oportuit, neq. satis considerate fecimus; aut omittimus quod erat faciẽdum. Id volatu gruum didicit Pythagoras, quæ dũ volant in sublime, lapillũ gestant æqualem viribus, & iusto libratũ pondere: vt ne nihil tollant, ne nimium efferant sese, neve aduersis ventis abripiantur.

Italicæ Samius.] Pythagoras, auctor Philosophorum Italicorum. Cic. Laart. D. August. de ciuit. Dei.

Samius.] oriundus ex insula Samo.

Ipse suum clausit.] sapientiæ suæ vim omnem, aut certè præcipuam vno hoc carmine comprehendit.

Quò prætergressus?] quò transgressus? aut vltra quàm decuit, fecisti? quod est, NIMIS.

quid agis?] vel quid agebas? sic enim Græcè, τί δ᾽ ἔρεξα; qui lapsus est in eo quod PARVM.

quid omittis agendum?] quid non decens à te factum est? quód est in omisso bono.

Hanc rationem vrgens.] Volebat quisque sibi apud se rationem hanc redderet. Idem penè de Sestio Seneca lib. 3. de ira, 36. c.

Quod didicisse gruum.] Grues nempè in volatu id docuerunt Pythagoram: Et huc fortè pertinet verbum Gruere, siue Congruere, à Gruibus ductum, quod significat conuenire. Grues enim se non segregant, siue cum volant, siue cum pascuntur, ait Festus.

mala flamina.] venti oppositi & impetuosi.

Prudentes.

EMBLEMA XVIII.

IANE bifrons, qui iam transacta futuráq. calles,
Quique retro sannas, sicut & antè, vides:
Te tot cur oculis, cur fingunt vultibus? an quòd
Circumspectum hominem forma fuisse docet?

IANVM bifrontem finxit antiquitas, quòd ferinum & siluestrem cultum mutarit in ciuilem: vel quòd pater Græcæ & Latinæ gentis fuerit: aut quòd Solem, seu

seu Ianum, cœlestis aulæ ianitorem crederent. Quod tamen permulti referunt ad sapientiam prudentiamq. optimi principis Iani, qui præterita nosset, & futuris multò antè prospiceret.

transacta futuráque calles.] res præteritas & futuras æquè perspectas habes.

Quíque retro sannas.] irrisiones. Persius:

—— postica occurrite sannæ. Idem:

O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit.

Te tot cur oculis.] Inuenio & Ianum non modò bicipitem, sed tricipitem & quadricipitem effictum olim.

Prudens magis quàm loquax.

EMBLEMA XIX.

NOCTVA Cecropiis insignia præstat Athenis,
Inter aues sani noctua consilij.
Armiferæ meritò obsequiis sacrata Mineruæ,
Garrula quo cornix cesserat ante loco.

NOCTVA Mineruæ sacra, insigne Atheniensium fuit, vel propter oculos cæsios, quibus qui prædici sunt, præstantioris & acutioris ingenij feruntur esse: vel pro-

pter

pter lucubrandi & contemplandi munus, quòd animi vis dicatur nocturni potissimum temporis silentio vegetari. Sed & tertia caussa redditur, quòd noctuarum nusquam multitudo maior esset quàm Athenis: aut ob nummum in quo esset impressa imago noctuæ. Ea itaque Athenis, id est, emporio disciplinarũ toto orbe notissimo, & vrbe optimis instituta legibus, symbolum fuit, vt significaretur prudens maturúmque consilium, & recta ciuitatis institutio, in qua inepta hominum loquacitas nullo haberetur in numero.

Cecropiis Athenis.] à Cecrope rege ita dictis. Hinc Cecropidæ Athenienses.

Inter aues sani.] quæ pro symbolo consilij habeatur.

Armiferæ Mineruæ.] Ouid. Fast. 6.

Creditur armiferæ signum cæleste Mineruæ.

Garrula quo cornix.] Testis Ouid. 2. Metamorph. & perspicuè AElianus de animalib. 3. c. 9.

Maturandum.

EMBLEMA XX.

MATVRARE *iubent properè, & cunctarier omnes,*

Ne nimium præceps, neu mora longa nimis.

Hoc tibi declaret connexum echeneïde telum:

Hæc tarda est, volitant spicula missa manu.

IN rebus arduis, & quibus neglectis aliquid periculi esse pôtest, cauendum est à nimia celeritate, nimiáve mora.

mora. Videndum enim maximè, vt maturè non modò rem, quam ſumus aggreſſuri, ſuſcipiamus, ſed & ſuſceptam maturè perſequamur: ne in capiendo cõſilio imprudentia vel error committatur, aut in mora periculum. Id oſtenditur ſymbolis duobus inter ſe iunctis, Telo, & Remora: quod expreſſit Cæſar Auguſtus, cùm diceret, σπεῦδε βραδέως, quo monebat vt ad rem agendam ſimul adhiberetur & induſtriæ celeritas, & tarditas diligentiæ: ex quibus contrariis ſimul iunctis fit ea quæ dicitur maturitas. Sueton. & Gellius.

Maturare properè.] accelerare, ſeu properare opportunè, prouideque.

cunctanter.] tardare.

omnes.] ſapientes, auctores optimi.

Ne nimium præceps.] ne ſis nimiùm feſtinus & ſubitus ad aliquid aggrediendum.

connexum echeneide telum.] Remoræ adiunctum telum. De Remora, in ſequentibus.

In

In deprehensum.

EMBLEMA XXI.

IAMDVDVM quacunque fugis, te persequor: at nunc
Cassibus in nostris denique captus ades.
Amplius haud poteris vires eludere nostras:
Ficulno anguillam strinximus in folio.

ID susceptum apparet in fugacem quendam, deprehensum, lubricæque fidei hominem, qui cum vel dolis, vel

vel præstigiis sæpius imposuerit, tandem arctissimis vinculis irretitus ita comprimitur, vt effugij viam omnem præclusam habeat. Ducta hîc similitudo ab anguillæ natura, quæ quia sit lubrica, facilè teneri nequit, nisi folio fici scabro & aspero.

Caßibus in nostris.] retibus, vinculis. Ouid.

Decidit in casses præda petita meos.

vires eludere nostras.] me, cum risu, effugere, euadere, astu mihi imponere.

Ficulno anguillam.] Prouerb. folio ficulno anguillam.

Custo-

Custodiendas virgines.

EMBLEMA XXII.

VERA hæc effigies innuptæ est Palladis: eius
Hic Draco, qui dominæ constitit ante pedes.
Cur Diuæ comes hoc animal? custodia rerum
Huic data: sic lucos, sacraq; templa colit.
Innuptas opus est cura asseruare puellas
Peruigili. laqueos vndique tendit amor.

PHIDIAS, clarissimi nominis statuarius, Palladis simulacro draconem peruigilem apposuit, quem pedibus

dibus dea premeret. quo ſignificabat virgines & puellas (fuit enim Pallas virginitatis numen) peruigili cura ſtudioque ſeruandas. Vbique enim & vndique amor graſſatur: & eo ſexu nihil imbecillius aut fragilius.

innuptæ Palladis.] .i. virginis, παρθένυ Græcis per excellentiam nominatæ.

eius hic Draco.] cuius nomen à δρακεῖν, quod eſt videre. clariſſimam enim dicitur habere oculorum aciem, ſummeque perſpicacem.

dominæ.] Palladis.

cuſtodia rerum huic data.] quia ſunt acutiſſimi viſus dracones, incubantes eos theſauris cuſtodiæ cauſſa finxerunt veteres, ait Feſtus Pompeius.

ſic lucos, ſacráque templa colit.] ſic in lucis & delubris colitur, eo nempè habitu. teſtis Pauſanias Atticis.

Innuptas opus eſt.] Stobæus cap. 73. ex neſcio quo poëta citat hoc,

ὐκ ἔςιν ὔτε τεῖχος, ὔτε χρήματα,
ὐδ' ἄλλο δυσφύλακτον ὐδὲν ὡς γυνή.

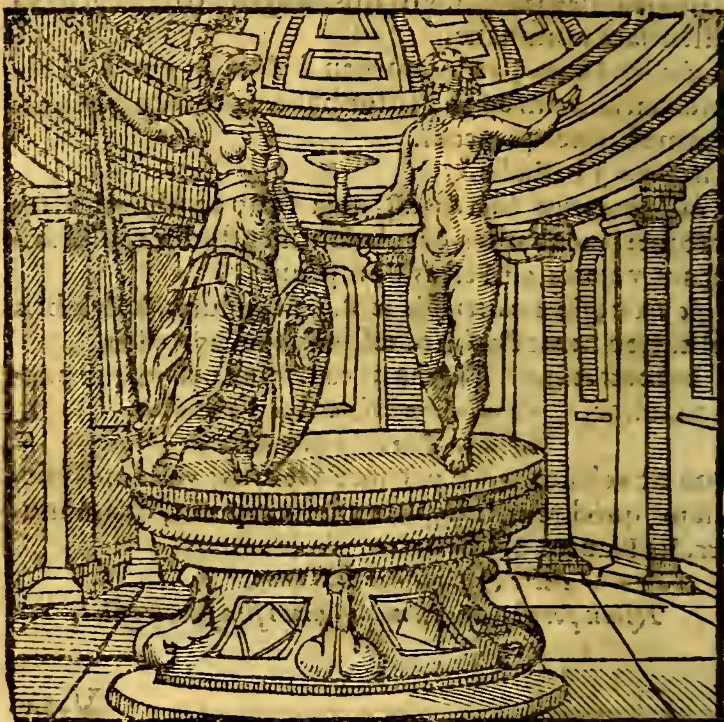
Non eſt vel murus, vel pecuniæ aceruus, vel aliud quicquam, quod tam difficulter aſſeruari poſſit, quàm mulier. Ita Plautus Epidico,

——doctè & ſapienter dicis: non
Nimis poteſt pudicitiam quiſquam ſuæ ſeruare filiæ.

Vino

Vino prudentiam augeri.

EMBLEMA XXIII.

HAEC Bacchus pater, & Pallas communiter ambo
Templa tenent, soboles vtraque vera Iouis.
Haec caput, ille femur soluit: huic vsus oliui
Debitus, inuenit primus at ille merum.
Iunguntur meritò: quod si qui abstemius odit
Vina, Dea nullum sentiet auxilium.

DVCTVM

DVCTVM id ex 4. Anthologiæ Græcorum Epigrāmaton, de Baccho & Pallade, ſimul in eadem ara iunctis: quo ſignificabatur, prudentiæ fieri acceſſionem, vbi vini generoſi, ſed moderati vſus accederet. Vinum enim eſt promptum liberè loquendi calcar: cui non temerè facundiam & inuentionem veteres tribuerunt.

Bacchus pater.] almus Deus, cuius munere alimur & reficimur.

communiter ambo templa tenent.] vt ſint *σύνναοι θεοὶ*, vel *σύμβωμοι*: vt Ceres & Neptunus, Hercules cum Muſis, Mercurius & Venus. qua de re nos pluribus alio loco.

ſoboles vtraque Iouis.] quod *ἀλληγορικῶς* accipio. Duo enim præſtantiſſima nobis à Deo ſunt elargita munera, vnum animi, prudentia nempe, quæ nomine Palladis figuratur: alterum valet ad vires reficiendas corporis, vinum ſcilicet.

Hæc caput.] Minerua è capite Iouis nata, vt 1. Embl. dictum.

ille femur ſoluit.] vt dicetur ſequenti, in Bacchi ſtatuā.

huic vſus olivi.] Olea ſeu oliua Mineruæ tribuitur. Ratio non vna redditur à ſcholiaſtis. Virgil. 1. Georgic.

——*oleæque Minerua Inuentrix.*

inuenit primus at ille merum.] Plin. 7. c. 56.

quòd ſi qui.] .i. ſi quis.

abſtemius.] alienus à temeto .i vino. Temetum, quòd attentet mentem, ait Nonius, vbi hoc citat è 3. de Repub. Ciceronis: Magnam habet vim diſciplina verecūdiæ, carent temeto omnes mulieres.

Prudentes vino abstinent.

EMBLEMA XXIIII.

QVID me vexatis rami? sum Palladis arbor.
Auferte hinc botros, virgo fugit Bromium.

SVMITVR id è Græco incerti disticho. Prudentis est vino uti moderatè: secus enim sumptum rationem obturbat, animi vigorem impedit, ut meritò cesserit in prouerbium, *Sapientiam vino obumbrari*, ait Plinius. Capitale olim Romanis mulieribus fuit vinum attingere. Egnatius

Egnatius Metellus vxorem interfecit, quòd vinum bibisset, ait Val. Maxim. Et Polybius, fieri non posse, vt quæ mulier vinum biberit, lateat. Sic Ouid. 3. de Arte:

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo,
Digna est concubitus quoslibet illa pati.

Quid me vexatis,] premitis.

rami.] palmites, pampini.

sum Palladis arbor.] olea Mineruæ sacra. Plin. 12. c. 1. & 17. c. 44.

botros.] gemmas, vuas.

virgo fugit Bromium.] puella verecunda & pudica procul est ab omni temulentia.

Bromium.] quod vnum est ex Bacchi cognominibus, à βρέμειν, fremitu. Ouid.

——Bacchúmque vocant, Bromiúmque Lyæum.

In statuam Bacchi.

DIALOGISMVS.

EMBLEMA XXV.

BACCHE *pater, quis te mortali lumine nouit,*
Et docta effinxit quis tua membra manu?
Praxiteles, qui me rapientem Gnossida vidit,
Atque illo pinxit tempore, qualis eram.
Cur iuuenis, teneráque etiam lanugine vernat
Barba, queas Pylium cùm superare senem?
Muneribus quandoque meis si parcere disces,
Iunior, & forti pectore semper eris.

Tympa-

Tympana non manibus, capiti non cornua desunt:
Quos nisi dementeis talia signa decent?
Hoc doceo, nostro quòd abusus munere sumit
Cornua, & insanus mollia sistra quatit.
Quid vult ille color membris penè igneus? omen
Absit, an humanus vreris ipse focis?
Cùm Semeles de ventre parens me fulmine traxit
Igniuomo, infectum puluere mersit aquis.
Hinc sapit hic, liquidis qui nos bene diluit vndis:
Qui non, ardenti torret ab igne iecur.
Sed nunc me doceas, quî vis miscerier? & qua
Te sanus tutum prendere lege queat?
Quadrantem addat aquæ, calicẽ sumpsisse falerni
Qui cupit, hoc sumi pocula more iuuat.
Stes intra heminas: nam qui procedere tendit
Vltrà, alacer, sed mox ebrius, inde fuerit.
Res dura hæc nimium sunt pendula guttura, dulcẽ
Tu fluis. heu facilè commoda nulla cadunt!

DVO complectitur hac descriptione: primùm, incommoda vini aperit: deinde, salubrem & vtilem eius vsum docet. Bacchus quidem iuuenis effingitur, quòd vino hilares homines fiant, iidemque annos quasi iuueniles seruent, si sobriè vtantur eo Dei munere. Tympanum & cornua eidem Baccho tribuuntur, ad strepitum & furorem indicandum, qui vinolentiam consequi soleat. Igneus est seu rubeus, ad vini naturam designandam, quòd nisi aqua misceatur, non secus atque ignis præcordia adurit, ebrietatem & furorem inducit. Itaque ad extremum, quot quibusve vini sit vtendum mensuris, præcipit.

quis te mortali l.] quis te aliquando hominum vidit, cùm sis Deus?

Et docta effinxit.] quis te pictor aut statuarius arte sua expressit?

Praxiteles.] de quo Plin. 34.8.

rapientem Gnosida.] cùm raperem Ariadnem in litore Naxo dormientem.

Cur iuuenis.] Tenella menti lanugo arguit te esse iuniorem, cum sis ætate superior Nestore.

queas Pylium.] Senex Pylius, Nestor. Ouid. Epist. Heroid.

Nos Pylon antiqui Neleïa Nestoris arua
Misimus: incerta est fama remissa Pylo.

Sed cur Nestore annosior Bacchus? an vt apud Lucianum, Cupido dicitur Ἰαπετῦ ἀρχαιότερος?

Muneribus si quando.] si sobriè vino vsus fueris. nam hîc parcere, est φείδειν, non omninò νήφειν.

Iunior &.] duo præstat vini vsus moderatus, floridam ætatem, & vires corporis.

Tympana non m.] habes manibus tympanum, & in fronte cornua: quæ signa videri possunt insaniæ.

abusus munere sumit cornua.] Ebrietas audaciam, strepitum, furorem inducit. Menander, ὁ πολὺς ἄκρατος μικρ' ἀναγκάζει φρονεῖν: Immoderatum merum nos parum sapere cogit. Vide Plin. 23.1.

Quid vult ille color.] Igneus vel rubeus Bacchus effingitur ad naturam, vimque meri indicandam.

Cum Semeles de v.] Ouid. 3. Metam. Plin. 14.5.

infectum puluere mersit aquis.] qua de re Græcum epigramma Meleagri,

αἱ Νύμφαι τὸν Βάκχον, &c.

Huc Plutarch. Disputatione, An seni administranda Respub. Aquam vino miscemus, inquit, vt Deum furentem, sicuti ait Plato, sobrio altero castigatum temperemus.

Hinc

Hinc sapit.] sapiens est, qui temperatè vino vtitur: qui minimè, sibi perniciem creat. Theocrit.

οἶα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος.

Athenæum lege Dipnos. 10.9. Plin. 14. 15.

Sed nunc me doceas.] Altera pars emblematis, de vini moderato vsu.

Quadrantem addat.] consiste intra mensuras mediocres. vt si quis apud nos Lutetiæ, prǽter Heminam bibit, pro ebrioso & vinolento non iniuria haberi potest: cùm qui moderati sunt, nec omninò malè instituti, sesquihemina sint contenti.

Res dura hæc nimium.] seuerior hæc bibendi lex, dixerit aliquis.

sunt pendula guttura.] Nullus est qui non appetat vini delicias, neque ita diluti, aut ita angustis poculis. facilè enim fluit, & facilè est id percolare.

heu facilè commoda.] quæ commoda sunt, vel quæ ita putantur, nō facilè nobis accedunt. Nam quæ pulchra, difficilia: quæ verò sunt incommoda, vltrò veniunt, etiamque non arcessita.

Gramen.

EMBLEMA XXVI.

GRAMINEAM Fabio patres tribuere corollã,
Fregerat vt Pœnos, Hannibalémque mora.
Occulit inflexo nidum sibi gramine alauda,
Vulgò aiunt, pullos sic fouet illa suos.
Saturno Martíq. sacrum, quo Glaucus adeso
Polybides, factus creditur esse Deus.
His meritò arguitur nodis tutela salúsque:
Herbáq. tot vires hæc digitalis habet.

FONTEM

FONTEM huius Emblematis ex Festo Pompeio repetendum duco, cuius hæc verba: Herbam do cùm ait Plautus, victum me fateor, significat: quod est antiquæ & pastoralis vitæ indicium. Nam qui in prato cursu aut viribus contendebant, cum superati erant, ex eo solo in quo certamen erat, decerptam herbam aduersario tradebant. Citatur ex Attio,

Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt.

Alciatus verò hîc celebrat graminis vires, ex qua corona graminea olim fiebat: in qua nidificat alauda: quam herbam Saturno & Marti sacram ait, & qua comesta Glaucus putatur reuixisse, & in Deorum numerum transiisse. quibus exemplis ostēditur gramen poni meritò pro nota salutis & tutelæ.

Gramineam corollam.] signum salutis. Ea dabatur ei, qui ciuis ciuem seruasset, dicebaturque ciuica. Plin. 22. cap. 3. 4. 5. Vide etiam Festum.

Pœnos, Hānibalémq.] i. Hānibalē Carthaginensiū ducē.

mora.] proinde cunctator pro dictatore Fabius appellatus.

Occulit inflexo.] Alauda siue Galerita nidificat in gramine. Citatur hoc ex Cassiano Basso, li. de Agricultura,

ἐν κορυδοῦ κοίτᾳ σκολιὴ κέκρυπται ἄγρωστις.

Ramosum gramen nido occultatur alaudæ.

Saturno Martíque sacrum.] Cur id? an quia Aischyrion Samius in quodam Iambo ait Saturnum seminasse gramen, quod vocat gramen deorum? an quia viuax gramē dicitur Ouidio 7. Metamorphoseon? Marti autem, quòd in campo Martio Romæ cresceret, & Martiali donaretur præmio. Certè gramen, & Gradiuus (quod Martis nomen) à gradiendo appellantur.

quo Glaucus adeso.] Athen. 7. 16. Plin. 9. 16. & 32. 11. Prouerb. item, Glaucus comesa herba in mari reuixit.

His nodis.] his notis, symbolis.

arguitur.] ostenditur.

Herba digitalis.] Plin. 24. 19.

Nec verbo, nec facto quenquam lædendum.

EMBLEMA XXVII.

ASSEQVITVR, Nemesísque virûm vestigia seruat,
Continet & cubitum, duráque frena manu.
Ne malè quid facias, néve improba verba loquaris:
Et iubet in cunctis rebus adesse modum.

SVMPTVM hoc ex duobus distichis Græcis lib. 4. Antholog. Nemesis, arrogantiæ omnis vindex ita depingitur, vt homines persequatur, eorum actiones exploret, cubitum (id est mensuram) altera manu teneat, altera verò frenum: quasi quæ modum rebus omnibus imperet; & ne quid fiat improbè, aut dicatur malè peruerseque, præscribat.

virûm vestigia seruat.] obseruat hominũ vestigia: qua ratione vestigiaria dicta, ἰχναίη Græcis.

Continet & cubitum.] non cubitum brachij, sed vlnam, sex palmorum mẽsuram interpretor. Iulium Pollucem auctorẽ laudo, qui pro eodẽ accepit πῆχυν καὶ ὠλένην. i. cubitum & vlnam.

duráque frena.] durum frenum, lupatum.

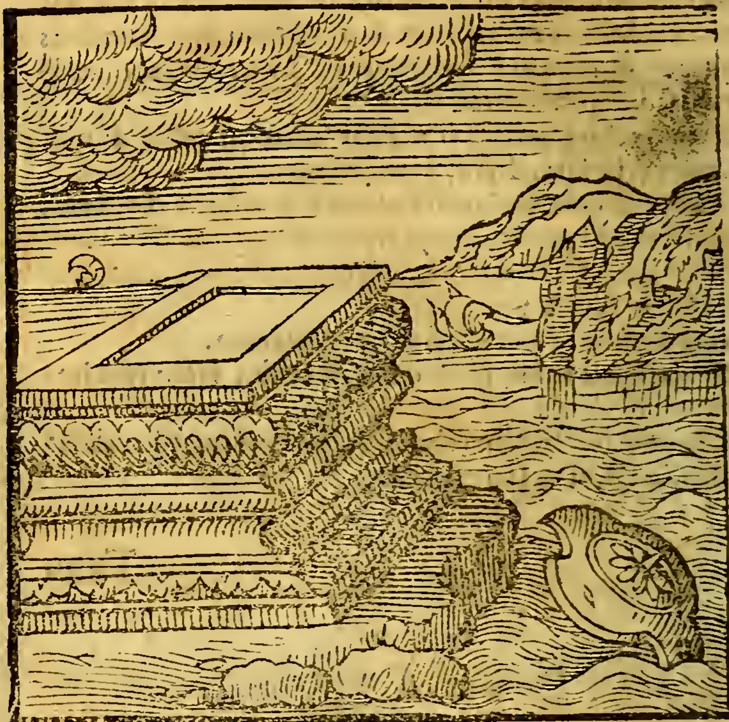
Ne malè quid facias, &c.] cui respondet freni symbolum.

Et iubet in cunctis.] In rebus cunctis modus ostenditur cubito, id est, vlna seu mensura.

Tan-

Tandem, tandem iuſtitia obtinet.

EMBLEMA XXVIII.

ÆACIDAE Hectoreo perfuſum ſanguine ſcutũ,
Quod Græcorum Ithaco concio iniqua dedit.
Iuſtior arripuit Neptunus in æquora iactum
Naufragio, vt dominum poſſet adire ſuum:
Littoreo Aiacis tumulo namque intulit vnda,
Quæ boat, & tali voce ſepulchra ferit:
Viciſti Telamoniade tu dignior armis.
Affectus fas eſt cedere iuſtitiæ.

APPARET

APPARET id esse sumptum ex duobus Græcis epigrammatis, lib. 1. Antholog. Significatur id quod aliis verbis à Liuio dicitur: *Veritatem laborare sæpè, extingui nunquam.* Vt enim quæ falsa sunt, vel nullo certè ita curante delentur aliquo tractu temporis: vera autem & iusta, quanquam cedant interdum violentis hominum iniuriis, tandem tamen emergunt. Proponitur id exemplo nobili de armis Achillis, quibus iniquo Græcorum iudicio Vlyssi adiudicatis, ea tandem post eius naufragium ad Aiacis tumulum, vi fluctuum peruenerunt, quasi sic volente numine, verus possessor ius suum vel post mortem obtineret. Refert historiam Pausanias, & Q. Calaber.

Æacidæ Hectoreo.] Propter hyperbaton confusa syntaxis ita ordinanda: Iustior Neptunus arripuit scutum (perfusum sanguine Hectoreo: & quod iniqua Græcorum concio dedit Ithaco) iactum in æquora naufragio, &c.

Æacidæ.] Achillis, ab AEaco auo, qui pater Telamonis & Pelei.

Hectoreo perf.] Hectorem enim Achilles interfecit.

Quod Græcor. Ithaco.] quod scutum Vlyssi adiudicauit iniquus Græcorum consessus.

iniqua concio.] vel ad suffragia refero & fauores, vel ad ipsos iudices, Agamemnonem & Menelaum, qui concionem aduocarant, ad ferendum iudicium de Achillis armis.

Iustior Neptunus.] Atqui homines debebant esse mari mitiores: quo elemento nullum aliud implacabilius.

arripuit.] Verbum celeritatis ad hominum eleuandam fidem, eamque cum Neptuni, id est, maris æquitate conferendam. Immò verò belluæ interdum mitiores sunt hominibus quàm homines ipsi in suos.

in æquora iactum.] proiectum vi tempestatis.

vt dominum suum.] Aiacem, qui habebat ius dominij.

Littoreo

Littoreo Aiacis.] detulit ad tumulum Aiacis in litore situm.

boat.] immurmurat, & quasi mugitum bouis edit. metaphora.

voce.] καταχρηστικῶς, pro sonitu.

Vicisti.] Prosopopœia maris ad Aiacem. sic se habent fata quædam iudiciorum, vt non obtineant nisi post eorum mortem, quorum fuit ius.

Telamoniade.] Telamonis fili.

tu dignior armis.] honore armorum Achillis.

Affectus fas est.] Liuius: Veritas laborat sæpè, extinguitur nunquam, vt suprà: & Menander:

ἐν παντὶ δεῖ καιρῷ τὸ δίκαιον ἐπικρατεῖν. i.

Vbique victrix iustitia par est, siet.

Etiam

Etiam ferocissimos domari.

EMBLEMA XIX.

ROMANVM *postquàm eloquium, Cicerone perempto,*
Perdiderat patriæ pestis acerba suæ:
Inscendit currus victor, iunxítque leones,
Compulit & durum colla subire iugum:
Magnanimos cessisse suis Antonius armis,
Ambage hac cupiens significare duces.

HVIVS

HVIVS historiæ testis videri potest Plinius lib.8. cap.16. Primus Romæ Leones ad currum iunxit M. Antonius, & quidem ciuili bello, cum dimicatum esset in campis Pharsalicis, non sine quodam ostento temporum, generosos spiritus iugum subire illo prodigio significante.

Romanum postquam.] Est & in hoc hyperbaton, & implicatus verborum contextus, quem sic digero: Postquàm M. Antonius, pestis acerba suæ patriæ, perdiderat eloquium Romanum, perempto Cicerone, inscendit currus victor, &c.

Roman. eloquium.] sic appellatur Plin. 7. c. 30.

perdiderat.] i. perdidisset, de medio sustulisset.

patriæ suæ pestis.] qui suæ patriæ fuit exitiosus.

Magnanimos cessisse.] Huic ferè simile Accij illud ex Nonio:

Nullum est ingenium tantum, neque cor tam ferum,
Quod non labascatur lingua, mitescat malo.

Gra-

Gratiam referendam.

EMBLEMA XXX.

AERIO insignis pietate Ciconia nido,
Inuestes pullos pignora grata fouet.
Taliáque exspectat sibi munera mutua reddi,
Auxilio hoc quoties mater egebit anus.
Nec pia spem soboles fallit, sed fessa parentum
Corpora fert humeris, præstat & ore cibos.

CICONIAE quantum temporis impenderint fœtibus educandis, tantùm & ipsæ à pullis suis inuicem aluntur, ait Solinus Polyhist. cap. 45. Ergo AEgyptij, cùm significarent hominem, qui patris curam gereret, Ciconiam & Cucupham pingebant, quòd hæ soleant genitoribus senio confectis eodem modo gratiam rependere, quo ipsæ fuerint educatæ. Iis enim nidum parant, pennas vellicant inutiles, & pabulum suppeditant. Itáque pietatis & grati animi symbola gerunt.

Aerio nido.) loco edito, alto.

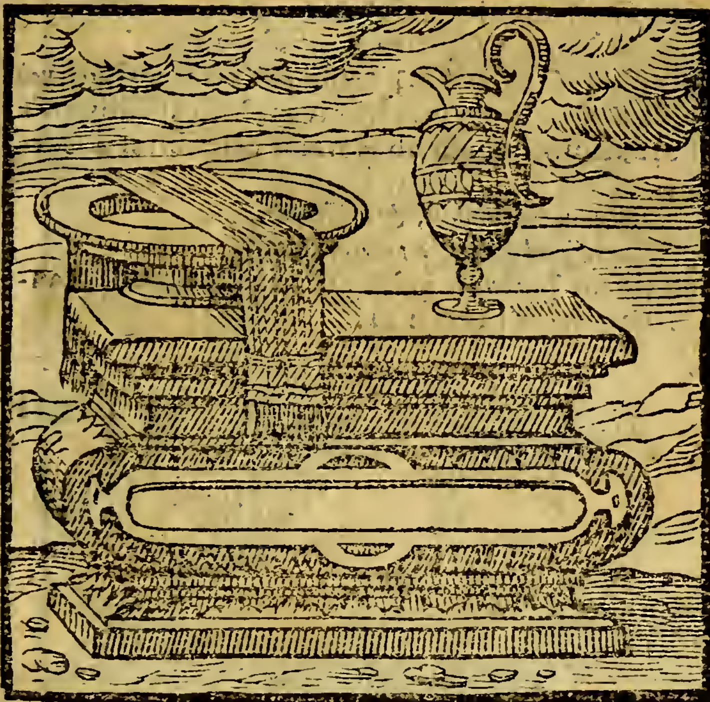
Inuestes pullos.] impuberes, nondum volandi potentes.

Taliáque exsp.] sibi vicem repensum iri sperat, cùm fuerit affecta ætate. hinc præclara verba γηροβοσκεῖν, γηροτροφεῖν, γηροκομεῖν. Vide Prouerb. ἀντιπελαργεῖν.

Absti-

Abstinentia.

EMBLEMA XXXI.

MARMOREAE in tumulis vna stat parte columna
Vrceus, ex alia cernere malluuium est.
Ius hac forma monet dictum sine sordibus esse,
Defunctum puras atque habuisse manus.

PROPONIT epicedio iudicis æquissimi duo symbola, Vrceus, & Malluuiũ, quibus in iure dicundo summa integritas, & abstinentia designatur à muneribus

capiundis. Cæterum manuum abluendarum gestus olim fuit innocentiæ aperta quædam demõstratio: quod ex sacris & externis auctoribus cognosci potest.

Vrceus.] aqualis, vas quo infunditur aqua.

malluuium.] pollubrum, lebes.

hæc forma.] hæc designatio symbolorum.

Ius dictum sine sordibus.] fuisse ἀδιάφθορον κριτὴν, καὶ ἀδωροδόκητον, iudicem incorruptum, & à capiũdis muneribus alienum: qualis ab Horatio describitur 4. Carmin. 9.

Iudex auaræ fraudis, & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ, &c.

puras manus.] καθαρὰς χεῖρας, vt in 1. Cod. tit. de mandat. Princip. rectè præcipitur.

Bonis

Bonis à diuitibus nihil timendum.

EMBLEMA XXXII.

IVNCTVS contiguo Marius mihi pariete, nec non
Subbardus, nostri nomina nota fori,
Ædificant bene nummati, satagúntq. vel vltrò
Obstruere heu nostris vndique luminibus.
Me miserum! geminæ quē tanquā Phinea raptāt
Harpyæ, vt propriis sedibus eijciant.
Integritas nostra, atque animus quæsitor honesti,
His nisi sint Zetes, his nisi sint Calais.

SIGNIFICAT sibi rem esse cum quibusdam vicinis suas ædes ita altè exstruentibus, vt officeret suarum luminibus ædium: de quibus ita conqueritur, vt olim de Harpyis Phineus. parum enim abesse, quin propriis ædibus exturbetur, nisi sibi sua animi probitas, & integritas opem tulerit, haud secus atque olim Phineo Zetes & Calaïs.

Iunctus contig.] vicini mei Marius & Subbardus, qui iunctum habent parietem meis ædibus.

nostri nomina.] benè noti in nostro foro, vel vt locupletes, vel vt pragmatici, & factiosi homines.

benè nummati.] dites. Horat. 1. Epist.

At benè nummatum decorat Suadela, Venúsque.

satagunt.] nituntur quantum possunt.

vel vltrò.] etiam sua sponte, nullo suo iure, nullaque à me iniuria prouocati: hi quidem de eorum genere, quos Plautus notat Pœnulo: *Si nihil sit litium, lites serunt.*

Obstruere nostris luminibus.] officere luminibus, lumen eripere. formula loquendi in iure peruulgata.

geminæ Harpyiæ.] vicini hi mei sunt mihi Harpyiarũ instar. De Harpyis. 3. ÆEneid. Virg. 7. Metam. Ouid. aliique multi.

Integritas nostra.] nisi mentis integritate honestateq. vindicet, quæ mihi sint vt olim Phineo Zetes & Calaïs. Et quidem *κάλαϊς ἀπὸ τοῦ καλοῦ*, quo animi designatur integritas: animus verò quæsitor honesti, est ille Zetes, i. *ζήτης*, qui nomen habet à *ζητεῖν*, quærendo.

Signa

Signa fortium.

DIALOGISMVS.

EMBLEMA XXXIII.

QVAE te caussa mouet volucris Saturnia, magni
Vt tumulo insideas ardua Aristomenis?
Hoc moneo, quantum inter aues ego robore presto,
Tantum semideos inter Aristomenes.
Insideant timidæ timidorum busta columbæ;
Nos aquilæ intrepidis signa benigna damus.

PVLCRHE id imitatus eſt ex 3. Græcorũ epigrammaton: quo ſub nomine Ariſtomenis Carolum V. Imp. celebrat: alluditque ad Imperialis dignitatis publicum ſtemma, nempe aquilam, notam fortitudinis, ſtrenuitatis, intrepidi animi.

volucris Saturnia.] aquila, Ioui ſacra, qui Saturnius à Saturno patre dicitur poëtis.

ardua.] ſublimis, erecta.

magni Ariſtomenis.] i. Caroli Quincti, quem nomine Ariſtomenis appellat. De Ariſtomene, Plin. 11.37. Val. Max. 1.8.

ſemideos inter.] Heroas, ſeu Principes magni nominis, ſtupendæque virtutis.

timidæ columbæ.] quæ ſymbolum ferunt meticuloſi & timidi animi.

buſta.] ſepulcra, tumulos.

Nos aquilæ.] Aquila ſignum fortitudinis, excelſique animi.

Ἀνέχου

Ἀνέχου καὶ ἀπέχου.

EMBLEMA XXXIIII

Et toleranda homini tristis fortuna ferendo est,
Et nimium felix sæpè timenda fuit.
Sustine (Epictetus dicebat) & abstine. oportet
Multa pati illicitis absque tenere manus.
Sic ducis imperium vinctus fert poplite taurus
In dextro: sic se continet à grauidis.

DUO verba hæc, *Patere & abstine*, Philosopho Epicteto familiaria, quibus bene viuendi rationem omnem complexus dicitur. Primo ad patientiam hortabatur, id est, virtutum omnium adminiculũ & quasi custodem, qua se quisque aduersus fortunæ omnes impetus obarmaret, & labores ad vitam necessarios æquo ferret animo. Altero verò abstinendum esse ab omni luxu, maximeque Venereo, vt etiam cibo potúque nimio volebat. Quod hîc declaratur tauri symbolo, qui ligato poplite, duci suo paret: séque à vaccis grauidis omninò continet.

Et toleranda.] aduersa fortuna est forti viro ferenda. Sic poëta:

——*superanda omnis fortuna ferendo est.*

Et nimium felix.] In Publij Mimo:

Fortuna dum blanditur, captatum venit.

illicitis absque tenere manus.] i. abstinere manus illicitis, continere manus à rebus illicitis: est enim tmesis.

ducis.] ductoris.

Sit ducis imp.] testis Orus & Pierius.

In

In adulari nescientem.

EMBLEMA XXXV.

SCIRE *cupis dominos toties cur Thessalis ora*
Mutet, & ut varios quærat habere duces?
Nescit adulari, cuiquámve obtrudere palpum:
Regia quem morem Principis omnis habet.
Sed veluti ingenuus sonipes, dorso excutit omnem,
Qui moderari ipsum nesciat Hippocomon.
Nec sæuire tamen domino fas: vltio sola est,
Dura ferum vt iubeat ferre lupata magis.

SICVT

SIGNIFICATVR innasci plerunq. motum popularem, vel ob iniquam Magistratuum administrationem, vel intolerabilem Principum tyrannidem. Accidit enim nonnunquam Principi violento, aut rerum gerédarum imperito, quod equisoni, qui dum equum alioqui violentum moderari nesciat, excutitur sæpissimè. Ita Princeps iniquus, & præter modum sæuus populi animos in se commouet. Ex quo Aristippus dicebat Regi benè cessurum, si equitandi artem primùm addisceret. equum enim adulari non posse, vt hominem: nec adblandiri, vt scurram aut parasitum.

Thessalis ora.] regio Thessalica.i.ipsi Thessali.

toties dominos mutet.] reges, seu tyrannos potiùs. historia est apud Diodor. Sic. lib.6. & Vlpian. Demosthenis interpretem.

obtrudere palpum.] arte, doloque fallere, adulari. Verbum Plautinum, ab equisonibus ductum. hinc palpones, assentatores.

Regia quem morem.] Q. Curtius lib. 8. perniciosa adulatio, perpetuum malum regum: quorum opes sæpius assentatio, quàm hostis euertit.

ingenuus sonipes.] velox equus & superbus.

dorso excutit.] fitque sternax, & eum deiicit, qui se moderari nesciat.

hippocomon.] qui equos ornat aut componit.

Nec sæuire tamen.] Rex non alio sæuire modo in suos debet, quos minimè obsequentes norit, quàm vt fortiore legum vinculo eos reprimat & cohibeat.

lupata.] asperrima frena.

Obdu-

Obdurandum aduersus vrgentia.

EMBLEMA XXXVI.

NITITVR *in pondus palma, & consurgit in arcum;*
Quò magis & premitur, hæc mage tollit onus:
Fert & odoratas bellaria dulcia glandes,
Queis mensas inter primus habetur honos.
I puer, & reptans ramis has collige: mentis "
Qui constantis erit, præmia digna feret. "

NITEN-

NITENDVM est magno & indefesso labore ad ardua quæque, neque remittendus animus, proposita spe fructus & victoriæ. Symbolum Palmæ apponitur, quæ quanquam pressa onere, non deorsum cedit, nec infra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur. Plutarch. 8. Sympos. Plin. 16. 42 Gellius 3. 6.

Nititur in pondus.] videtur niti aduersus impositum fortè sibi onus.

odoratas glandes.] odoriferos dactylos.

bellaria dulcia.] πέμματα, seu τραγήματα. De hoc verbo: Gell. 13. 11.

mentis qui constantis erit.] γνώμη. ferè simile Seneca de ira: Mille sunt in quibus pertinacia impedimentum omne transcendit, ostenditque nihil esse difficile, cuius sibi ipsa mens patientiam indixerit. Et deinde: Nos non aduocabimus patientiam, quos tantum præmium exspectat?

Omnia

Omnia mea mecum porto.

EMBLEMA XXXVII.

HVNNVS inops, Scythiciq. miserrimus accola Ponti,
Vstus perpetuo liuida membra gelu:
Qui Cereris non nouit opes, nec dona Lyæi,
Et pretiosa tamen stragula semper habet.
Nam murina illum perstringunt vndique pelles:
Lumina sola patent. cætera opertus agit.
Sic furē haud metuit. sic ventos temnit & imbres;
Tutus apúdque viros, tutus apúdque Deos.

EXEM-

EXEMPLAR huius Emblematis ductum est ex Cornelij Taciti extremo libro de moribus Germanorũ, vbi Fennos describit, mira feritate ac paupertate homines, quibus neque arma, neq. equos, neq. penates fuisse dicit: quibus etiam pro victu herbam, pro vestitu pelles, pro cubili humum. Quod vitæ genus beatius arbitrantur, quàm agris ingemere, illaborare domibus, suas alienasque fortunas spe metuque versare: securos eos aduersus homines, securos aduersus Deos. hæc ferè Tacitus. Quam tamen historiam accommodat Alciatus apophthegmati Biantis, vt significet animum hominis esse beatissimũ, qui nõ pendeat ab iis quæ caduca sunt & fortuita, vt quæ sollicitudines sanè multas pariant: sed ea imprimis appetenda, in iisque consistendum, quæ facilis natura nobis est elargita, vel quæ ab animo proficiscuntur.

Scythicique mis.] pauperrimus incola maris glacialis Scythiæ.

Vstus perp.] vi perpetui frigoris cõfectus. Vrere etiam frigoris est, & molestiam inferre interdum significat.

Qui Cereris, &c.] qui panis viniique vsum nunquam nouit.

Stragula.] pelles, quibus vtitur pro vestitu.

Nam murinæ illum.] opertus est murinis pellibus.

Sic furem.] tutus & securus agit, ex se beatus est, neque furum, neque temporis iniurias metuit.

Con-

Concordiæ symbolum.

EMBLEMA XXXVIII.

CORNICVM *mira inter se concordia vitæ est,*
Mutua státque illis intemerata fides.
Hinc volucres hæc sceptra gerunt, quòd scilicet omnes
Consensu populi stántque cadúntque duces:
Quem si de medio tollas, discordia præceps
Aduolat, & secum regia fata trahit.

PRINCIPUM summorum status nō aliundè firmius stabilimentum capit, quàm à populi consensu, concordia, & beneuolentia. Itaque prudenter & prouidè faciunt, qui stabile ac securū in subditos imperium tutari volunt, cùm motuum omnium & seditionum caussas præcidunt, maluntque à suis amari quàm timeri. Quod ostenditur symbolo cornicum sceptrum regium sustentantium. Cornicem haberi pro concordiæ nota didicimus ex Oro, aliisque.

Hinc volucres.] quia cornices pro symbolo concordiæ adhibentur, hîc rectè sceptrum gerunt, vt significetur populari consensu imperium quodque regium stabiliri: hinc puto repertum nomen βασιλέως, seu πασιλέως. Lege Senecam de clementia, 1. c. 3. 4. & 19.

duces.] reges.

Quem.] consensum.

præceps.] subita, celer.

regia fata trahit.] regis aut principis mortem.

Con-

Concordia.

EMBLEMA XXXIX.

IN bellum ciuile duces cùm Roma pararet,
Viribus & caderet Martia terra suis:
Mos fuit in partes turmis coëuntibus easdem,
Coniunctas dextras mutua dona dare.
Fœderis hæc species: id habet Concordia signum,
Vt quos iungit amor, iungat & ipsa manus.

Ex 2. historiarum Taciti, & aliquot aliis locis didici dextras pro concordiæ symbolo apud Romanos, aliasq. nationes accipi solitas. sed ad rem: in ipso belli ciuilis classico ne amici cũ inimicis & hostibus citra discrimen comprimerentur, interpositum fuit eiusmodi sacramentum fidei. At verò existimem hîc dextras, pro quadam vsitata fidei nota, in auro, argentóve, aut alio metallo depicta, sumi.

duces.] imperatores suos.

Viribus & cad.] Imitatio Horatiana, Epod. 16.

Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas,
Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Mos fuit.] vt qui essent eiusdem factionis, mutuò dextras darent in signum concordiæ.

Con-

Concordia insuperabilis.

EMBLEMA XL.

TERGEMINOS *inter fuerat cõcordia fratres,*
Tanta simul pietas mutua, & vnus amor:
Inuicti humanis vt viribus ampla tenerent
Regna, vno dicti nomine Gerionis.

GERYONEM tricorporem ideò finxere veteres, quòd vnà cum fratribus, quos duos habebat, tãto amore, tantaque fide vixit, vt ij vno nomine Geryones dicerentur,

cerentur: adeoq. vnicam regi animam, voluntatemque inesse, quanquam tres essent, communis iactaret opinio. Iustin. lib. 44. Ex quo intelligitur concordes & vnanimes inuictos effici: qui singuli, & discordes, aut non sibi mutuò respondentes, debiles omninò, vincique faciles.

Inuicti hum.] vt cùm vinci non possent ab hostibus etiam fortissimis.

ampla tenerent regna.] duas insulas Baleatides, & Ebusin: vel Trinacriam in Ponto Euxino, de qua Palæphatus.

vno nomine Geryonis.] quanquam tres essent, vno tamen nomine nuncupabantur.

Vnum

Vnum nihil, duos plurimum posse.

EMBLEMA XLI.

LAERTE *genitum, genitum quoque Tydeos unà,*
Hac cera expressit Zenalis apta manus.
Viribus hic prastat, hic pollet acumine mentis,
Nec tamen alterius non eget alter ope.
Cùm duo coniuncti veniant, victoria certa est.
Solum mens hominem, dextráve destituit.

CHARACTER huius Emblematis duci mihi videtur ex Iliad. Homericæ x. quo loco Diomedes, cùm mittitur exploraturus Troiana castra, petit aliquem socium sibi adiungi, sed in primis Vlyssem, vt sit ei à consiliis, ipse viribus vtatur corporis. Ex quo intelligimus, ad res quasque graues, vt militares, & quæ pertinent ad Reipub. summam, consilium & vires adhiberi oportere. In iis enim perficiundis, nedum suscipiendis, vnus vir, nullus vir, quod habet adagium: adeò vt vires consilio destitutæ: & contrà, consilium vel optimum viribus, nihil omninò promoueat.

Laërtæ genitum:] Vlyssem.

genitum Tydeos.] Diomedem.

Hac cera.] tabula cerea, vt olim apud veteres.

Zenalis apta manus.] artifex peritus.

Viribus hic præstat.] Diomedes valet corporis viribus.

hic pollet acumine mentis.] Vlysses pollet consilio.

Nec tamen.] alter alterius ope indiget.

Cùm duo coniuncti.] σύν τε δύ' ἐρχομένω, vt Homerus loquitur Iliad. *x*.

Firmissi-

Firmiſſima conuelli non poſſe.

EMBLEMA XLII.

OCEANVS quãuis fluctus pater excitet omnes;
Danubiúmque omnem barbare Turca bibas:
Non tamen irrumpes perfracto limite, Cæſar
Dum Carolus populis bellica ſigna dabit.
Sic ſacræ quercus firmis radicibus adſtant,
Sicca licet venti concutiant folia.

ID mutuatus est ex epigrammate quodam Graeco Crinagoti, quod confert in laudationem Caroli V. Imp. parta illa nobili de Turcis victoria, qui irrito conatu Viennam Austriae vrbem obsederant. Symbolum hic ponitur annosae quercus, quae, quanquam foliis hinc inde excussis, firmis radicibus haeret. Ita virtus illa Imperatoria, aut etiam Christianus status, moueri loco non potest, tametsi quidam bello cadant, alij etiam modis aliis periclitentur.

Oceanus quanuis.] quanuis videantur fluuij omnes in mare cogi, à mari magno absumi.

Danubiúmque.] quanquã Turcus Imperator suis innumerabilibus copiis videatur exsiccare Danubium fluuium Germaniae, de quo Plin. 4. 12.

Non tamen irrumpes.] vi, magnoque impetu non penetrabis in Germaniam.

Caesar dum Carolus.] quandiu praeerit Imperator Carolus expeditionibus bellicis.

Sic sacrae quercus.] Vetustae quercus non excutiuntur vi ventorum, quanquam folia quaedam sicca decidant. Sic apud poëtam immotus AEneae animus cum annosa quercu comparatur, lib. 4.

Spes

Spes proxima.

EMBLEMA XLIII.

INNVMERIS *agitur Respublica nostra procellis,*
Et spes venturæ sola salutis adest:
Non secus ac nauis medio circum æquore, venti
Quam rapiunt; salsis iamq; fatiscit aquis.
Quòd si Helenæ adueniant lucentia sidera fratres:
Amissos animos spes bona restituit.

Hoc

Hoc videtur ab Alciato conscriptum, quo tempore ad Niceum colloquium magna omnium spe & votis exspectabantur Carolus V. Imp. & Franciscus I. Galliarum rex: quo loci nonnulli in spem veniebant fœdus aliquod firmum & stabile inter eos cōpositum & sanctum iri, vt eo confecto negotio contentionū omnium in orbe Christiano tam diu grassantium occasio omnis abscinderetur. Comparat ergo Rempub. Christianam cum naui ventis & fluctibus vndique agitata, duos Principes orbi salutiferos cum Castore & Polluce, id est Dioscuris, quos, cùm apparent, aiunt esse nauibus salutares.

fatiscit.] deficit, peneque obruitur.

Quòd si Helena, &c.] si Castor & Pollux appareant nautis, de quibus Seneca Natur. quæst. I. præfatione, Diodor. Sicul. Ouid. Plutarch. alij.

In simu-

In ſimulacrum Spei.

EMBLEMA XLIIII.

QVAE Dea tam læto ſuſpectans ſidera vultu?
Cuius penicúlis reddita imago fuit?
Elpidij fecere manus. Ego nominor illa,
Quæ miſeris promptam Spes bona præſtat opem.
Cur viridis tibi palla? quòd omnia me duce vernent.
Quid manibus mortis tela refracta geris?
Quod viuos ſperare decet, præcido ſepultis.
Cur in dolioli tegmine pigra ſedes?

Sola

Sola domi mansi volitantibus vndique noxis,
Ascraei vt docuit Musa verenda senis.
Quae tibi adest volucris? Cornix fidissimus oscen;
Est bene cùm nequeat dicere, dicit, erit.
Qui comites? bonus Euentus, praecepsq́ue Cupido.
Qui praeeunt? Vigilum somnia vana vocant.
Quae tibi iuncta astat? scelerũ Rhamnusia vindex,
Scilicet vt speres nil, nisi quod liceat.

PVLCHERRIMA Spei descriptio ex adiunctis & effectis, quae symbolis conuenientissimis explicantur. Ea hominem laetum reddit, & semper meliora exspectantem, adeò vt ad mortem vsq. comitetur: mera sibi fingit somnia, nihilq. non sibi pollicetur. Si tamen immoderata sit & importuna, vltricem habet Nemesim, quae vota plus aequo ambitiosa facit irrita, quaéque omnem cupidorum arrogantiam vlciscitur.

Cuius penicul is.] cuius imago expressa fuit penicillo.

Elpidij.] pictoris, cuius nomen ab ἐλπὶς, ἐλπίδος.

spes bona praestat opem.] Prou. Spes seruat afflictos: &, Spes alunt exsules.

Cur viridis tibi palla.] Viror spei color est, vt postea in colores, noster hic,

Nos sperare docet viridis, &c.

Quid manibus.] Tela fracta mortis ideò Spei tribuuntur, quòd adactos in extremas miserias vna soletur. Prouerb. AEgroto dum anima est, spes est.

praecido sepultis.] Mortuis spes praeciditur, qui non sunt amplius in natura.

Cur in doliolo.] Fabula de Pandorae pyxide apud Hesiod. i. ἔργων.

Ascraei senis.] Hesiodi, ab Ascra, Boeotiae vico.

Quae tibi adest.] Cornix, auis tributa Spei, quòd subinde

inde *cras*, *cras*, edat.

oscen.] auis auspiciis apta.

Est benè cùm nequeat.] Ex Suetonij Domitiano extremo:

Nuper Tarpeio quæ sedit culmine cornix,
Est, benè non potuit dicere, dixit, erit.

Qui comites.] Spei comites, Bonus euentus, de quo Plin. 34.8. & 36.5 itemque Cupido.

Vigilum somnia.] Plato τὰς ἐλπίδας dicebat ἐγρηγορότων ἀνθρώπων ὀνείρους εἶναι.

Quæ tibi iuncta.] Nemesis vindex arrogantiæ omnis, Spei adiuncta: vt doceamur, nihil sperandum nisi quod licitum sit, nostrisque viribus & captui congruum.

In

In dies meliora.

EMBLEMA XLV.

ROSTRA nouo mihi ſetigeri ſuis obtulit anno,
Hacq́ue cliens ventri xenia, dixit, habe.
Progreditur ſemper, nec retrò reſpicit vnquam,
Gramina cùm pando proruit ore vorax.
Cura viris eadem eſt, ne ſpes ſublapſa retrorſum
Cedat; & vt melius ſit, quod & vlterius.

OCCA-

OCCASIONE suilli rostri sibi à cliente quodam pro xeniis oblati, significat occasionem vndecunq. nobis esse captandam vlteriùs progrediendi, vt labore & diligentia promoueamur, successumque optatum consequamur, adeò vt non reuocemur ab officio faciendo occasione leuicula; & quod vlterius fuerit, sit semper melius.

Rostra.] rostrum. synechdoche numeri.

nouo anno.] Iani Kalendis.

suis setigeri.] porci setas gerentis.

obtulit.] pro strenis.

ventri xenia, dixit, habe.] Prosopopœia rustica rustici hominis. Obiter reperio suillas carnes Romanis fuisse in deliciis.

Progreditur semper.] hinc occasio captata Emblematis.

Gramina.] quisquilias & alia.

ore pando.] rostro reflexo, recuruo.

Cura viris eadem est.] ibidem debent curare homines, ne frustrentur sua spe, rebusque cupitis.

& vt melius.] .i. δευτέρων ἀμεινόνων.

Illicitum non ſperandum.

EMBLEMA XLVI.

SPES ſimul & Nemeſis noſtris altaribus adſunt,
Scilicet vt ſperes non niſi quod liceat.

IDEM cum ſuperiore. Spem cum Nemeſi eadem ara poſitam, vt admoneamur nihil nobis optandum aut ſperandum, niſi quod liceat, quodque noſtra exſpectatione noſtroque captu dignum ſit: quia Nemeſis, vindex omnis arrogantiæ & faſtus, propè ſit temeritatem vltura impotentem.

noſtris

nostris altaribus.] iisdem sunt locatæ aris. quod paullò antè dictum.

Pudicitia.

EMBLEMA XLVII.

PORPHYRIO, domini si incestet in ædibus uxor,
Despondét que animum, præq́; dolore perit.
Abdita in arcanis naturæ est caussa: sit index
Sinceræ hæc volucris certa pudicitiæ.

AELIANVS lib. 14. ſcribit Porphyrionē auem, muliebris pudicitiæ obſeruatorem eſſe, matriſque familiâs adulterium ſuſpendio ſuo indicare. Alij etiam auctores idem prodiderunt. Huius rei cauſſa eſt, in abditis naturæ arcanis. tantùm liceat hinc colligere, quàm turpe, quamque flagitioſum ſit adulterium; cuius actu vel clanculario, auicula ſe ſponte vita priuet.

ſi inceſtet.] ſi adulterio ſe inquinet vxor domini.

Abdita in arcanis.] eius rei ratio reddi non poteſt, vt quæ ſit inter naturæ arcana.

In vi-

In victoriam dolo partam.

EMBLEMA XLVIII.

AIACIS tumulum lacrymis ego perluo Virtus,
Heu misera albentes dilacerata comas!
Scilicet hoc restabat adhuc, vt iudice Græco
Vincerer: & caussæ stet potiore dolus.

TRACTVM id ex Asclepiadis tetrasticho, quod legitur in 3. Græcorum epigrammaton. Conqueritur Virtus ad Aiacis tumulum sedens, quòd Achillis arma, non

Aiaci, cui iustè debebantur, sed Vlyssi fuerint adiudicata, iniqua Græcorum Principum sententia. Ex quo intelligitur plerosque viros innocentes iniquis iudicum decretis de suo iure deturbari, vexari, spoliari bonis: dolosos verò & fraudulentos contrà in honore haberi, valere gratia, sustentari, frustrà dolentibus interea viris bonis.

albentes dilacerata comas.] in signum mœstitiæ.

Scilicet hoc restabat.] q. d. non ita grauiter animo affecta cruciarer, nisi tam miserè victa & destituta essem ab iis, quibus in primis me putabam commendari, Græcis nempè, politis & doctis hominibus. Idem enim iudicium si latum esset à iudice barbaro, ferrem animo æquiore.

& caussa stet potiore dolus.] adeò fraudulenti & dolosi superiores sunt in controuersia: vel, dolus sit melioris conditionis, quàm iustum & æquum.

In

In fraudulentos.

EMBLEMA XLIX.

PARVA *lacerta, atris ſtellatus corpora guttis*
Stellio, qui latebras, & caua buſta colit,
Inuidiæ, prauiq́ doli fert ſymbola pictus.
Heu nimium nuribus cognita Zelotypis!
Nam turpi obtegitur faciem lentigine quiſquis,
Sit quibus immerſus ſtellio, vina bibat.
Hinc vindicta frequens decepta pellice vino,
Quam forma amiſſo flore relinquit amans.

PLINIVS lib.29.c.4.tradit è stellionibus malum medicamentum fieri. Nam (inquit) cùm stellio immortuus est vino, eorum qui biberint, faciem lentigine obducit. ob hoc in vnguento necant eum insidiantes pellicum formæ. Stellio itaque potest esse symbolum malæ mentis, maliq. animi, vt sit hoc tortum in quosdam subdolos & fraudulentos Sinones, à quibus esse cauendum notæ quædam corporis tacitè videntur præcipere: vt natura prouida fuit, nobisque egregiè cauit, quę certas malignitatis notas quibusdam animantibus inditas esse voluerit. Ita vulgo dicimus, cauendum à signatis.

Stellio.] de quo Plin. 30.10.

stellatus corpora.] in tergore notas habens in stellarum modum. Ouid. 5. Metamorph. Verrius tamen ab eo dicit, quòd virus stillet cibo, potius quàm à stellarum similitudine, quia eius corium varium est.

parua lacerta.] species lacertæ.

qui latebras & caua b.] Ouid. ibid.

—— latebrásque petit, aptúmque colori
Nomen habet, variis stellatus corpora guttis.

prauique doli.] doli mali, de quo iuris interpretes.

nuribus Zelotypis.] mulieribus Zelotypia laborantibus.

lentigine.] macula subrufa in facie, vt etiam interdum in manibus.

pellice.] amasia, meretrice.

Dolus

Dolus in suos.

EMBLEMA L.

ALTILIS allectator anas, & cærula pennis,
Assueta ad dominos ire redire suos,
Congeneres cernens volitare per aëra turmas,
Garrit in illarum se recipitque gregem;
Prætensa incautas donec sub retia ducat:
Obstrepitant captæ, conscia at ipsa silet.
Perfida cognato se sanguine polluit ales,
Officiosa aliis, exitiosa suis.

TORQVETVR hoc in eos proditione infames Corycæos & sycophantas improbos, qui cùm animo esse amico & beneuolo sese profiteantur, vt incautis & minus prouidis faciliùs imponant, nihil non fingunt, nihil non simulant, vt insontes; minimeque malos homines in summum discrimen coniiciant. Quod fit, cùm post sermones vltro citroque habitos, obiiciunt miseris & incautis vel detestandum sortilegij aut hæreseos crimen, vel denique aliquid aliud, ex quo sunt illi correpti, delatique ad extremum vsque vitæ famæque periculum, vnde vix ac ne vix quidem se possunt expedire.

Altilis anas.] quæ domi alitur.

allectator.] aliciens, παλεύτρια, seducens, deceptrix.

cærula pennis.] cani coloris vel cinericij.

Congeneres turmas.] eiusdem generis anates.

garrit.] strepit.

in illarum se recipit gregem.] se sociam illis adiungit.

Prætensa incautas.] donec eas cogat in paratas ab aucupibus pedicas.

Perfida cognato.] sese obstringit scelere perfidiæ longè grauissimo, quòd prodat eiusdem generis alites.

Male-

Maledicentia.

EMBLEMA LI.

ARCHILOCHI tumulo insculptas de marmore vespas
Esse ferunt, linguæ certa sigilla malæ.

SIMILE quid legitur in 3. Græcorum Epigrammat. Vespæ autem tumulo Archilochi affixæ, effrænis linguæ petulantiá arguunt. Quod torqueri facilè potest in scriptorem quendam maledicum, quique alios fuerit insana

insana quadam obtrectandi licentia insectatus. Vespæ sunt raucæ & mordaces: acriter enim pungunt. sed neque mel, neque ceram fingunt: ita maledicis vnum carpendi conuiciandíve studium, in cæteris inutiles & inepti.

tumulo de marmore.] tumulo marmoreo. vt apud Virgil, in 4.

---fuit in tectis de marmore templum.

certa sigilla.] signa seu notas.

In re-

In receptatores sicariorum.

EMBLEMA LII.

LATRONVM, *furúmque manus tibi, Scæua, per vrbem*
It comes, & diris cincta cohors gladiis:
Atque ita te mentis generosum prodige censes,
Quòd tua complures allicit olla malos.
En nouus Actæon, qui postquàm cornua sumpsit,
In prædam canibus se dedit ipse suis.

Ex Pha-

Ex Phauorino citatur illud à Stobæo: Quemadmodum Actæon à canibus, quos alebat, discerptus est: ita parasiti & assentatores eos, à quibus enutriuntur, miserè perdunt. Id verò in eos torquet Alciatus, qui latrones furesque domi suæ receptant: aut etiam (vt verbis vtar Marcellini, lib. 14.) qui familiarium agmina, tanquam prædatorios globos post terga trahunt, à quibus tandem miserè absumuntur.

Latronum.] prædatorum.

furum.] ganeonum, eorumque qui malis artibus viuunt.

manus.] multitudo, globus,

It comes.] te comitatur.

& diris cincta cohors gladiis] sicarij, qui vulgò spadacini, per contumeliam.

te mentis generosum.] nobilem, & excelso animo.

Quod tua olla.] tua mensa plures improbos alliciat. Prouerb. Ollæ amicitia.

En nouus Actaeon.] μυθολογία. De Actæone verò Naso 3. Metamorph.

In

In adulatores.

EMBLEMA LIII.

SEMPER *hiat, semper tenuem, qua vescitur, auram*
Reciprocat Chamæleon:
Et mutat faciem, varios sumítque colores,
Præter rubrum vel candidum.
Sic & adulator populari vescitur aura,
Hiánsque cuncta deuorat:
Et solùm mores imitatur Principis atros;
Albi & pudici nescius.

EXPRES-

EXPRESSVM idè libello Plutarchi, de discrimine adulatoris & amici. Adulatori omninò idem accidit atque chamæleonti. Nam ille colorum omnium similitudinem exprimit, præterquàm albi: sic assentator, cùm se similem præstare nō possit in iis quæ digna sunt studio, turpia quæque imitatur quantùm potest.

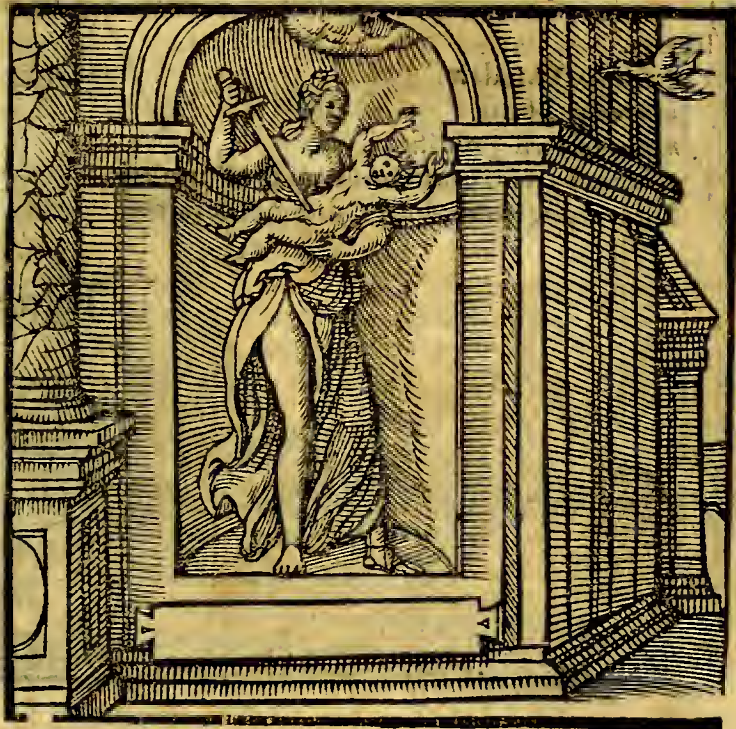
reciprocat auram.] resorbet, retrahit.

populari vescitur aura.] Prou. Vento viuere.

Albi & pudici nescius.] color albus mentis integritatem puritatemque: vt rubeus pudorem arguit.

Ei qui semel sua prodegerit, aliena credi non oportere.

EMBLEMA LIIII.

COLCHIDOS *in gremio nidum quid congeris? eheu*
Nescia cur pullos tam malè credis auis?
Dira parens Medea suos sæuissima natos
Perdidit; & speras parcat vt illa tuis?

SVMPTVM ex Græco Archiæ: estque apostrophe ad hirundinem in statuæ Medeæ quasi sinu nidificantem. Quæ fabula torquetur in prodigos & decoctores, quibus nihil de rebus aliorum committendum, qui adeò prauè sua dilapidarint. Eos enim non secus atque auiculam imprudenter facere, quæ Medeæ suos paruulos credat, cùm ea non continuerit manus à propriis liberis.

Colchidos.] Medeæ.
in gremio.] sinu.
nidum congeris.] nidificas.
tam malè credis.] tam improuidè committis.
Dira parens Medea, &c.] Ouid. 7. Metam.

Teme-

Temeritas.

EMBLEMA LV.

IN PRAECEPS rapitur, frustra quoque tendit habenas
Auriga, effreni quem vehit oris equus.
Haud facilè huic credas, ratio quem nulla gubernat,
Et temerè proprio ducitur arbitrio.

HANC similitudinem mutuatus est à Platone, qui animum nostrum cum auriga; perturbationes cum equis comparat. Significatur autem nihil ei committendum esse, qui in proprios affectus nullum sibi sumit imperium, sed temerè hac & illac fertur concitatus, non aliter quàm equus, qui sessorem abripit.

In præceps rapitur.] de plaustro cadit.

frustrà tendit habenas.] sic Virgil.

Instat equis auriga, neque audit currus habenas.

effreni oris equus.] ἀχαλίνου στόματος.

In temerarios.

EMBLEMA LVI.

ASPICIS aurigam currus Phaëtonta paterni
Igniuomos ausum flectere Solis equos;
Maxima qui postquàm terris incendia sparsit,
Est temerè insesso lapsus ab axe miser.
Sic plerique rotis fortunæ ad sidera Reges
Euecti, ambitio quos iuuenilis agit;
Post magnam humani generis cladémq; suámque,
Cunctorum pœnas denique dant scelerum.

PHAETONTIS casus in eos Principes traducitur, qui recta mente consilioque destituti, & audacia iuuenili exsultantes, multis variisque difficultatibus sese implicant, adeò vt post labores inexhaustos, tandem se & suos in præcipitium miserè coniiciant. Ferè fit enim, vt Principes illi fatui & excordes, eo, quod habent in alios imperij & potentiæ, pro sua libidine abutantur, & quasi prodigant in publicæ rei summam perniciem.

currus paterni.] imperij vel regni paterni administratio.

Maxima qui post q.] vbi permultos motus concitauit, ferro flammaque depopulatus est.

Est temerè insesso.] de plaustro decidit, quod temerè inscenderat.

Sic plerique.] ita quidam noui Principes ad regni vel Principatus euecti fastigium, aura quadam fortunæ blandientis, non autem ex virtutum meritis.

ambitio quos iuuenilis.] iuueniliter exsultantes, vt de Annibale Cato maior.

Post magnam.] post ingentem populorum stragem, & facultatum longè maximum dispendium.

Cunctorum pœnas.] tandem pœnas sui furoris & amentiæ luunt.

Furor

Furor & rabies.

EMBLEMA LVII.

ORA gerit clypeus rabiosi picta leonis,
Et scriptum in summo margine carmen habet,
Hic hominum est terror, cuius possessor Atrida:
Talia magnanimus signa Agamemno tulit.

AGAMEMNON clypeum habuit, in quo depictus Leo conspiciebatur: qui clypeus in Olympiæ fano per aliquot tempora pependit, inscriptione etiam adiecta:

οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὁ δ᾽ ἔχων Ἀγαμέμνων

Terror hic est hominum, quiq. hunc gerit, est Agamemnon.

Ducum certè ac militum immanitas ac sæuitia signis militaribus non rarò arguitur. Quid enim significant in eiusmodi bellicis stemmatis vultures, gryphes, dracones, aquilæ, leones, quàm rapacitatem, deprædationem, internecionem, terrorem, & alia longè multa, quæ perpetuò sanguinarios belli duces comitantur?

Et scriptum in summo.] Id vno nomine dicitur ἐπίγραμμα, vulgo Gallico *escriteau.*

talia signa] tale symbolum.

In eos

In eos qui supra vires quicquam audent.

EMBLEMA LVIII.

DVM dormit, dulci recreat dum corpora somno
Sub picea, & clauam cæteráque arma tenet,
Alciden Pygmæa manus prosternere letho
Posse putat, vires non bene docta suas.
Excitus ipse, velut pulices, sic proterit hostem,
Et saui implicitum pelle leonis agit.

APOLOGVS hic in eos flectitur, qui licet tenuis fortunæ sint, aut ingenio nō perinde valeāt, audent tamen potentiores, vel etiam doctiores incessere: quo ex conflictu nihil referunt præter noxam & dedecus. Meminit Apologi Marcellin. lib 22. vbi de Iuliano Imp. à maledicis impetito: frustrà (inquit) virum circumlatrabant, immobilem occultis iniuriis, vt Pigmæi Thiodamas, agrestis homo Lyndius cum Hercule. Historiam tamen malim peti à Philostrato in Imaginibus.

recreat dum corpora somno.] idem atque dormit Virgil.

——placidam per membra quietem *Irrigat.*

Alciden.] Herculem.

Pygmæa manus.] pumilionum seu nanorum multitudo.

Posse.] quod erat ἀδυνάτον.

putat.] quod erat ἀνόητον, non spectata primùm sua imbecillitate.

Excitus.] excitatus somno.

proterit.] facilè victoriam vir magnus de pusillis natis retulit.

Impossi-

Impoſſibile.

EMBLEMA LIX.

ABLVIS Æthiopen quid fruſtra? ah deſine: noctis
Illuſtrare nigras nemo poteſt tenebras.

Ex AEſopi Apologo, & Luciani quodam Epigrammate. quod in eos dicitur, qui nulla corrigi arte poſſunt: vel in ea omnia quæ fucata ſunt & ſimulata, vt inanem

inanem gloriam, non vitæ meritis, sed corruptis hominum suffragiis emptam, cuius tamen simulacra omnia, vt ita dicam, tanquam flosculi celeriter decidunt: cùm simulatum quicquam non possit esse diuturnum.

Æthiopem.] Maurum. Vide Prou. AEthiops non albescit.

Cuculi.

Cuculi.

EMBLEMA LX.

RVRICOLAS agreſte genus plerique cucullos
Cur vocitent, quanam prodita cauſſa fuit?
Vere nouo cantat Coccyx, quo tempore vites
Qui non abſoluit, iure vocatur iners.
Fert oua in nidos alienos, qualiter ille
Cui Thalamum prodit vxor adulterio.

CVCVLI

CVCVLI nomen abusiuè in eos traductum est, quorum impudicæ sunt vxores: cùm ij contrà cuculi potiùs vocari debeant, qui vxores alienas adulterant, spectato nimirū auis ingenio, quæ sua oua in nidis alienis ponere soleat.

Ruricolas ; agreste, &c.] Nondum mihi constat, cur plerique impingunt nomen cuculi rusticis quibusdam,

Vere nouo cantat.] Fortè quia cuculi peculiari conuicio dicebantur olim agricolæ, qui negligentes, socordes, tardique essent, quòd non priùs putassent vites, quàm cuculus canere cœpisset, ait Alciat. ipsemet 7. Parerg. c. 5. ex Plinio. 10. 9. & Horatio, 1. Serm. 7.

Vesper-

Vespertilio.

EMBLEMA LXI.

ASSVMPSISSE *suum volucri ex Meneide nomen,*
Socraticum auctores Charephoonta ferunt.
Fusca viro facies, & stridens vocula, tali
Hunc hominem potuit commaculare notæ.

CHAEREPHON Atheniensis, Socratis discipulus, tam pertinaciter libris incubuit, vt nocturnis lucubrationibus

tionibus extenuatus, maximum pallorem maciemque contraxerit, adeo vt vulgari ioco Noctua, aut, vt aliis placet, Vespertilio nominaretur. Id prouerbij legere est apud Aristophanem, in macilentum & pallore confectum.

Assumpsisse suum.] Chærephon, conuicio quodam publico, audiit Vespertilio.

Fusca viro facies.] quòd esset fuscus, & voce stridula. fusca vox, φαία φωνὴ Polluci. huic opponitur canora.

Nota.] probro, conuicio. Nota dicitur probrum, inquit Nonius.

Aliud.

Aliud.

EMBLEMA LXII.

VESPERE quæ tantùm volitat, quæ lumine lusca est,
Quæ cùm alas gestet, cætera muris habet;
Ad res diuersas trahitur: mala nomina primùm
Signat, quæ latitant, iudiciúmque timent.
Inde & Philosophos, qui dum cælestia quærunt,
Caligant oculis, falsáque sola vident.
Tandem & versutos, cùm clã sectentur vtrumq.,
Acquirunt neutra qui sibi parte fidem.

ID confinxit Emblema ex multiplici acceptione vocabuli Vespertilionis,quod ad res varias torquere solent eruditi homines. Primùm in debitores, qui ne in iudicium pertrahantur, & æs alienum cogantur exsoluere, ad modum Vespertilionum lumen fugiunt, & in mediis noctis tenebris, & per amica silentia Lunæ volitant. Conuertitur etiam in tenebriones quosdam, qui sapientiam eam profiteri se fingunt, à qua sunt alienissimi. simulant enim quod non sunt, nec secùs ac volucres hæ plumarum loco membranas in aëre motant, muribus non absimiles: ita hi naturæ aut rerum obscurarum arcana rimantur, sed irrito conatu. Denique in versipelles & subdolos quosdam dicitur, qui nulli factioni se addicunt, sed cũ vtraq. parte colludunt: qui tamẽ cùm soleant omnibus imponere, omnibus etiam suspecti sunt & inuisi.

Vespere quæ tantùm.] hinc Vespertilioni nomen.
mala nomina.] debitores, qui non sunt soluendo.

Caligant oculis.] nihil vident in iis de quibus affirmant.

falsáque sola vident.] Sic fassus est Cicero 2. de nat. Deor. se faciliùs quid falsum sit, videre, quàm verum agnoscere.

versutos.] ad malitiam callidos, inquit Nonius. vt de Catilina Cic. pro Cælio: Versare suam naturam, & regere ad tempus, atque huc & illuc torquere & flectere.

Ira.

Ira.

EMBLEMA LXIII.

ALCAEAM veteres caudam dixere leonis,
Qua stimulante iras concipit ille graues.
Lutea cùm surgit bilis, crudescit & atro
Felle dolor, furias excitat indomitas.

ADMONEMVR iræ impetum cohibendum esse, omnesque occasiones deuitandas, quòd ea perturbatio sic hominem extra se deiiciat, vt quasi transformetur in belluam ferocissimam.

Alcæam veteres.] quòd eius incitamento ad fortitudinem excitetur, i. ἀπὸ τοῦ δι' αὐτῆς εἰς ἀλκὴν τρέπεσθαι.

Qua stimulante.] qua se mouente. Plin. 8. Leonum, animi index cauda, vt equorum aures. Immota ergo placidus, clemens, blandientique similis, quod rarum est, crebrior enim eius iracundia, &c.

Lutea bilis.] ἰσατώδης, glastea, acerrima, mordacissimaque, & quæ extremam inter genera bilis malignitatem obtinet.

crudescit.] crudus fit, durior & impotentior.

atro felle.] fel, iræ folliculus.

In eum qui sibi ipsi damnum apparat.

EMBLEMA LXIIII.

Capra lupum nō sponte meo nunc vbere lacto,
Quod malè pastoris prouida cura iubet.
Creuerit ille simul mea me post vbera pascet:
Improbitas nullo flectitur obsequio.

Id petitum è Græco incerti auctoris, de capra lupi catulum lactante. De ingratis intelligitur, iisque maximè qui

mè qui perniciem aut detrimentum afferunt de se benè meritis. quo genere sceleris nullum aliud exsecrabilius, aut dignius supplicio. Quid enim deterius, quàm iis vitam adimere, aut etiam afficere incommodis, qui nobis vitæ caussa fuerunt?

pastoris malè prouida cura.] ἀτιμῆνος ἀφροσύνη.

simul.] vbi, postquàm.

Improbitas nullo.] Publius Mimis,

Maleuolus semper sua natura vtitur. i. nullo beneficio ingrati animus mutatur.

Fatui-

Fatuitas.

EMBLEMA LXV.

MIRARIS nostro quòd carmine diceris Otus,
Sit vetus à proauis cùm tibi nomen Otho.
Aurita est, similes & habet ceu noctua plumas,
Saltantémque auceps mancipat aptus auem.
Hinc fatuos, captu & faciles, nos dicimus otos:
Hoc tibi conueniens tu quoque nomen habe.

PLERIQVE gloriosuli suum nomen ab antiquo quodam & nobili genere trahunt, quanquam indignissimè, cùm nulla sua virtute præclaro nomini respondeant. Proinde fit interdum, vt nomine leuiter immutato vel detorto, dignam factis appellationem sortiantur: vt hic Otho gloriabundus quispiam & arrogans, non quidem ab Othone, vti iactabat, Imperatore, sed ab Otide, aue fatua, parasitica, captuque facili.

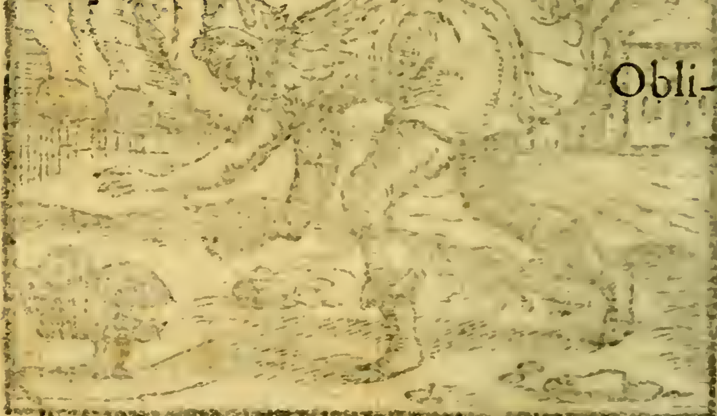
diceris Otus,] vel Otis potius.

Aurita est.] Otis. Aristot. in historia animal.

auceps aptus.] aucupandi doctus.

mancipat.] manu capit.

auem.] Otidem.

Obli-

Obliuio paupertatis parens.

EMBLEMA LXVI.

CVM lupus esuriens mandit ceruarius escam,
Præque fame captum deuorat hinnuleum,
Respiciat si fortè aliò, vel lumina vertat,
Præsentem oblitus quem tenet ore cibum,
Quæritat incertam (tanta est obliuio) prædam.
Qui sua neglexit, stultè aliena petit.

CERVARII lupi natura ea est, vt quamuis post longa ieiunia repertas ægrè carnes mandere cœperit, vbi quid casu respexerit, obliuiscatur; & copiæ præsentis immemor, aliud quærat. Testis est Plin. lib. 8. c. 22. Idem contingit ambitiosis & auaris, qui spe honoris amplioris, aut etiam commodi alicuius, in quo sit quæstus vberior, neglecta præsenti sorte, quærant aliud; fitque sæpenumerò vt vtroque frustrentur.

lupus ceruarius.] Lynx.
mandit.] mandere incipit.
hinnuleum.] fœtum ceruinum.
incertam prædam.] quam nondum arripuit.

Super-

Superbia.

EMBLEMA LXVII.

En statuæ statua, & ductũ de marmore marmor,
Se conferre Deis ausa procax Niobe.
Est vitium muliebre superbia, & arguit oris
Duritiem, ac sensus, qualis inest lapidi.

FIGMENTVM hoc Niobes ob insolentem iactantiam in saxum rigens transformatæ, arguit potẽtiorum quarun-

quarundam mulierum superbiam, & immodicam arrogantiam, qua obcœcatæ ne ipsis quidem Superis subesse se putant, adeò vt suæ mortalitatis immemores incidant in miseram quandam ἀναίσθησιν, & sensus vacuitatem.

statuæ statua.] expressa imago lapidea ex alia imagine saxea, in quam conuersa Niobe.

ductum de marmore marmor.] marmoreum idolum è simulacro marmoreo: id est, Niobe marmorea.

procax.] petulans, conuiciatrix.

Se Diis ausa conferre.] quæ numini ausa est obloqui, seque efferre supra hominum captum.

Est vitium mulieb.] solemne est mulieribus, quæ sunt potentiores, superbire.

Impu-

Impudentia.

EMBLEMA LXVIII.

PVBE tenus mulier, succincta latrantibus infra
Monstrorum catulis Scylla biformis erat.
Monstra putantur auarities, audacia, raptus:
At Scylla est, nullus cui sit in ore pudor.

HERACLIDES Ponticus, qui allegorias scripsit in Homerum, ait per Scyllam significari omnis generis impu-

impudentiam, quæ non ab re cingatur canum rictibus, audacia, rapina, auaritia.

mulier.] ὡς σημεῖον τῆς ἀνοίας οὐκ ἐλάχιστον: quod non minimum amentiæ signum, ait Galen. προτρεπτικῷ ἐπὶ τέχνας.

pube tenus.] impudentiæ nota.

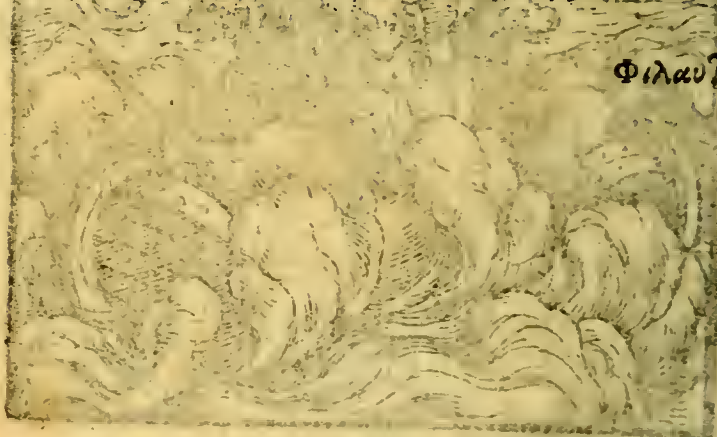
succincta latrantibus.] inferiore sui parte cincta quasi canibus monstrosis.

Scylla biformis.] supernè fœminam referens, infernè in caninos rictus desinens.

Monstra putantur.] auiditas, temeritas, rapina, seu rapacitas.

At Scylla.] ipsamet est τῆς ἀναιδείας typus seu imago.

Φιλαυτία.

Φιλαυτία.

EMBLEMA LXIX.

QVOD nimiũ tua forma tibi Narcisse placebat,
In florem, & noti est versa stuporis olus.
Ingenij est marcor, cladésq; Φιλαυτία, doctos
Quæ pessum plures dátque, deditque viros:
Qui veterum abiecta methodo, noua dogmata quærunt,
Nilque suas præter tradere phantasias.

NVLLA

Nulla deterior ingeniorum pestis, quàm nimia sui admiratio & confidentia, quæ eam menti caliginem inducit, vt assentatione omni deterior negligentem, superbum, otiosum, & aliorum contemptorem hominem reddat, adeò vt nisi quod ipse faciat, vel doceat, nihil rectum putet. Benè Seneca libello, de vitæ tranquillitate: Puto multos potuisse ad sapientiam peruenire, nisi putassent se peruenisse.

Quod nimium.] descriptio φιλαύτου.

In florem.] tibi cognominem; quæ Narce dicitur, & stuporem sonat. Illius odor caput aggrauat, Plin. 21. cap. 5. & 11. 29.

Ingenij est marcor.] φιλαυτία inducit ingenio quasi marcorem & exitium.

doctos quæ pessum.] quod vitium permultos ingenio præditos omninò perdidit.

Qui veterum abiecta.] qui a veterum doctrina, docendique ratione desciscentes, nouam quandam sectam induxerunt.

Niq; suis præter.] iique nihil aliud tradere voluerunt, quàm quod eorum dictabat libido.

Garru-

Garrulitas.

EMBLEMA LXX.

QVID matutinos Progne mihi garrula somnos
Rumpis, & obstrepero Daulias ore canis?
Dignus Epops Tereus, qui maluit ense putare,
Quàm linguam immodicam stirpitus eruere.

ID mutuatus est ex Oda quadam Anacreontis in hirundinem somnos matutinos interrumpentem. quod

in eos flectitur, qui sapientibus & sedatis viris importunà sua garrulitate negotium facessunt. Et quidem vsu uenire solet, vt quibus est rationis inopia maior, sint loquaciores aliis, quia cùm loquendi tempus nesciant, passim & vbique obstrepant.

matutinos somnos.] qui sunt longè suauissimi. Hic intellige otium quietum, & à contentione laborum vacationem: quæ tamen quies interrumpitur aliquando importuna quorundam nugacitate.

Procne garrula.] hirundo, symbolum garrulitatis. Notum prouerb. Hirundinem sub eodem tecto ne habeas.

obstrepero Daulias ore.] Luscinia.

Dignus Epops Tereus.] meritò in vpupam mutatus, qui Procnes linguam scindere, quàm omninò auellere maluit. Ouid. 6. Metam. Plin. 10. 29.

putare.] scindere.

Inui-

Inuidia.

EMBLEMA LXXI.

SQVALLIDA vipereas manducans femina carnes,
Cuique dolent oculi, quæq; suum cor edit,
Quam macies & pallor habent, spinosáque gestat
Tela manu: talis pingitur Inuidia.

ELEGANS Inuidiæ descriptio ex effectis, adiunctísque; quibus ostenditur eum qui laboret inuidia, viru-

lentis cogitationibus pasci, alierum prosperis successibus ingemiscere, animum mœrore conficere, corpus macie & pallore confectum reddere, aculeis maledicis alios insectari.

femina.] Rectè femina Inuidia: vel quia id contumeliosum nomen: vel quòd non cadat id vitium nisi in animos molles, parumque viriles.

squallida.] sordida, inculta.

vipereas carnes.] Ouid. 2. Metam. de Inuidia,

—— videt intus edentem
Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum.

Cuique dolent oculi.] Virgil. Epigrammat.

Testantur gemitu graues dolores,
Suspirat, gemit.

Quæque suum cor edit.] Prouerb. Pythagoræ, Cor ne edito. i. ne curis animum excrucies. Et cura dicitur, quòd cor edat.

Maro, *—— Tityíque vultur intus*
Qui semper lacerat, comést que mentem.

Quam macies.] Ouid. ibidem.

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto.

Virgil. *Pallor terribilis genas colorat.*

spinosáque gestat tela.] Ouid. eodem 2. lib.

Indoluit, baculúmque capit, quem spinea tortum
Vincula cingebant.

Luxu-

Luxuria.

EMBLEMA LXXII.

ERVCA capripes redimitus tempora Faunus
Immodicæ Veneris symbola certa refert.
Est eruca salax, indéxque libidinis hircus:
Et Satyri Nymphas semper amare solent.

HAEC sunt fœdæ libidinis expressissima symbola. Satyrus, siue hircus (animal salacissimum, & ad Vene-

rem maximè pronum) capite gestans erucam, herbam virtutis calidissimæ (ab vrendo dictam) significat luxuriam putidam & olentem esse in actu, & in affectu ardentem.

Eruca.] herba naturæ calidæ. Plin. 19. 8.

capripes faunus:] caper luxuriæ nota.

redimitus.] cinctus anteriores capitis partes.

Immodicæ.] nam Venus moderata laudatur alias, vt naturalis.

salax.] ad libidinem prouocans.

Et Satyri Nymphas.] Pausanias Atticis, de insulis Satyriis, AElian. 3. histor. omnigenæ.

Luxu-

Luxurioſorum opes.

EMBLEMA LXXIII.

RVPIBVS aëreis, ſummique crepidine ſaxi
Immites fructus ficus acerba parit:
Quos corui comedũt, quos deuorat improba cornix,
Qui nihil humanæ commoditatis habent:
Sic fatuorum opibus paraſiti & ſcorta fruuntur,
Et nulla iuſtos vtilitate iuuant.

Hoc ex apophthegmate Diogenis. Dicebat enim eos, qui profusè & temerè bona decoquerent, opésque insumerent in rebus Venereis, conuiuiis magnificis, & id genus aliis, esse arboribus similes in montium cacumine nascentibus, quarum fructus essent hominibus inutiles, à coruis aut vulturibus deuorandi.

Rupibus aëriis, &c.] Rupes, seu saxum, imperiti & stolidi symbolum. aër, pro ventoso. crepido, pro fortunæ summo gradu.

Immites fructus.] καρποὺς ἀκάρπους.

corui.] improbi quique, impostores, nigri homines, quos fugiendos esse monuit Horatius.

improba cornix.] vt lena, scortillum.

Qui nihil hum. comm.] qui non subseruiant hominum vsibus, quanquam omnia hominum causa facta. Et bona dicuntur à beando. Beare, est prodesse, seu beatum facere. Hinc χρηστοὶ ἄνδρες, viri boni & salutares.

fatuorum.] insipidorum, improuidorum, nulla penè mente, nulloque ingenio præditorum.

parasiti.] alienæ quadræ assueti, scurræ vagi.

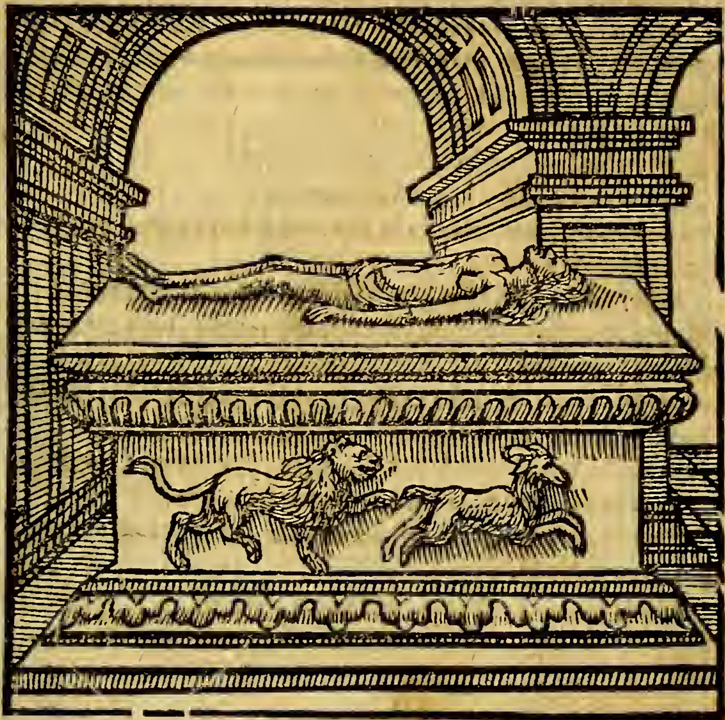
scorta.] meretriculæ.

iustos.] viros bonos. Nomine Iustitiæ, virtutes omnes complectimur, ex Platone, Dialogo, qui ἐρασταὶ inscribitur.

Tumu-

Tumulus meretricis.

EMBLEMA LXXIIII.

QVIS *tumulus? cuia vrna? Ephyraea est Laidos.*
Erubuit tantũ perdere Parca decus? [*ah: non*
Nulla fuit tum forma. illam iam carpserat aetas,
Iam speculum Veneri cauta dicarat anus.
Quid scalptus sibi vult aries, quem parte leaena
Vnguibus apprehensum posteriore tenet?
Non aliter captos quòd & ipsa teneret amantes:
Vir gregis est aries, clune tenetur amans.

SEPVLCRO Laidis, scorti nobilissimi, leæna est effícta partibus posterioribus arietem complexa: quod procacitatem petulantiamque meretricis indicabat. Aries enim, animal stolidissimum, ita scalptum à Leæna, repræsentat amatorem fatuum & stolidum, qui blandæ & dolosæ dominæ subseruiat, quique suam seruitutem, quàm sit misera, non sentiat. Leæna meretricem arguit.

Quis tumulus?] cuius hoc sepulcrum?

Ephyrææ est Laidos.] famosæ meretricis.

non erubuit.] ei etiam tam formosæ ausa est mors iniicere manum?

Nulla fuit tum forma.] iam in senium vergebat.

illam iam carpserat ætas.] inclinans æuum iam nitorem formæ ademerat.

Iam speculum.] coacta erat amores teneros aliis iunioribus permittere.

Quid scalptus.] quid per arietem scalptum à Leæna, quem arreptum vnguibus posteriore parte detinet?

Non aliter captos.] eò quòd sciret inescare & capere miseros amasios.

In amatores meretricum.

EMBLEMA LXXV.

VILLOSAE indutus piſcator tegmina capræ,
Addidit vt capiti cornua bina ſuo;
Fallit amatorem ſtans ſummo in littore ſargum,
In laqueos ſimi quem gregis ardor agit.
Capra refert ſcortum: ſimilis fit ſargus amanti,
Qui miſer obſcœno captus amore perit.

PRIMA

PRIMA huius comparationis pars ſumpta eſt ab AEliano, lib. de animalib. 1. cap. 23. Vt ſargus piſcis facilè à piſcatore capitur, ſi caprinam pellem induerit: (genus enim hoc piſcis inſtinctu quodam naturæ, amore caprarum detinetur:) ita deperit amaſius viſa quadam formoſula, vel potius laruata capra, cuius laqueis irretitus, vix ſe inde poteſt extricare.

Villoſæ indutus.] Piſcator indutus caprinam pellem piloſam.

Addidit vt capiti.] additis capiti duobus quaſi cornibus.

amatorem.] amore capræ detentum.

ſtans ſummo in litore.] hærens piſcator ad litus eo cultu.

In laqueos ſimi quem.] quem ad retia pellicit amor ille capræ. Simus grex.i.caprarum, quæ ſimæ.

Capra refert ſcortum.] meretriculæ ſimilis capra, ſargus amaſio.

Cauen-

Cauendum à meretricibus.

EMBLEMA LXXVI.

SOLE sata Circes tam magna potentia fertur,
Verterit ut multos in noua monstra viros.
Testis equûm domitor Picus, tum Scylla biformis,
Atque Ithaci postquàm vina bibere sues.
Indicat illustri meretricem nomine Circe,
Et rationem animi perdere, quisquis amat.

SCRIBIT

SCRIBIT Homerus Odyss. κ. socios aliquot Vlyssis virga percussos à Circe, epotoque pharmaco venefico, statim in porcos esse transformatos. Quo figmento adũbratur meretricis, & libidinis fœdæ typus. ea enim suis præstigiis humanas illas cogitationes, & naturales motiones (quæ ὁρμαὶ Græcis dicuntur) in homine tumultuantes excitat impotenter, mutatque in deterius: ex quo fit vt homo, diuinæ naturæ particeps, in belluã degeneret. Per Vlyssem, qui nullo veneficio, à pristino mentis statu dimoueri potest, constantem animi ducem rationem intelligimus.

Sole satæ.] filiæ Solis.

potentia.] vis.

Verterit vt multos.] Homer. Odyss. κ.

Tellus equûm domitor.] Virgil. 7. Ouid. 14. Metamorph.

Scylla biformis.] de qua paullò antè.

Atque Ithaci.] Vlyssis socij: de quorum transformatione, alio loco.

Et rationem animi.] Hinc Venus ἀφροδίτη dicta, quasi ἀφροσύνη. i. stultitia, mentisque priuatio.

Amu-

Amuletum Veneris.

EMBLEMA LXXVII.

INGVINA *dente fero suffossum Cypris Adonin*
Lactucæ foliis condidit exanimem.
Hinc genitali aruo tantum lactuca resistit,
Quantum eruca salax vix stimulare potest.

VENVS fingitur mortui Adonidis genitalia lactucis recondidisse, vt moneamur libidinem, turpemque volu-

voluptatem, ciborum moderatorum vsu sopiendam & reprimendam esse. Nihil enim æquè conducit ad motus illicitos cohibendos, quàm victus ratio temperata. Eruca calefacit, Veneremque incitat: Lactuca verò contrà, herba frigidæ qualitatis.

Inguina dente.] Venus exanimatum iam Adonidem amasium, qui apri dente confossis inguinibus periit, tumulo mandauit in lactucæ foliis.

genitali aruo.] facultati illi genitali, quæ nominatur. Genitale aruum, pro pudendis partibus, aptisque ad generandum, vt Virgil. 3. Georg. & D. Augustin. 18. c. 23. de ciuit. Dei.

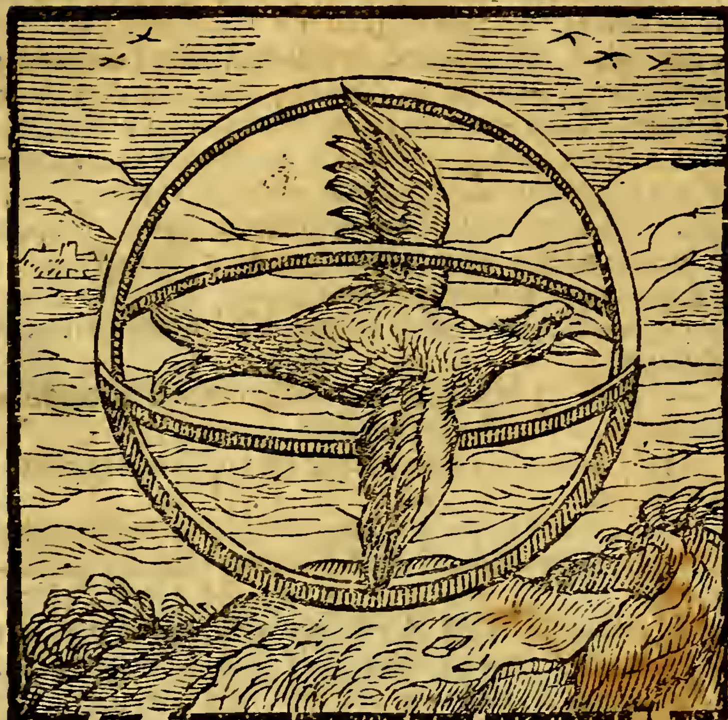
lactuca resistit.] Plin. & Cass. Dionys. 12. de agricult. c. 13.

eruca salax.] de qua paullò antè.

Inuio-

Inuiolabiles telo Cupidinis.

EMBLEMA LXXVIII.

Ne dirus te vincat amor, neu femina mentem
Diripiat magicis artibus ulla tuam:
Bacchica auis præsto tibi motacilla paretur,
Quam quadriradiam circuli in orbe loces:
Ore crucem & cauda, & geminis ut cõplicet alis,
Tale amuletum carminis omnis erit.
Dicitur hoc Veneris signo Pagasæus Iason
Phasiacis lædi non potuisse dolis.

Ex Homero & quibusdam scholiastis tradit amuletum ad arcendas amoris illecebras (quo nullum magis exitiosum aut furiosius præstigium) nempè adhibendam motacillam humano stomacho, quæ disponatur inter binos circulos sese quasi intersecantes. Eam auiculam aiunt esse veneficis mulieribus ad incantationes perutilem: quam etiam à Venere primùm è cœlo ad homines deportatam, & Iasoni traditam volunt, vt Medeam alliceret. Sed par non est haberi fidem ei præstigio: quin potiùs ita statuamus, venenum veneno pelli, & amore amorem sisti atque coërceri, id est, otiosum animum aliquo labore obstringendum, ne turpi voluptati corporis aurem præbeat.

Ne dirus te vincat amor.] ne amoris laqueis te irretiri patiaris.

neù femina.] néve mulier quædam venefica animum tuam Magicis artibus præpediat.

præstò Motacilla.] habe præstò motacillam, auem Baccho sacram.

Quam quadriradiam.] quam locabis in medio orbis circulo, ita vt vtraque ala & pedibus quasi crucem referat.

Tale amuletum.] Istud erit paratissimum amuletum ad impediendam vim omnem carminum Magicorum.

Dicitur hoc Veneris signo.] Pindar. Oda.4.Pyth.

Pagasæus.] à Pagasa, vrbe Thessaliæ. sic etiam nominatur Ouid. 1.Fastor.

Phasiacis dolis.] Medeæ incantationibus.

Lasci-

Lasciuia.

EMBLEMA LXXIX.

DELICIAS & mollitiem mus creditur albus
 Arguere, at ratio non sat aperta mihi est.
An quòd ei natura salax & multa libido est?
 Ornat Romanas an quia pelle nurus?
Sarmaticum murem vocitant plerique Zibellum,
 Et celebris suaui est vnguine muscus Arabs.

MOLLITIES notatur nobilium quarundam matronarum, quæ ad corporis ornatum ostentent raras pelliculas animalculorum, vt muris aranei, æluri zibellini (fellis libidinosissimi) vtanturque suffitu musci Arabici. Quæ omnia, vt vno verbo, symbola possunt esse rei Venereæ.

Delitias & mollitiem.] mollitudinem, luxum, libidinem.

mus albus.] Prouerb. mus albus.

Arguere.] significare.

salax.] ad libidinem excitans.

Romanas nurus.] matronas.

Sarmaticum murem.] de quo AElian. 12. 10.

Desi-

Desidia.

EMBLEMA LXXX.

DESIDET in modio Essæus, speculatur & astra,
Subtus & accensam contegit igne facem.
Segnities specie recti velata cucullo,
Non se, non alios vtilitate iuuat.

NOMINE Essæi desidentis, in cœlum oculos flectentis, sub pallio faculam ardentem obtegentis, ij desi-

gnantur apud nos, qui vitam piam & contemplatiuam prætexentes, otiantur: ingenij lumen extingui sinunt, nil sibi nec aliis vtiles.

Desidet in medio.] ignauam vitam ducit.

Speculatur & astra.] vt qui religionem profiteatur, θεωρητικὴν quandam præ se ferens.

Subtus & accensam.] tegit faculam sub pallio, vires ingenij non exserit, sed hebescere patitur.

Segnities specie.] qualis cœnobitarum quorundam.

Non se, non alios.] Prou. Nec sibi nec aliis vtilis.

Desi-

Desidiam abiiciendam.

EMBLEMA LXXXI.

QVISQVIS *iners, abeat. nam in chœnice figere sedem*
Nos prohibent Samij dogmata sancta senis.
Surge igitur, duróque manus assuesce labori;
Det tibi dimensos crastina vt hora cibos.

MONVIT Pythagoras chœnici non insidendum, id est, non esse cibum alienum per inertiam sectandum,

neque in alienis ſportulis vitam collocandam, vt ſede in eis ſtatuta, totum ætatis tempus otiosè traducamus, ſed aliquam ineamus rationem, vt noſtra induſtria victum comparemus, neque ſemper ab aliorum pendeamus ope.

in chœnice figere ſedem.] feriari ob ſpem démenſi diurni.

Nos prohibent.] prohibemur ex Pythagoræ ſymbolis.

manus aſſueſce labori.] apta & compone te ad laborem.

In fa-

In facilè à virtute desciscentes.

EMBLEMA LXXXII.

PARVA velut limax spreto Remora impete vẽti,
Remorúmque, ratem sistere sola potest:
Sic quosdam ingenio & virtute ad sidera vectos
Detinet in medio tramite caussa leuis.
Anxia lis veluti est, vel qui meretricius ardor
Egregiis iuuenes seuocat à studiis.

QVI sunt ingenio lubrico, parumque constanti, mentem suam ab honesto quodam instituto vitæ auocari facilè permittunt. Sic enim cœptis cum aliqua laude rebus, magno suo damno renuntiant, vel controuersiæ aut litis mouẽdæ tricis abstracti, vel quibusdam illecebris amasiæ alicuius deliniti. Ducitur similitudo à natura remoræ pisciculi, quæ nauem vel maximam sistat: vt Plin. testatur lib. 9. cap. 25.

spreto impete.] impetu. Gell. 19. 7.

ratem sistere potest.] Plin. 9. 25.

ad sidera vectos.] summum iam honorem consecutos.

in medio tramite.] instituto iam benè inchoato.

Ignaui.

Ignaui.

EMBLEMA LXXXIII.

IGNAVI *ardeolam stellarem effingere serui*
Et studia, & mores, fabula prisca fuit:
Quæ famulum Asteriam volucris sumpsisse figuram
Est commenta: fides sit penes historicos.
Degener hic veluti qui ceuet in aëre falco est,
Dictus ab antiquis vatibus ardelio.

In vetere quadam fabula inductus erat seruus aliquis fatuus, & nihil non satagens, qui asteriæ, vel ardeolæ stellatæ figuram repræsentare conaretur, vt mores & conatus ardelionum exprimeret. Ij satis mouent sese, sed nihil vnquam promouent: nihilque agunt, sed tantùm satagunt, ad modũ falconis degeneris & adulterini, qui sit tantùm ceuentis in aëre motus. Ij vulgato nomine Ardeliones appellantur: quo hominum genere nullum impudentius, aut ineptius.

Ignaui serui.] nullam ad operam vtilis.

ardeolam stellarem.] Ardeolarum tria genera, Leucon, Asterias, Pellos. Plin. 10. 60.

fabula prisca.] Aristot. hist. animal. 9. 18.

ceuet.] alas agitet, volare contendat. Aliàs ceuere, verbum obscœnum.

Aua-

Auaritia.

EMBLEMA LXXXIIII.

HEV miser in mediis sitiens stat Tantalus undis,
Et poma esuriens proxima habere nequit.
Nomine mutato de te id dicetur auare,
Qui, quasi non habeas, non frueris quod habes.

AB Horatio & Petronio Arbitro sumptà hæc imago Tantali, de auaro intelligitur, magnas inter opes inope, qui

qui hac in vita iam suos manes patitur, cuique nihil aliud mali optare possis, nisi vt viuat diu.

Heu miser.] verè quidem & sponte miser.

miser Tantalus.] ταλάντατος.

sitiens.] nunquam expletur cupiditatis sitis: proinde eum hydrope comparatur auarus. Horat. 2. Carm. 2. & 1. Serm. 1.

medius in vndis.] opibus & facultatibus, quæ sunt fluxæ caducæque. hinc ductu puto verbum abundare, &c.

stat.] nunquam sedet, nec conquiescit.

poma proxima.] res partas.

Qui, quasi non habeas.] Tam deest auaro, quod habet, quàm quod non habet. citatur ex D. Hieronymo.

In

In auaros.

EMBLEMA LXXXV.

SEPTITIVS *populos inter ditissimus omnes,*
Arua senex nullus quo magis ampla tenet;
Defraudans geniumq́; suum, mensasq́; paratas,
Nil preter betas duráque rapa vorat.
Cui similem dicã hunc, inopem quem copia reddit?
An'ne asino? sic est: instar hic eius habet.
Namque asinus dorso pretiosa obsonia gestat,
Séque rubo aut dura carice pauper alit.

Hoc

Hoc à Plutarcho mutuatus, libello περὶ εὐθυμίας. dicitur in auarum, qui asinina quadam stoliditate vtatur cibis rancidis, pane mucido, larido iam pænè corrupto, vappa improbè vescatur, cùm ei opes affatim suppetant.

populos inter ditiss.] inter suos populares omnes locupletissimus, vt ille apud Pers. 4. Satyr.

Diues arans Curibus, quantùm non miluus oberret.

Et Horat. *Diues agris, diues positis in fœnore nummis.*

Arua quo magis ampla.] id vno verbo, locuples.

senex.] Quid verò turpius (ait Cato apud Cic.) auaritia senili? &, quò minus viæ restat, eò plus viatici quærere?

Defraudans genium.] naturæ subtrahens quod appetat. Prouerb. Plautinum.

betas duráque rapa.] viles & contemptos cibos.

Séque rubo aut dura.] Prou. Asinus mauult stramina quàm aurum.

In au-

In aulicos.

EMBLEMA LXXXVI.

VANA Palatinos, quos educat aula, clientes
Dicitur auratis nectere compedibus.

EA eſt aulicorum vita miſerè ſplendida, vt aureis compedibus vincti teneantur, nec poſſint effugere: quod de Ariſtippo dictitabat irriſor Diogenes. Qua ſeruitute nihil abiectius aut miſerius, cùm ſint illi animo

N fracto

fracto demissoque, qui mancipiorum instar, ad aliorum nutum viuere & adblandiri cogantur.

Vana Palatinos.] qui aulam affectantur aulici, quanquam populari iudicio beati, vincti tamen sunt, retinenturque aureis compedibus.

vana aula.] epitheton verissimum, quæ inani sæpè vento suos asseclas pascat.

auratis compedibus.] Prouerb. Aureæ compedes.

In

In sordidos.

EMBLEMA LXXXVII.

QVAE rostro clystere, velut, sibi proluit aluum
Ibis, Niliacis cognita littoribus,
Transiit opprobrij in nomen: quo Publius hostem
Naso suum appellat, Battiadésque suum.

VT Ibis, auis AEgyptia, rostri aduncitate per eam se partem proluit, qua reddi ciborum onera maxime salubre est, ait Plinius 8. c. 27. Sic plerique, quod vulgò dici

dici solet, podicem ex ore faciunt, qui nimia verborum licentia vtuntur, quique putidè loquuntur, eaq. etiam detegunt, quæ prouida natura voluit esse tecta.

Niliacis cognita.] in AEgypto nota. Arist. 9 animal. hist.

opprobrij in nomen.] in probrosam appellationem sordidorum & obscœnorum.

Publius Naso.] Elegia in Ibim.

Battiades.] Callimachus.

In

In diuites publico malo.

EMBLEMA LXXXVIII.

ANGVILLAS quiſquis captat, ſi limpida ver-
Flumina, ſi illimes auſit adire lacus, [rat
Caſſus erit, ludétque operam: multum excitet ergo
Si cretæ, & vitreas palmula turbet aquas;
Diues erit: Sic iis res publica turbida lucro eſt,
Qui pace, arctati legibus, eſuriunt.

SVMPTVM id ex AEſopico apologo, cuius etiam meminit Ariſtophan. Equitibus. In eos conuertitur, qui tum maximè quæſtum faciunt, cùm patria ſeditione, vel inteſtinis odiis laborat. Id dicitur vulgò, *in aqua turbida piſcari.*

ſi limpida verrat.] ſi ſit aqua limpida, & illimis. i. abſque limo lutoque.

Caſſus erit, ludétque operam.] nihil capiet.

multum excitet ergo ſi cretæ.] ſi multũm arenæ vel ſabuli, aut cœni limíve excitarit.

& palmula turbet aquas.] aquaq́. omnis turbetur. Palmula, remi extrema pars.

turbida.] tempore tumultus aut belli.

pace.] pacis tempore.

arctati legibus.] coacti, retentique iugo legum ciuilium.

In aua-

In auaros, vel quibus melior conditio ab extraneis offertur.

EMBLEMA LXXXIX.

DELPHINI insidẽs vada cærula sulcat Arion,
Hócque aures mulcet, frenat & ora sono.
Quàm sit auari hominis, non tam mens dira ferarum est:
Quique viris rapimur, piscibus eripimur.

Ex Græco Bianoris, in 1. Epigrammaton. flectitur in crudelem & insatiabilem hominum auaritiam, qui in vitā hominum conspirare non dubitant, quo eos bonis omnibus spolient. Ex quo discimus, mitiores interdum esse feras in hominem, quàm ipse homo in genus suum existat.

vada cærula sulcat.] mare cæruleum nauigat.

Hócque sono.] lyræ suæ modulis.

aures mulcet.] Delphini. Virgil. dixit in 1.

Et mulcere dedit fluctus, & tollere ventos.

Pacuuius, mulcere laudibus, pro mollire, seu lenire, vt vult Festus.

frænat & ora.] retinet os Delphini, ipsumque mitefacit.

rapimur.] opprimimur, lædimur, de medio tollimur. Rapere, ad vim pertinet.

eripimur.] liberamur, seruamur. Virgil. 6.

Eripe me his inuicte malis.

Gula.

Gula.

EMBLEMA XC.

CVRCVLIONE *gruis tumida vir pingitur aluo,*
Qui Laron, aut manibus gestat Onocrotalum,
Talis forma fuit Dionysî, & talis Apicî,
Et gula quos celebres deliciosa facit.

HAC imagine depinguntur lurcones, gulosi, helluones, quibus tribuit collũ gruis, quod sibi dari optabat

bat Philoxenus: ventrem maximè prominentem, cum duabus auiculis edacissimis, Laro, & Onocrotalo.

Curculione gruis.] collo gruis. Nam propriè curculio, vermis edacissimus, quasi gurgulio dictus: quo nomine notati etiam parasiti quidam.

aluo tumida.] ventrosus, φύσκων καὶ γάστρων.

Laron.] Gauiam, auiculam edacissimam. Prouerb. Larus hians.

Onocrotalon. rapacem auem, quæ duplicem videtur habere vterum, vnum naturalem, in faucibus alterum. Plin. 10.47.

Talis forma Dionysi.] Athenæus 1. Dipnos. 3. Plin. 9.17.

Et gula quos celebres.] vt Gnatho Siculus, Gallonius, AEsopus, Claud. Albinus, Abron, aliique.

Ocni

Ocni effigies, de iis qui meretricib. donãt, quod in bonos vſus verti debeat.

EMBLEMA XCI.

IMPIGER *haud ceſſat funem contexere ſparto,*
Humidáque artifici iungere fila manu.
Sed quantum multis vix torquet ſtrenuus horis,
Protinus ignaui ventris aſella vorat.
Femina iners animal, facili congeſta marito
Lucra rapit, mundum prodigit inq́; ſuum.

ID ex Pausaniæ Phocicis. Ocnus texens è iunco restim, vel funem, quam asella propè astans confestim voret, gnauum & industrium hominem notat, qui vxorem habet, quæ statim dilapidet & absumat quicquid ille suo labore conquisierit: vt est mulierũ quoddam genus maximè sumptuosum & prodigum.

Impiger.] non intermisso labore.

sparto.] genista.

Protinus.] porrò ac sine intermissione, continuò, Nonius.

ignaui ventris.] πολυτελὴς γυνή. sic apud D. Paullum Cretenses dicti γαστέρες ἀργοὶ.

Fœmina, iners animal.] Idem Satyr. 6. Iuuenal·

Prodiga non sentit pereuntem fœmina censum, &c.

vide Prouerb. Mulieris podex.

mundum suum.] muliebrem. Gell. 4. 1.

In

In Parasitos.

EMBLEMA XCII.

QVOS tibi donamus, fluuiales accipe cancros;
Munera conueniunt moribus ista tuis.
His oculi vigiles, & forfice plurimus ordo
Chelarum armatus, maximaq; aluus adest:
Sic tibi propensus stat pingui abdomine venter,
Pernicésque pedes, spiculáque apta pedi.
Cùm vagus in triuiis, mensæq; sedilibus erras,
Inq; alios mordax scommata salsa iacis.

ID torquetur in mordacem quendam scurram, ventrionem, aliena quadra semper assuetum, mordacibus dictis in alios citra discrimen vtentem.

fluuiales cancros.] fluuiatiles.

forfice plurimus ordo.] pedes habent cancri multiplices, qui sunt in modum forficis. Chelæ, sunt eorum brachia. Lege Plin. 9, 31.

stat pingui abdomine.] venter pinguis. Abdomen est spinæ adhærens pinguedo. Iuuenal.

—— venter adest abdomine tardus.

Cùm vagus,] Horat. 1. Epistol.

Scurra vagus, non qui certum præsepe teneret, &c.

mensa sedilibus errat.] Epitheta hinc Græcorum multa, vt τραπεζολειχὸς, qui mensas lingat, θυράπαξ, & θυράρπαξ, quòd foribus insidietur alienis. Prou. Sartaginum pernicies.

Paruam

Paruam culinam duobus ganeonibus non sufficere.

EMBLEMA XCIII.

IN modicis nihil est quod quis lucretur: & vnum
Arbustum geminos non alit erithacos.

Aliud.

IN tenui spes nulla lucri est: vnoq; residunt
Arbusto geminæ non bene ficedulæ.

NON

NON est multùm lucri ſperandum ex negotiis minimis, & in quibus quanquam multùm laboris & operæ collocetur, tamen fructus inde parum capitur, præſertimque ſi ſit conſors in eadem adminiſtratione. hinc adagia: Vno in ramo non benè ſedent duæ ficedulæ: &, Vnum arbuſtum non alit duos erithacos.

In modicis.] rebus, vel negotiis.

erithacos.] Rubeculas. Plin. 10.20.

In tenui ſpes.] Prou. Tenuis ſpes.

ficedulæ.] à ficubus edendis, cùm tamen veſcatur vuis. Plin. 10. 29.

Capti-

Captiuus ob gulam.

EMBLEMA XCIIII.

REGNATOR QVE *penus, mensaq́ arrosor herilis*

Ostrea mus summis vidit hiulca labris.

Queis teneram apponens barbam, falsa ossa momordit:

Ast ea clauserunt tacta repentè domum.

Deprensum & tetro tenuerunt carcere furem,

Semet in obscurum qui dederat tumulum.

Id ex Apologo AEsopi, dicitur in eos, qui lautioris victus ergò, in opulentiorum domos irrumpunt, vnde nihil prӕter damnum, aut etiam interitum consequantur. Vel in eos, qui luxus & gulę intemperantia mortem prӕproperam sibi arcessiunt, quique, vt vulgus Gallorum loquitur, suum in dentibus tumulum faciunt.

Regnator penus.] mus incolens penus. de nomine hoc Gellius 4. c. 1.

mensӕ arrosor herilis.] assuetus rodere mensas heri, seu patrisfamiliâs.

hiulca.] hiantia. De ostreis Plin. 32. 6.

falsa ossa] testam ostreӕ, quam ossa esse putabat.

domum.] suam testam.

Deprensum furem.] murem ἐπ' αὐτῷ φώρῳ.

Semet in obsc.] qui semet coniecerat in id discrimen.

In gar-

In garrulum & gulosum.

EMBLEMA XCV.

VOCE boat torua, prælargo est gutture, rostrum
Instar habet nasi, multiforisque tubæ.
Deformem rabulam, addictum ventriq; gulæq;
Signabit, volucer cùm Truo pictus erit.

PETITVM id ex Clementis Alexandrini 2. Pædagogi, cap. 1. Qui animum in aluo defodit, pisci qui

 asellus

asellus dicitur, maximè similis. Accommodatur in quosdam rabulas forenses, qui suo incondito clamore videntur aërem turbare, cùm dent sine mente sonum, omniaque interea ad ventrem & ingluuiem referant.

Voce boat torua.] quod est λαρυγγίζειν, vt habet Prouerb. Intenta voce clamat Onocrotalus, siue Truo.

rabulam.] Vide Nonium in Rabula.

addictum ventríque gulæque.] γλωσσογάστορα, vt nominatur à Polluce Onomast. 2.

Docto-

Doctorum agnomina.

EMBLEMA XCVI.

M O R I S vetusti est, aliqua professoribus
 Superadiici cognomina.
Faciles apertósque explicans tantum locos,
 Canon vocatur Curtius.
Reuoluitur qui eodem, & iterátque nimis
 Mæander, vt Parisius.
Obscurus & confusus, vt Picus fuit,
 Labyrinthus appellabitur.

Nimis breuis, multa amputans, vt Claudius,
Mucronis agnomen feret.
Qui vel columnas voce rumpit, Parpalus,
Dictus truo est scholasticis.
Contrà est vocatus, tenuis esset Albius
Quòd voce, vespertilio.
At vltimas mutilans colobotes syllabas,
Hirundo Crassus dicitur.
Qui surdus aliis solus ipse vult loqui,
Vt sturnus in prouerbio est.
Hic blæsus, ille raucus, iste garriens:
Hic sibilat ceu vipera.
Tumultuatur ille rictu & naribus,
Huic lingua terebellam facit.
Singultit alius, atque tussit hæsitans.
At conspuit alius, vt psecas.
Quàm multa rebus vitia in humanis agunt,
Tam multa surgunt nomina.

VIDETVR id ab Alciato confictum, ex scholarum iuris consuetudine, in eos Doctores; qui pro variis in docendo vitiis varia sunt agnomina sortiti. Fit enim sæpenumerò, vt citiùs vitia quàm virtutes in iis obseruemus, qui publicè docent, ioculari quadam lasciuia, vt est quorundam in conuiciando natura procax.

Moris vetusti.] in scholis potissimùm iuris.

cognomina.] ad laudem aliquam, seu vituperium.

Reuoluitur qui eodem.] qui se implicat, eodemque redit vnde digressus erat.

Mæander.] flexuosus, obliquus.

Labyrinthus.] quòd se bellè nõ explicet, nullàque vtitur methodo. *Nimis*

Nimis breuis.] Breuitas, qua necessaria prætermittuntur, est in vitio, vt fortè fuit Claudius Cantiuncula.

Qui vel columnas.] Prouerb. Columnas rumpere.

Truo.] de qua aui suprà.

tenuis quòd voce.] vt Chærephon Socratic. de quo antè iam.

colobotes.] mancus, decurtatus. κολοβόω, comminuo & trunco.

sturneus.] de hac aui Plin. 10.24.

ceu vipera.] serpens.

psecas.] stillicidium, vel gutta, aut stilla è tectis decidens.

Quàm multa.] quot vitia, tot vocabula & nomina conuiciosa fingi possunt.

Natura.

EMBLEMA XCVII.

PANA colunt gentes (naturã hoc dicere rerũ eſt)
Semicaprúmq. hominem, ſemiuirúmq. Deum.
Eſt vir pube tenus, quod nobis inſita virtus
Corde oriens, celſa verticis arce ſedet.
Hinc caper eſt, quia nos natura in ſecla propagat
Concubitu, vt volucres, ſquamea, bruta, feras.

Quod

Quod commune aliis animantibus, est caper index
Luxuriæ, Veneris signáque aperta gerit.
Cordi alij sophian; alij tribuere cerebro:
Inferiora modus, nec ratio vlla tenet.

NOMINE Panos, natura significatur hominis. Pan enim pro Deo habitus, superiore sui parte hominem, inferiore verò caprum referebat. Homo natura diuina est, angelica, cœlesti, immortali, si eius animum spectes, in quo mens, ratio, intelligentia: quibus partibus antecellit aliis animantibus. Est & inferior animi pars ex coniunctione corporis, rationis expers, bruta, ferox, & bestiæ quàm homini similior, in qua sunt perturbationes. Caper pro libidinis symbolo perspicuè vsurpatur: coitu enim omnia animantia propagantur.

Pana colunt gentes.] gentiles seu Pagani vulgò dicti.

naturam hoc dicere rerum est.] nam πᾶν, totum, vel vniuersum sonat.

quòd nobis insita.] Ratio principiũ habet à corde, principatum in cerebro. Cic. 1. Tuscul. Plutarch. 4. Decretor. 5.

caper.] symbolum coïtus, siue libidinis. At coïtu animalia omnia generantur, vt sunt aëriæ, aquatiles, terrestres.

sophian.] rationem & mentem. Lactan. Opificio Dei.

Inferiora modus.] Ira & cupiditates nihil habent rationis: easque habemus cum belluis communes.

Ars naturam adiuuans.

EMBLEMA XCVIII.

VT sphera Fortuna, cubo sic insidet Hermes:
Artibus hic variis, casibus illa praeest.
Aduersus vim fortunae est ars facta: sed artis
Cùm fortuna mala est, saepè requirit opem.
Disce bonas artes igitur studiosa iuuentus,
Quae certa secum commoda sortis habent.

SYM-

SVMPTVM id ė Galeni πρὸς τέχνας προτρεπτικῷ: apud quem fortuna, muliebri habitu, globo ſeu pilæ inſidet, ad eius indicandam inſtabilitatem: Mercurius verò quadrato cubo, ad deſignandam artium potiſſimùm liberalium firmitatem, vt quæ nullo fortunæ impetu moueri loco poſſint. Quò illud refertur apud Græcos auctores peruulgatum:

λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη.

ars hominibus, eſt infelicitatis portus.

ſphera.] orbi rotundo, ad ſignificandam volubilitatem & inconſtantiam, qualis eſt in artibus ſordidis & mechanicis.

cubo.] quadrato lapidi, firmæ ſedi, ad deſignandam artium liberalium ſtabilitatem: vel vitam ipſam ſedentariam hominum ſtudioſorum.

Artibus hic.] Mercurius bonarum diſciplinarum præſes.

variis caſib.] rebus fortuitis, quæque ſunt in perpetuo inconſtantiæ motu.

illa.] Fortuna.

Aduerſus vim fortunæ.] Ars eſt infelicitatis portus, λιμὴν ἀτυχίας, dixit quidam: & alius, Ars ſua cuique pro viatico eſt.

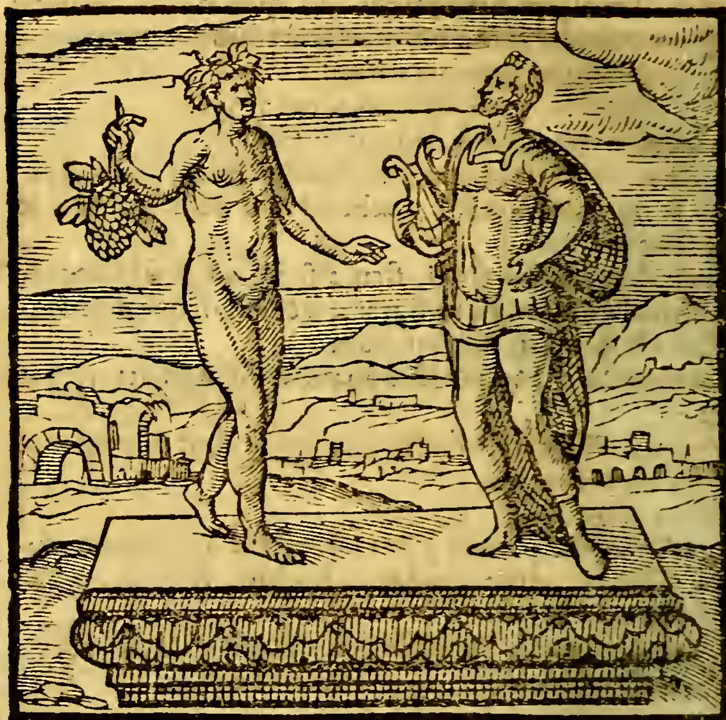
Diſce bonas artes.] Ouidium imitatur 1. Artis,

Diſce bonas artes moneo Romana iuuentus.

In iu-

In iuuentam.

EMBLEMA XCIX.

NATVS *vterque Iouis, tener atque imberbis vterque,*
Quem Latona tulit, quem tulit & Semele,
Saluete, æterna simul & florete iuuenta,
Numine sit vestro quæ diuturna mihi.
Tu vino curas, tu victu dilue morbos,
Vt lento accedat curua senecta pede.

AD firmandam conseruandamq. valetudinem corporis, duo sunt obseruanda, certa victus ratio, & vini vsus moderatus, qui curas animo pellat, vitamque hilarem faciat. Quod præceptum συμβολικῶς expresserunt, qui iisdem aris Phœbum Medicinæ numẽ, & Bacchum vini deum collocarunt.

Natus vterque Iouis.] Bacchus & Apollo: alter Semeles, alter Latonæ filius.

Saluete.] χαίρετε.

Tu vino curas.] Horat. ——*dissipat Euhius*
Curas edaces.

victu dilue morbos.] aufer corporis ægritudines certa victus ratione.

In

In quatuor anni tempora.

EMBLEMA C.

ADVENISSE hiemem frigilla renuntiat ales:
Ad nos vere nouo garrula hirundo redit.
Indicat æstatem sese expectare cucullus:
Autumno est tantùm cernere ficedulas.

Ex quatuor auicularum generibus, quæ totidem partibus anni conspiciuntur, videtur innuere rerum omnium

omnium tempeſtiuitatem: vt admoneamur ſuſcipiendum omne negocium tempeſtiuè, quia magna ſit occaſionis vis in rebus omnibus adgrediundis & perficiendis.

frigilla.] à frigore dicta: de qua Ariſtot. hiſt. animal. 8. 3.

vere nouo garrula hirundo.] Ouid. Faſt. 2.

—— an veris prænuntia venit hirundo.

Prouerb. Audi Chelidonem.

cuculus.] de quo ſuprà nonnihil.

ficedulas.] de quibus paullò antè.

Scy-

Scyphus Nestoris.

EMBLEMA CI.

NESTOREVM *geminis cratera hunc accipe fundis,*
Quod grauis argenti massa profundit opus.
Clauiculi ex auro, stant circum quatuor ansæ:
Vnam quamque super fulua columba sedet.
Solus eum potuit longæuus tollere Nestor.
Mæonidæ doceas quid sibi Musa velit?

Est

Est cælum, scyphus ipse: colorq; argenteus illi,
Aurea sunt cæli sidera clauiculi.
Pleiadas esse putant, quas dixerit ille columbas:
Vmbilici gemini magna minórque fera est.
Hæc Nestor longo sapiens intelligit vsu:
Bella gerunt fortes: callidus astra tenet.

NESTORIS patera geminis fundis, argentea, clauiculis aureis, quatuor ansis, & sub harum quaque columba sedés, cœlum & pulcherrimum astrorum ornatum significabat. Nam crater iste coloris argentei & clauiculis aureis, cœlum purissimum referebat, & stellas aurei coloris: columbæ, Pleiades erant: duo vmbilici, vtraque vrsa. hoc schemate commendatur Astronomia, longi vsus & obseruationis ars, quæq. in rebus arduis plus potest, quàm robusti corporis vires.

Quod grauis argenti.] crater factus è massa argentea.
fulua columba.] Martial. 8.

Hi duo longæuo censentur Nestore fundi:
Pollice de Pylio trita columba nitet.

magna minórque fera.] Ouid. sic 3. Eleg. 4. Trist.

Magna minórque feræ.

longo vsu.] longa doctus experientia.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

EMBLEMA CII.

CAUCASIA æternùm pendens in rupe Prometheus
Diripitur sacri præpetis vngue iecur.
Et nollet fecisse hominem: figulósque perosus
Accensam rapto damnat ab igne facem.
Roduntur variis prudentum pectora curis,
Qui cœli affectant scire, deûmque vices.

TOR-

TORQVETVR hoc in nimiùm curiosos Philosophos, vel eos Astrologos, qui vulgò Iudiciarij nominantur. Ij quæ sunt abdita in natura, vel quæ Deus homini voluit esse tecta, perquirunt anxiè, deque iis totos dies noctesq. secum disceptant, miserè sese interea conficientes, non secus atque olim pendens in monte Caucaso Prometheus, cui aquila cor ita exedebat, vt exesum renasceretur.

Caucasia æternùm.] Martial. in 1.

—— in Scythica religatus rupe Prometheus
Assiduam nimio pectore pauit auem.

sacri præpetis.] aquilæ Ioui sacræ. de voce Præpes, Gell. 6. c. 6.

prudentum.] nimiùm altè sapientium.

In astrologos.

EMBLEMA CIII.

ICARE, per superos qui raptus & aëra, donec
In mare præcipitem cera liquata daret,
Nunc te cera eadem, feruénsque resuscitat ignis,
Exemplo ut doceas dogmata certa tuo.
Astrologus caueat quicquam prædicere: præceps
Nam cadet impostor dum super astra uolat.

ID CX

ID ex Græco Ικελαν̃ς, couertitur in Astrologos quosdam falsarios & impostores, qui supra humanum captum conantur aliquid, quæque longissimè absunt ab ingenio humano, vi mentis, & fallacis artis ope se consequi posse putant: quo fit, vt detecta impostura, in ludibrium & miseram inopiam decidant.

per superos & aëra.] per aëra superum.

donec in mare.] donec in mare lapsus, pennis liquefactis, nimio Solis æstu.

cera eadem.] rursum fingeris à pictore ex cerea quadam materia.

Exemplo vt doceas dogmata.] ὡς διδάξαι τὰ δόγματα: commonefacias vnumquemque, doceásque certo tuo exemplo.

Qui alta contemplantur, cadere.

EMBLEMA CIIII.

DVM *turdos visco, pedica dum fallit alaudas,*
Et iacta altiuolam figit arundo gruem,
Dipsada non prudens auceps pede perculit: vltrix
Illa mali, emissum virus ab ore iacit.
Sic obit, extento qui sidera respicit arcu,
Securus fati quod iacet ante pedes.

ID ex Apologo AEsopi, de aucupe & vipera. Dicitur de astrologis, qui occupati circa inspectionem rerũ cœlestium, vt inde aliquid se præsagire posse putent: non præuideant quod in terris sibi periculum impendeat.

Dum turdos.] auceps dum captat visco turdos, alaudas pedica, & telo gruem.

iacta arundo.] i. telum, seu sagitta. ob vsum enim, quē sagittis cõficiendis præbent arundines, pro sagitta vsurpatur arundo à poëtis.

Dipsada.] serpentem. Dipsas, genus serpentis sitim inducens, ἀ διψᾶν, sitire.

non prudens.] incautus.

securus fati.] nescius infortunij, quod habebat pedibus obuolutum: sic enim habet epigramma Græcum Antipatri,

τῶν ποσὶν οὐκ ἐσιδὼν κῆμα κυλινδόμενον.

Lactant. lib. 2. c. 3. in Philosophos: Dum aliorum præcipitium vident, non prospexerunt quid ante suos pedes esset.

Potentissimus affectus, Amor.

EMBLEMA CV.

ASPICE ut inuictus vires auriga leonis,
Expressus gemma pusio vincat amor?
Vtq; manu hac scuticam tenet, hac ut flectit habenas,
Vtq; est in pueri plurimus ore decor.
Dira lues procul esto: feram qui vincere talem
Est potis, à nobis temperet ánne manus?

Ex

Ex Græco Argentarij: quo significatur viros fortissimos, & alioqui sanctissimos, amore præpediri: neque mirum videri, si imbecilliores eius iugo tam facilè subiiciantur.

auriga.] ductor.

Expressus gemma.] sculptus annulo, effictus.

pusio.] puerulus, παιδάριον.

manu hac.] dextra.

scuticam.] flagellum è loris.

hac vt flectat habenas.] sinistrâ frenum tenet.

Vtque sit in p.] formosissimus. in Græco, πολλὰ δ' ἀμφιτέθηλε χάρις: multa autem circumfloret gratia.

Dira lues procul esto.] O dirum exitium! vel vt in Græco sine epiphonemate, φρίσσω τὸν βροτολοιγόν: horresco homicidam.

feram talem.] leonem.

Est potis.] potest.

Potentia amoris.

EMBLEMA CVI.

NVDVS Amor viden' ut ridet, placidumque tuetur?
Nec faculas, nec quæ cornua flectat, habet:
Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
Scilicet ut terræ iura det atque mari.

ID etiam ex Græco: ex quo discimus Amorem & in terris, & in aquis imperium obtinere in quodcunque animan-

animantium genus : quod ostenditur symbolo rosæ siue floris, qui terram ; & piscis, qui mare designat.

placidum tuetur.] μείλιχος ἐστί, placidus est.

Nec faculas.] faces ardentes.

nec quæ cornua flectat.] arcus.

flores.] rosam. Rosa enim Veneri sacra. In Appendicibus Virgilianis legitur, *Sideru & floru nam domina vna Venus.*

piscem.] Delphinum, vt in Græco, δελφῖνα καὶ ἄνθος.

Scilicet vt terra.] Virgil. Georgicis,

Omne adeò genus in terris, &c. est enim notum carmen.

Vis

Vis amoris.

EMBLEMA CVII.

ALIGERVM fulmen fregit Deus aliger, igne
Dum demonstrat uti est fortior ignis Amor.

EX 4. Græcor. epigram. quo significatur amore strenuo nihil vehemẽtius aut insuperabilius, adeò vt rebus ipsis, quæ violentissimæ putantur, non cedat. Itaq. Græcis nominatur πανδαμάτωρ i. omnium domitor.

Deus aliger.] ὁ πτηνὸς, alas gerens Cupido.

aligerum fulmen.] cui tribuuntur alæ propter pernicitatem.

IN stu-

In studiosum captum amore.

EMBLEMA CVIII.

IMMERSVS studiis, dicundo & iure peritus,
Et maximus libellio,
Helianiran amat, quantum nec Thracius umquã
Princeps sororis pellicem.
Pallada cur alio superasti iudice Cypri?
Num sat sub Ida est vincere?

Hoc

HOC scriptum esse in Hieronymum Paduanum, virum litteratum, qui rebus amatoriis operam daret impensissimè, retulit Guicciardinus, scriptor Italus. Potest non minùs commodè flecti in quosuis studiosos litterarum, qui nescio qua animi leuitate ita se abiiciant & prosternant, vt amorem non satis honestum persequantur.

Immersus studiis.] totus in studiis occupatus.

dicundo & iure peritus.] Iurisperitus.

maximus libello.] γραμματεὺς, sed certè hoc nomine, malim quendam insigniter litteratum intelligi, & eum qui studiis pænè immortuus fuerit.

quantum nec Thracius.] efflictim deperit Helianiram, vt non plus olim Tereus, rex Thraciæ, Philomelam deperierit. Ouid. 6. Metamorph.

sororis.] Procnes. de qua iam suprà.

Pallada cur alio.] At Venus, cur iterum superasti Palladem? num sat erat semel in monte Ida te victricem fuisse?

Ἀυτέ-

Ἀντέρως, id est amor virtutis.

EMBLEMA CIX.

DIC vbi sunt incurui arcus? vbi tela Cupido?
Mollia queis iuuenum figere corda soles.
Fax vbi tristis? vbi pennæ? tres vnde corollas
Fert manus? vnde aliam tempora cincta gerunt?
Haud mihi vulgari est hospes cũ Cypride quicquã,
Vlla voluptatis nos neque forma tulit.
Sed puris hominum succendo mentibus ignes
Disciplinæ, animos astráq; ad alta traho.

Quat-

Quatuor eq; ipsa texo virtute corollas:
Quarum, quæ Sophiæ est, tempora prima tegit.

Ex Græco Mariani Scholastici, 4. Græcor. Epigrammat. figmentum sanè pulcherrimum, quo vis honesti amoris ob oculos ponitur. Is enim homines inflammat ad rerum cœlestium & honestarum cõtemplationem: virtutum omnium rationem ex se ducit: quam enim coronam capite gestat, prudentiam designat in parte totius corporis nobilissima, & in qua contemplatio. Per tres alias coronas, quas manibus cõtrectat, iustitiam, fortitudinem, temperantiam, in actione maximè positas agnoscimus, vt omnem virtutis atque honesti vim inde proficisci discamus.

Dic vbi sunt incurui.] arcus enim, pharetra, telaq. Amori tribuuntur, qua de re dicetur paullò pòst in statuam Amoris.

fax tristis.] facula exitialis, noxia.

tres vnde corollas.] cur triplicem corollam manibus contrectas?

vnde aliam.] cur alia corona insignitum caput est?

Haud mihi.] non sum natus Venere vulgari: nihil mihi rei est cum volgiuaga voluptate.

Quattuor eq; ipsa.] ex omni natura virtutis tres corollas conficio, è quibus prima, quæ prudentiam seu sapientiam repræsentat, caput circundat.

Ἀντέ-

Ἀντέρως, Amor virtutis alium Cupidinem superans.

EMBLEMA CX.

ALIGERVM, aligeroq́; inimicũ pinxit Amori
Arcu arcum, atque ignes igne domans Nemesis.
Vt quæ alius fecit, patiatur: at hic puer olim
Intrepidus gestans tela, miser lacrymat.
Ter spuit inque sinus imos: res mira, crematur
Igne ignis, furias odit Amoris amor.

NEMESIS, vltionis Dea, superbientem Veneris filium voluit ab alio aduersario Cupidine, seu opposito amore, vinciri & constringi. quo significatur, turpem amorem, aut noxiam cupiditatem honesto quodam affectu & labore non modò imminui, sed etiam sopiri.

Aligerum aligero.] Nemesis, dea scelerum vindex, affinxit aligerum Amorem aligero Amori oppositum, certéque contrarium: arcum arcui, ignem igni: id est, Cupidini vulgari opposuit alium Cupidinem omninò contrarium, eíque aduersantem.

Vt quæ aliis fecit, plectatur.] vt ferat eos cruciatus, quibus miseros affecit homines.

puer olim intrepidus.] immò πανδαμάτωρ, inuictus, qui vim suam in Deos etiam exercet.

Ter spuit inque sinus.] mœstitiæ & indignationis signū expressissimum.

crematur igne ignis.] huc Ouid. 2. de Remedio:

Alterius vires subtrahit alter amor.

Et, Philosophi solent amorem veterem amore nouo, tanquam clauum clauo pellere; ait D. Hieronym. ad Rusticum Monachum.

Dulcia

Dulcia quandoque amara fieri.

EMBLEMA CXI.

MATRE *procul licta, paullum secesserat infans*
Lydius: hunc diræ sed rapuistis apes.
Venerat hic ad vos placidas ratus esse volucres,
Cùm nec ita immitis vipera sæua foret.
Quæ datis, ah, dulci stimulos pro munere mellis;
Prô dolor, heu sine te gratia nulla datur.

Hoc figmento, amoris naturam intelligere licet, qui, vt rectissimè Plautus ait, *& melle & felle est fœcundissimus*: nam gustu dat dulce, amarum ad satietatem vsque aggerit. Quid enim voluptate blandius? sed eadem tandem quid tristius?

Matre relicta.] relicta. i. cùm procul à matre secessisset.

infans Lydius.] Cupido dissolutus. Lydi, Asiæ populi, omni mollitie ac luxu perditi. Herodotus 1. Athenæus 12. 4. Plin. 3. 5. & 5. 29.

hunc diræ sed r.] sed interea morsus est ab apibus.

Venerat hic.] putabat esse mites volucres, sed reipsa est expertus serpentis morsum non esse nocentiorem.

Proh dolor, heu sine te.] ô apes, non minus acres estis, quàm mel ipsum dulce. Nam vox ἀντίπαλοι, quæ in Græco legitur epigrammate (è quo id tralatum emblema) significat æqualium inter se virium, seu qualitatum contrarietatem: quasi apertiùs diceret, apum acerbitatem æquare mellis dulcedinem, magnumque bonum summo malo compensari.

Ferè

Ferè simile ex Theocrito.

EMBLEMA CXII.

ALVEOLIS dum mella legit, percussit Amorē
Furacem mala apes, & summis spicula liquit
In digitis: tumido gemit at puer anxius vngue,
Et quatit errabundus humum, Veneriq; dolorem
Indicat, & grauiter queritur, quòd apicula paruū
Ipsa inferre animal tam noxia vulnera possit:
Cui ridens Venus, Hanc imitaris tu quoque, dixit,
Nate, feram, qui das tot noxia vulnera paruus.

AMOREM cum apibus comparat. Apes ceram & mel conficiunt: eædem aculeum habent violentissimũ: sic amor voluptatis suppeditat illecebras, idem dolorem mœroremque fundit in animos. Vel id intelligetur generaliùs de iis rebus, ex quibus petitur aliqua oblectatio, quæ tamen, nisi caueamus, immixtam habent amaritiem.

Alueolis.] apum aluearíis.

dum mella legit.] Cupido mellilegus.

mala apes.] noxia.

Et quatit humum.] signum doloris vehementissimi.

dolorem.] vulnus.

ridens Venus.] φιλομειδής. Horat.

Siue tu mauis Erícina ridens.

hanc feram.] bestiam. Apes hîc feræ dicuntur, vt apud Iurisconsultos, L. Naturalem. D. de acq. domin. Plin. tamen 11.5. tradit eas nec mansueti, nec feri generis esse.

In sta-

In statuam Amoris.

EMBLEMA CXIII.

QVIS *sit Amor, plures olim cecinere Poëtæ,*
Eius qui vario nomine gesta ferunt.
Cõuenit hoc, quòd veste caret, quòd corpore paruus:
Tela alasq́; ferens lumina nulla tenet.
Hæc ora, hic habitúsq; Dei est. Sed dicere tantos
Si licet in vates, falsa subesse reor.
Eccur nudus agat? Diuo quasi pallia desint,
Qui cunctas domiti possidet orbis opes.

Aut quî quæso niues boreámque euadere nudus
Alpinum potuit, strictáque prata gelu?
Si puer est, puerúmne vocas qui Nestora vincit?
An nosti Ascræi carmina docta senis?
Inconstans puer hic obdurans, pectora quæ iam
Trans adiit, numquam linquere sponte potest.
At pharetras & tela gerit, quid inutile pondus?
An curuare infans cornua dira valet?
Alas cúrue tenet quas nescit in æthera ferre?
Inscius in volucrum flectere tela iecur.
Serpit humi, sempérque virûm mortalia corda
Lædit, & haud alas saxeus inde mouet.
Si cæcus, vittámq. gerit, quid tænia cæco
Vtilis est? ideò num minus ille videt?
Quísve sagittiferum credat qui lumine captus?
Hic certa, at cæci spicula vana mouet.
Igneus est, aiunt, versátque in pectore flammas.
Cur age viuit adhuc? omnia flamma vorat.
Quinetiam tumidis cur non extinguitur vndis
Naïadum, quoties mollia corda subit?
At tu ne tantis capiare erroribus, audi.
Verus quid sit Amor, carmina nostra ferent.
Iucundus labor est, lasciua per otia: signum
Illius est nigro punica glans clypeo.

OSTENDITVR quàm sit absurda Cupidinis descriptio, qualis circumfertur ex opinione veterum poëtarum. Nam nuditas, & vestium priuatio, repugnat Dei naturæ rerum omnium copia beatæ. Puer non est, qui sit annosior Nestore: inconstans non est, qui sic obsti-

nate obfirmet animos: pharetratus non est, quia puer benè iaculari nescit: neque alatus, qui volandi sit impotens, seque humo tollere non possit: non est sagittifer, vt qui captus lumine: igneus non est, quia ignis omnia depascatur. Tandem apponit veram amoris descriptionem, eamque naturalem, vnà cum eius schemate, *Punica glans in nigra clypei planitie*: quæ repræsentant sexus vtriusque γεννητικὰ μόρια.

Eius qui vario nomine.] qui vim eius, naturamque variè repræsentant.

Conuenit hoc.] nónne absurdú, quòd nudus, quòd puer, quòd arcitenens, quòd alatus, quòd oculis captus?

Hæc ora, hic habitus.] talis Amor describitur à poëtis, quæ fictio quàm sit absurda, mox ostendam.

Diuo quasi pallia desint.] atqui Deus re nulla eget. est ergo primum absurdum.

Aut qui quæso niues] si nudus, nõ poterit frigora perpeti. alterum repugnans.

Si puer est.] non potest dici puer; qui Nestorem ætate superat. est enim ὁ ἔρως ἀρχαιότερος Ἰαπετοῦ, vt ex Luciano monuimus alio loco. Et Hesiod. Theogonia tradit, Chaos, Tellurem, Amorem Deorum primos extitisse.

Ascræi senis.] Hesiodi.

Inconstans, obdurans.] an inconstans habendus, qui sic pertinaces & obduratos reddat animos?

nunquam linquere sponte potest.] Senec. Hippolyto,

Qui blandiendo dulce nutriuit malum,
Serò recusat ferre quod subiit iugum.

At pharetras.] arcitenẽs, seu pharetratus amor, idemque puer: quod absurdum aliud. neque enim puer curuare arcum potest.

Alas cúrve.] quorsum alæ tribuuntur Cupidini, cùm volare nesciat?

Inscius in volucrum.] non potest auceps esse. quorsum ergo tela, vel sagittæ?

Serpit humi.] humi graditur, semperque hominum genus lædit: neque se potest humo tollere, cùm sit saxeus.

Si cæcus.] si sit oculis captus, cur oculos habet opertos vitta vel tænia? id enim nihil ad rē facit. Qui enim reipsa cæcus est, non potest magis oculorum priuari visu, si vitta obtendatur.

Quísve sagittiferum.] sagittifer aut iaculator minimè esse potest, qui sit lumine captus.

Hic certa.] iaculator visu scopum aliquem sibi certum proponit: cæcus verò non potest.

Igneus est.] quî igneus, seu flammeus Amor, cùm omnia ignis depascatur?

Quinetiam tumidis.] quid non extinguitur ignis iste amoris, cùm ingreditur Naïadum corda mollia?

ne captare errorib.] ne figmētis poëticis tamdiu hęreas.

Verus quid sit Amor.] quid verè sit Amoris nomine intelligendum.

Iucundus labor est.] Amoris descriptio κατ' ἐναντίωσιν, vt apud nescio quem,

Cura placens, prædulce malum, tristísque voluptas.

lasciua per otia.] otium parens libidinis.

signum Illius est.] Amoris symbolum, Punica glans in nigra scuti planitie. sunt autem hæc τὰ γεννητικὰ μόρια vtriusque sexus. Glans est βάλανος, mentula: scutum siue clypeus, τὰ τῆς γυναικὸς αἰδοῖα.

In obliuionem patriæ.

EMBLEMA CXIIII.

IAMDVDVM *missa patria, oblitúsque tuorum,*
Quos tibi seu sanguis, siue parauit amor;
Romã habitas, nec cura domũ subit vlla reuerti,
Æternæ tantum te capit vrbis honos.
Sic Ithacûm præmissa manus dulcedine loti
Liquerat & patriam, liquerat atque ducem.

MVTVA-

MVTVATVS id mihi videtur ex Ammiano Marcellino, lib. 14. In eos flectitur, qui externæ cuiusdam regionis amœnitate & blanditiis capti, sic viuunt, vt veniant in obliuionem patriæ & amicorum, non secus atque Vlyssis socij, cùm ad Lotophagos peruenissent, loto ab iis primùm gustata ad nauim redire noluerunt, nisi verberibus adacti, vt est apud Homerum, Odyss. 9.

missa patria.] relicto natali solo.

Quos tibi seu sanguis.] qui tibi sunt cognatione vel affinitate iuncti.

siue parauit amor.] quibuscum tibi amicitia intercedit.

Æterna vrbis.] quæ sic nominatur Ausonio, Marcellino, Symmacho, aliis.

Ithacûm,] Ithacensium, Vlyssis sociorum.

manus.] multitudo, quam miserat exploratum Vlysses in Lotophagorum patriam.

Sire-

Sirenes.

EMBLEMA CXV.

ABSQVE alis volucres, & cruribus absque puellas,
Rostro absque & pisces, qui tamen ore canant,
Quis putat esse ullos? iungi hæc Natura negauit:
Sirenes fieri sed potuisse docent.
Illicium est mulier quæ in piscem desinit atrum,
Plurima quòd secum monstra libido vehit.

Aspectu,

Aspectu, verbis, animi candore trahuntur,
Parthenope, Ligia, Leucosiáque viri.
Has Musæ explumant, has atque illudit Vlysses:
Scilicet est doctis cum meretrice nihil.

SIRENAS, monstra marina esse poetæ tradunt, quæ virginis faciem referant, & in piscem desinunt: quæque nautas cantus illicio pertrahunt, & sopitos demergunt. hæ verò sunt blandarum voluptatum typus, quæ in alto hoc vastoque mundi Oceano incautos præcipitant. Aduersus tamen eas duo hîc antidota proponuntur, studium litterarum, & peregrinatio.

Absque alis.] Sirenes putantur esse volucres sine plumis, puellæ sine pedibus, pisces absque rostro, cantatrices: quod tamen à communi natura videtur alienum.

Illicium est mulier.] Græca locutio, ἡ γυνὴ θέλγητρον, τὸ θελκτήριον, id est, illex.

quæ in piscem.] Horatius ad Pisones,

——— turpiter atrum
Desinit in piscem mulier formosa supernè.

Plurima quòd secum.] fœdæ libidinis effecta multa certè multùm exitiosa.

Aspectu, verbis.] tres libidinis causæ mouentes, visus, colloquium, pulchritudo. De aspectu illud tritum Propertij,

Si nescis, oculi sunt in amore duces.

Parthenope, Ligia, Leucosia.] tria Sirenum nomina tribus respondent causis his, de quibus modò.

Has Musæ explumant.] Ex vetere fabula: Ausæ fuerunt olim Sirenes certare cum Musis voce atque cantu. Musæ victrices plumas Sirenibus auulserunt, quibus sibi coronas confecerunt in signum victoriæ. Pausanias & Stephanus. Et hoc primum Amoris turpis remedium,

dium, studium litterarium, & contentio in disciplinis,

has atque illudit Vlysses.] Homerus Odyssea, & Ouid. Metamorph.

Scilicet est doctis.] huc Platonis lepidissimum tetrastichon, quod Laërtius retulit,

Α' κύπρις μόσαισι, &c. quo significat inuulnerabiles esse Musas Cupidinis telo. Lucian. idem in deorum Dialogis.

Senex

Senex puellam amans.

EMBLEMA CXVI.

D V M Sophocles (quamuis affecta ætate) puellam
A quæstu Archippen ad sua vota trahit,
Allicit & pretio, tulit ægrè insana iuuentus
Obzelum, & tali carmine vtrumque notat:
Noctua vt in tumulis, super vtque cadauera bubo,
Talis apud Sophoclem nostra puella sedet.

ID ex

Id ex Athenæo lib. 13. Dipnosoph. Ex quo discimus turpissimum esse seni amore diffluere: quod & Deo, & ipsi etiam naturæ odiosum esse nostri dictitant. Notum illud Ouidij,

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

quamuis affecta ætate.] decrepita, senio grauis.
puellam.] meretricem, iuuenculam.
A quæstu.] allusio tacita ad meretricis nomen.
ad sua vota trahit.] ad se allicit, vocat.
insana,] amore saucia.
Ob zelum.] zelotypiam qua laborabat.
tali carmine.] libello famoso.

In colores.

EMBLEMA CXVII.

INDEX mæstitiæ est pullus color: vtimur omnes
Hoc habitu, tumulis cùm damus inferias.
At sinceri animi, & mentis stola candida purâ:
Hinc sindon sacris linea grata viris.
Nos sperare docet viridis. Spes dicitur esse
In viridi, quoties irrita retrò cadit.
Est cupidis flauus color, est & amantibus aptus,
Et scortis, & queis spes sua certa fuit.

At

At ruber armatos equites exornet amictus;
Indicet & pueros erubuisse pudor.
Cæruleus nautas, & qui cælestia vates
Attoniti nimia relligione petunt.
Vilia sunt giluis, natiuáque vellera burrhis:
Qualia lignipedes stragula habere solent.
Quem curæ ingentes cruciant vel zelus amoris,
Creditur hic fulua non malè veste tegi.
Quisquis sorte sua contentus, ianthina gestet:
Fortunæ æquanimis tædia quíque ferat.
Vt varia est natura coloribus in gignendis,
Sic aliis aliud: sed sua cuique placent.

VT sunt varia mentis humanæ παθήματα, variique sensus, ita ex coloribus, quæ sensum imprimis permouere solent, ducuntur varia symbola, quibus exprimũtur tacita animorum consilia, vel etiam cogitationes: vt cùm apponuntur in vestibus, aulæis, signis militaribus, vestibulis ædium, pergulis, &c.

Index mœstitiæ.] Niger siue pullus color adhibetur parentationibus mortuorum.

cùm damus inferias.] cùm vita functis iusta persoluimus.

At sinceri animi.] Albor, seu niueus color puritatis, simplicitatis, probitatis index. Ea ratione sacerdotes linea vtuntur sindone.

Nos sperare.] Spei color est viridis, vt ostensum est suprà: In simulachrum Spei.

Est cupidis.] flauus est cupidorum & amantum, eorumque qui spem pretio non emunt.

At ruber.] rubeus est bellatorum: ardorem enim pugnæ, cædemque significat. Est & purpureus color pudoris indicium & verecundiæ, qualis est in pueris.

Cæruleus nautas.] Nautarum & superstitiosorum color cæruleus est.

Vilia sunt giluis.] tenuis fortunæ homines vilia decét, vt birrhum seu rufum, giluum seu melinum.

Quem curæ ingentes.] Meticulosis, zelotypis, & iis qui omninò sunt perturbati, fuluus amictus ex viridi & ruso permixtus potest esse peculiaris.

lignipedes.] restigeri Monachi, qui calceis seu soleis vtuntur ligneis. hi sunt qui vulgò Capucini, & quidam etiam è familiis Franciscanis.

Quisquis sorte.] violaceus ad eos pertinet, qui sua contenti sorte viuunt: vel etiam fortunæ ludibria pro nihilo ducunt. Eos affectus significare possunt violæ & rosæ, ἴα καὶ ἄνθη.

Vt varia est nat.] vt varia est natura in coloribus, eorumque differentiis multiplicibus efficiendis: sic varia variorum ex iis ducuntur symbola, vt variæ sunt hominum opiniones.

Virtu-

Virtuti fortuna comes.

EMBLEMA CXVIII.

ANGVIBVS implicitis, geminis caduceus alis
Inter Amalthea cornua rectus adest.
Pollentes sic mente viros, fandique peritos
Indicat, vt rerum copia multa beet.

His symbolis, virga Mercuriali caduceo, duobus inter se connexis serpentibus, & duplici copiæ cornu si-

 gnificatur-

gnificatur, homines sapientia & eloquentia præditos, rerum omnium copiam facilè consequi. Quò pertinet illud Aristotelis: Sapiens non eget. Hoc verò fuisse symbolum Alciati me docuit Paul. Iouius lepido eo libello, quem scripsit De notis armorum & amoris.

Caduceus.] Mercurij virga. Homer. Odyss. ε. Virgil. 4. AEneid.

Amalthea cornua.] de quibus Ouid. Metamorph. 9. & Fast, 5. Strabo. 10.

Pollentes mente.] φρονίμους, καὶ νοῦν ἔχοντας.

Fandi peritos.] εἰπεῖν δυναμένους.

Fortu-

Fortuna virtutem superans.

EMBLEMA CXIX.

CAESAREO postquàm superatus milite, vidit
Ciuili vndantem sanguine Pharsaliam;
Iam iam stricturus moribunda in pectora ferrum,
Audaci hos Brutus protulit ore sonos:
Infelix virtus; & solis prouida verbis,
Fortunam in rebus cur sequeris dominam?

DION refert, à Bruto iam morti proximo recitatos versus hos ex nescio qua Tragœdia: *O misera virtus! ergo nomen inane eras: ego verò te, vt rem solidam exercui, quanuis interim fortunæ seruires.* Significabat tunc quidem téporis plus momenti & virium fuisse in fortuna, quàm in virtute: virosque bonos improborum machinis fractos & extinctos. quod & hodie fieri videmus magno omnium luctu & consternatione.

Cæsareo milite.] Cæsaris Octauij & M. Antonij copiis.

Ciuili sanguine.] cruore ciuium redundantem Pharsaliam.

Iam iam stricturus.] morti proximus, sibi violentas manus proximè allaturus.

Audaci ore.] voce hominis desperantis.

Infelix virtus.] ὦ τλῆμον ἀρετή, vt apud Plutarch. Dionem, Zonaram.

Pau-

Paupertatem summis ingeniis obesse ne prouehantur.

EMBLEMA CXX.

DEXTRA tenet lapidem, manus altera sustinet alas:
Vt me pluma leuat, sic graue mergit onus.
Ingenio poteram superas volitare per arces,
Me nisi paupertas inuida deprimeret.

ADOLESCENTIS est ingeniosi prosopopœia, quæ multis aliis est communis, quibus si quid suppêteret ad studiorum progressum, non sanè ita hærerent in puluere, sed ad summos doctrinæ gradus eueherentur. Lapis hîc impedimentum inopiæ, alæ verò ingenij dexteritatem notant.

Dextra tenet lap.] dextra manus retinetur saxo duro.

manus altera.] læua est alata.

leuat.] leuem facit agilemque, promptum ad eruditionis capiendum cultum.

superas volit.] summum honorem ex doctrinæ fructu consequi.

inuida.] noxia.

In Oc-

In Occasionem.

EMBLEMA CXXI. διαλογιστικῶς.

Lysippi hoc opus est, Sicyon cui patria. tu quis?
Cuncta domans capti temporis articulus.
Cur pinnis stas? vsque rotor. talaria plantis
Cur retines? passim me leuis aura rapit.
In dextra est tenuis dic vnde nouacula? acutum
Omni acie hoc signum me magis esse docet.
Cur in frõte coma? occurrẽs vt prendar. At heus tu
Dic, cur pars calua est posterior capitis?

Me

Me semel alipedem si quis permittat abire,
Ne possim apprenso postmodò crine capi.
Tali opifex nos arte, tui caussa edidit, hospes:
Vtque omnes moneam, pergula aperta tenet.

SVMPTVM ex Græco Posidippi: quo edocemur, Occasionem nihil esse aliud quàm minimum temporis punctum: quæ cùm sit volubilis, & volatica, eodem stare loco nescia, eademque acutissima, fronte capillata, occipiti caluo, maturè est, cùm se offert, arripiẽda ei qui rem tentatam vel optatam ad exitum perducturus sit.

Lysippi.] de quo Plin. 34.c.7. & 8.

Cuncta domans.] καιρὸς ὁ πανδαμάτωρ: occasio rerum omnium victrix.

capti temporis articulus.] momentum breue temporis. Prouerb. Temporis punctum.

Cur pinnis stas?] cur talaria pedibus habes?

vsque rotor.] sum volatica, facillimè fluens.

pinnis.] pro pennis: vt, *fides alma, apta pinnis.*

In dextra est.] cur nouaculam dextra ostentas? Nempè eo signo docetur, quàm acuta sit occasio, quæ mutationem repentè rebus afferat. Itaque Menander: τάχισθ' ὁ καιρὸς μεταφέρει τὰ πράγματα.

Cur in fronte coma?] καιρὸς enim fingitur recaluaster, qui non nisi, cùm se offert, prehendi potest. Rectè ille,

fronte capillata, pòst hæc occasio calua est.

Tali opifex nos arte.] Lysippus eo artificio expressam reddidit occasionem, tui gratia, hospes, i. quicunque hanc effigiem aspicias.

Vtque omnes moneam.] me locus peruius & conspicuus tenet, vt omnes moneam.

In su-

In subitum terrorem.

EMBLEMA CXXII.

EFFVSO cernens fugientes agmine turmas,
Quis mea nunc inflat cornua? Faunus ait.

Ex Polyæno lib. 1. Strategematon. Pan Bacchi dux fuit (inquit ille) qui primus aciem inuenit, quam phalangem nominauit. dextrum & sinistrum cornu instituit: qua ratione cornua ei tributa sunt. primus qui arte & cal-

& calliditate hoſtes intercepit. Cùm ergo aliquando qui miſſi fuerãt exploratum, retuliſſent, hoſtes in altera ſiluæ concauæ parte caſtra metari, Pan præcepit ſuis ingentem clamorem tollerent. Sonus locis cauernoſis exceptus, multò maior exauditus ab hoſtibus, eos perculit, inque fugam coniecit. Hinc Panici terrores dicti, id eſt, improuiſi metus & conſternationes, quæ ſine ratione accidunt.

Effuſo agmine.] fuſis copiis, exercitu perturbato.

Faunus.] Pan, cuius cornua credebantur terrorem immittere.

In

In illaudata laudantes.

EMBLEMA CXXIII.

INGENTES Galatûm semermi milite turmas,
Spem præter trepidus fuderat Antiochus:
Lucarum cùm sæua boum vis, ira, proboscis,
Tum primùm hostiles corripuisset equos.
Ergo trophæa locans Elephantis imagine pinxit,
Insuper & socius, Occideramus, ait,
Bellua seruasset ni nos fœdissima barrus:
Vt superasse iuuat, sic superasse pudet.

Ex Luciani Apologia, quæ inscribitur Zeuxis, siue Antiochus. Quo exemplo belli duces ij notantur, qui vtile honesto anteponunt, & iuxta Lysandri sententiã, vel dolo, vel fraude, vel insidiis hostem impetunt.

Galatûm.] Gallogræcorum.

semermi milite.] semiarmatis copiis, nõ bene instructis.

fuderat.] repulerat, disiecerat.

Lucarum boum.] Elephantorum. Lucæ boues dicti elephantes, quòd à Romanis primùm visi in Lucanis. Plin. 8. 6. Veget. 3. 26.

sæua vis.] immanitas, ferocitas.

ira.] summus impetus.

proboscis.] porrectio illa naribus inhærens.] Plin. 8. 7. à προβοσκεῖν, antè pascere.

hostiles.] hostium.

equos.] Galatarum.

Ergo trophæa locans.] trophæum positurus, pingi mandauit elephantum.

Occideramus.] perieramus.

ait.] Antiochus ille Soter, vt Lucianus testatur.

Bellua seruasset.] ni nobis victoria obtigisset elephantorum beneficio.

bellua fœdissima,] vastissima, contemptissima, vt referas ad verbum sequens, pudet. Alij legi malunt, fidissima: quæ lectio tolerari potest.

barrus.] elephas, qui barrire propriè dicitur.

Vt superesse iuuat.] vicisse vtile quidem, sed non honestum. At lucrum pudori præstat. &, quod quidam ait in Plauti Trinummo:

Pol pudere, quàm pigere præstat, totidem litteris.

In

In momentaneam felicitatem.

EMBLEMA CXXIIII.

AEREAM propter creuisse cucurbita pinum
Dicitur, & grandi luxuriasse coma:
Cùm ramos complexa, ipsumq́; egressa cacumen,
Se præstare aliis credidit arboribus.
Cui pinus, Nimium breuis est hæc gloria: nam te,
Protinus adueniet, quæ malè perdet, hiems.

SCRIBIT Guicciardinus, historiarũ scriptor Italus, id Alciati carmen affixum fuisse pro foribus Angli cuiusdam, qui factus insolentior ob prosperos successus, permultis inuisum se præbebat. Apologus refertur à Crinito 2. lib. 14. Conuertitur in gloriosulos, qui plus habent ostentationis quàm virium & facultatum, vnde se ridendos propinant, & tanquam sicci quidam flosculi citissimè exarescunt.

Aëriam propter pinum.] iuxta pinum editissimam, altissimam.

grandi luxuriasse coma.] sua folia dilatasse, suas frondes in latum porrexisse.

Cùm ramos complexa.] amplexata pinum, cuius beneficio excreuerat.

nimium breuis est.] tua isthæc iactantia breui durabit. primis enim hiemis frigoribus excutieris, celeriterque decides.

Ex

Ex damno alterius, alterius vtilitas.

EMBLEMA CXXV.

DVM sæuis ruerent in mutua vulnera telis,
Vngue leæna ferox, dente timendus aper,
Accurrit vultur spectatum, & prandia captat.
Gloria victoris, præda futura sua est.

PETITVM hoc ex Gabriæ apologo. Dicitur speciatim de Christianis Principibus, qui cũ inter se superio-

 ribus

tribus anteactis annis decertarent, Solimannus Turcarum Imperator, quasi spectatorem agens, suam non parum ditionem auxit, & in Germaniam irrupit, cum maxima totius Reip. Christianæ pernicie.

Dum sæuis ruerent.] dum certarent inter se graui & periculoso Marte, atrocissima contentione: leo quidem vnguibus, & dentibus aper truculentis.

Accurrit v.] spectatorem egit.

prandia captat.] inde sperat commodum, sibi aliquid pollicetur.

Gloria victoris.] ex victore ipso prædam capiet.

Bonis

Bonis auſpiciis incipiendum.

EMBLEMA CXXVI.

AVSPICIIS res cœpta malis, bene cedere neſcit.
Felici quæ ſunt omine facta, iuuant.
Quidquid agis, muſtela tibi ſi occurrat, omitte:
Signa malæ hæc ſortis beſtia praua gerit.

IN ſuſcipienda re aliqua non parum conducit fauſtum felixque principium: ita non minimum adfert

incommodi, si vel malo, vel inerti, aut etiam flagitioso principio negotium ordiaris. Rectè quidem & prouidè, modò absit superstitiosa illa obseruatio, quæ quorundam animos terrore nescio quo afficit, & miserè torquet.

Auspiciis res.] res malè incœpta initiò non sortitur felicem exitum: at quæ cœpta feliciter, non nisi benè cadunt.

Quicquid agis.] si quid incipias.

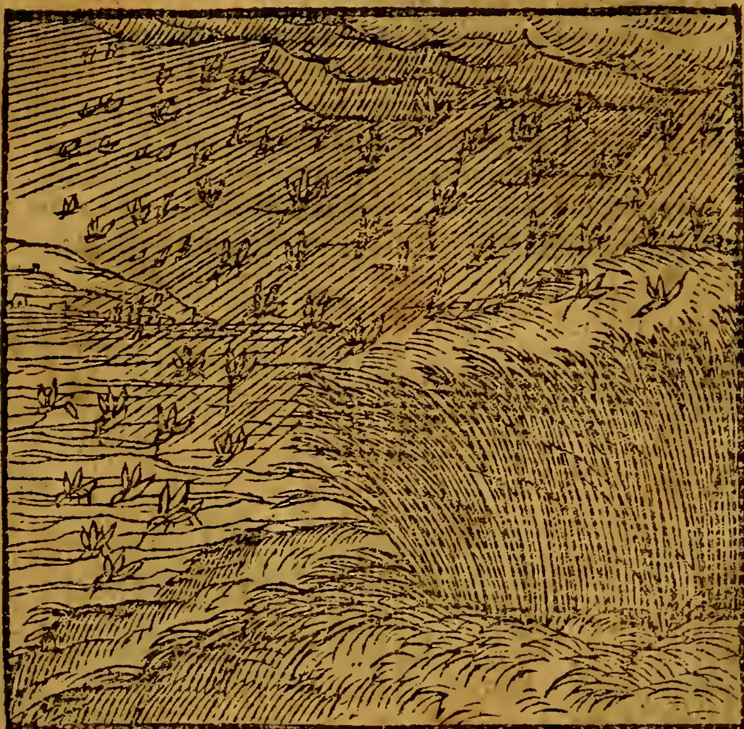
mustela tibi si occurrat.] bestia inauspicata, maliq́ue ominis. Vide Prouerb. Mustelam habes.

Signa mala.] hæc enim portendit nescio quid sinistri.

Nihil

Nihil reliqui.

EMBLEMA CXXVII.

SCILICET *hoc deerat post tot mala, denique nostris*
Locustæ ut raperent quicquid inesset agris.
Vidimus innumeras Euro duce tendere turmas,
Qualia non Atylæ, castráve Xerxis erant.
Hæ fœnum, milium, farra omnia consumpserunt.
Spes & in angusto est, stant nisi vota super.

DEFLET horrificam quandam calamitatem, qua fuit affecta Insubria, circa annum, vti cõiicio, 1541. Nam eleuata nube locustæ ex aëre ceciderunt, legumina, herbas, grana omnia depastæ, adeò vt famem & desperationem induxerint.

post tot mala.] post tot acceptas calamitates.

raperent.] absumerent, depascerentur.

Vidimus innumeras.] innumerabilem locustarum multitudinem flante Euro concretam saltitasse.

Hæ fœnum.] interceperunt omnem annonæ spem.

Spes & in angusto est.] spes admodum minima superest, nihilque nobis relictum præter vota precesque.

Malè

Malè parta malè dilabuntur.

EMBLEMA CXXVIII.

M I L V V S edax, nimia quẽ nausea torserat esca,
Hei mihi, mater, ait, viscera ab ore fluunt.
Illa autem, quid fles? cur hæc tua viscera credas,
Qui rapto viuens sola aliena vomis?

E x apologo Gabriæ: in eos qui quæ rapto & fraude congesserunt, tam ægrè perdunt, ac si sua essent. Et

vulgò nostri dictitant, *Eum qui censum perdat, sensum amittere*. At magni illi fures, vt tabulæ prædatores, & diuites ærušcatores, qui hîc nomine Milui designantur, non ita debent ægrè ferre, si opum iacturam faciant, cùm nihil, aut certè parum de suo amittant.

Miluus edax.] præ nimia crapula miluus ad nauseam conuersus: id est, gluto, vorax, qui præ ingluuie nauseabat.

fluunt.] Rectè, fluunt. fluxa enim & caduca sunt; esseque solent τὰ χρήματα ἄρπακτα.

Qui rapto viuens.] ex furto victitans, egeris non tua, sed quæ malis artibus parasti.

Sem-

Semper præsto esse infortunia.

EMBLEMA CXXIX.

LVDEBANT parili tres olim ætate puellæ
Sortibus, ad Stygias quæ prior iret aquas.
At cui iactato malè cesserat alea talo,
Ridebat sortis cæca puella suæ:
Cùm subito icta caput labente est mortua tecto,
Soluit & audacis debita fata ioci.
Rebus in aduersis mala sors non fallitur: ast in "
Faustis, nec precibus, nec locus est manui. "

APOLO-

APOLOGVS hic legitur 1. Græcor. Epigrammaton: ex quo monemur, eum non ſapere qui fortunæ ſuæ ita fidit, vt cum ea ſe tutò poſſe luſitare putet: Caſus enim aduerſi ſemper vltrò cadunt: proſpera neque ſunt in noſtra manu, & cùm ea nobis interdum obtingunt, ſiſti ad noſtrum arbitrium non poſſunt.

Ludebant] animum luſu reficiebant.

parili ætate.] ἡλικιῶται, coætaneæ, æquales.

ſortibus.] cubis, teſſellis.

ad Stygias q.] quæ prior fatis conceſſura eſſet. at mors eſt incertior quàm ſit cubi iactus.

At cui iactatò.] cui ſorte obtigerat mortis præſagium: quæ iacta teſſera ſe priùs morituram viderat.

Ridebat ſortis.] putabat eſſe ludicrum ex iactu, mortis omen.

cæca.] ignara.

ſua ſortis.] fati, quod ſibi impendebat.

Cùm ſubito.] cùm ſtatim eſt illapſa in eius caput tegula, vel tecti ruina.

Soluit & audacis.] reipſa eſt experta non eſſe tutum in ea diuinatione ludum. Ergo ſatius etiam omnia tuta timere: quia mortis præceps eſt & inopinatum vadimonium.

Rebus in aduerſis.] aduerſa fortuna vltrò nobis obtingit, vltrò ſe offert, inexſpectata venit.

aſt infauſtu.] ſed felix & proſpera nec prece, nec pretio comparatur: etiam vocata & exſpectata nos fugit.

Reme-

Remedia in arduo, mala in prono esse.

EMBLEMA CXXX.

ÆTHERIIS postquàm deiecit sedibus Aten
 Iupiter, heu, vexat quàm mala noxa viros!
Euolat hæc pedibus celer & pernicibus alis,
 Intactumq́; nihil casibus esse sinit.
Ergo Litæ, proles Iouis, hanc comitantur euntem,
 Sarturæ quidquid fecerit illa mali.
Sed quia segnipedes, luscæ, lassæq́; senecta,
 Nil nisi pòst longo tempore restituunt.

HOM.

HOMERICO hoc figmento significatur, quàm celeri momento res aduersæ nos impetant, quamque sera iisdem medicina adhibeatur. Quod nostrates accommodata parœmia efferunt, cùm dictitant, *mala in equis aduenire*, id est, citissimè nos adgredi: *pedibus verò recedere*, hoc est, tardè sensimque abire. Fabula est apud Homer. Iliad. 1.

deiecit.] deturbauit.

Ætheris sedibus.] è cœlesti sede.

Aten.] noxam. Nomen habet ab ἀάομαι, lædo, noceo.

vexat mala noxa viros.] βλάπτουσ' ἀνθρώπους, Homerus.

pedibus celer & pernicib. alis.] sic Homer.

ἡ δ' ἄτη σθεναρή τε καὶ ἀρτίπος, &c.

Intactúmque nihil.] omnia malis implicat, nihil relinquit intactum, quod calamitatibus non compleat.

Sarturæ.] compositurae, sanaturæ.

Sed quia segnipedes.] Homerus,

χωλαί τε ῥυσαί τε, παραβλῶπές τ' ὀφθαλμώ.

Ex

Ex arduis perpetuum nomen.

EMBLEMA CXXXI.

CREDIDERAT *platani ramis sua pignora passer,*
Et benè, ni sæuo visa dracone forent.
Glutiit hic pullos omnes, miseramq; parentem
Saxeus, & tali dignus obire nece.
Hæc, nisi mentitur Calchas, monimenta laboris
Sunt longi, cuius fama perennis eat.

HOME-

HOMERVS Iliad. *β*. hanc fabulam prodidit: qua docuit, ex rebus arduis, & iis in quibus maxima difficultas proponitur, perpetuam & nunquam intermorituram famam consequi.

Crediderat plat.] platano commiserat.

sua pignora.] suos pullos.

passer.] mater.

Et bene.] tutò quidem, nisi eos draco sæuus obseruasset.

Saxeus.] vbi deglutisset, in saxum rigens est transformatus.

nisi mentitur Calchas.] si vera dicit augur. Ex nouem cum matre passeribus aiebat bellum decennale significari. Nam ex passeribus annos, angue verò tempus intelligebat. Serpens autem saxeus factus arguebat perpetuam rei huius memoriam.

Ex

Ex litterarum ſtudiis immortalitatem acquiri.

EMBLEMA CXXXII.

NEPTVNI *tubicen (cuius pars vltima cetum*
Æquoreum facies indicat eſſe deum)
Serpentis medio Triton comprenditur orbe,
Qui caudam inſerto mordicus ore tenet.
Fama viros animo inſignes, præclaraq́ gesta
Proſequitur; toto mandat & orbe legi.

ID petitum è Macrobio Saturnaliorum 1. cap. 8. Tritonas cum buccinis (ait) fastigio Saturni ædis superpositos, quoniam ab eius cõmemoratione ad nostram ætatem historia elata, & quasi vocalis est: antè verò muta & obscura & incognita: quod testantur caudæ Tritonum humi mersæ & absconditæ. hæc ille. Sed hic noster ad memoriam nunquam intermorituram doctorum virorum retulit. Tuba, famæ & commendationis nota, vt quæ ab omnibus exaudiatur: serpens in se reuolutus, æternitatem designat.

cuius pars vltima cetum.] qui cauda tenus piscem refert: qui parte inferiore piscis est.

Æquoreum facies.] facie verò Deus.

Serpentis medio.] clauditur orbe serpentis, qui quasi mordeat ore caudam: qui referat annulum rotundum.

fama viros.] clari & illustres viri fama nominis immortali donantur, eorumque gesta præclarè per totum orbem apud posteros celebrantur.

Tumu-

Tumulus Ioannis Galeacij Vicecomitis, primi Ducis Mediolanenſis.

EMBLEMA CXXXIII.

PRO tumulo pone Italiam, pone arma Ducesq́;,
Et mare, quod geminos mugit aduſque ſinus.
Adde his Barbariem conantem irrumpere fruſtrà,
Et mercede emptas in fera bella manus.
Anguiger eſt ſummo ſiſtens in culmine, dicat:* *al. &
Quis paruis magnum me ſuperimpoſuit?

Ex aliquot Græcis epigrammatis concinnat hoc in gratiam Galeacij sui, cui pro tumulo vniuersam Italiam, quam ab incursionibus Barbarorum seruauit, esse depingendam vult, quasi sepulcrum magnis virtutibus debitum: in apice verò Anguigerum statui, qui ita dicat, τί με μικρῷς τὸν μέγαν ἐνέθηκε; quasi is, quanquam magnus, non tamen satis dignus honos habendus sit, qui in eum Principem conferatur.

Pro tumulo.] ad excitandam tumuli magnificentiam Galeacio.

pone.] i. adpone, affinge, describe.

arma.] copias armatas, exercitum.

Duces.] Imperatores belli.

Et mare, quod geminos.] Adriaticum & Tyrrhenum, quibus Italia clauditur.

Adde his Barbariem.] adiunge Barbaros conantes impetum facere.

Et mercede emptas.] milites stipendio conductos: auxiliares copias.

Anguiger.] anguifer quidam. quo alludere videtur ad insigne ducatus Mediolanens.

summo sistens in culmine.] consistens in apice tabulæ seu planitiei.

Quis paruis magnum me superimposuit?] In Græco sic,

τί με σμικροῖς τὸν μέγαν ἐνέθηκε;

quasi diceret, quis me, citra exceptionem, magnum, rebus minimis æquare voluit?

Opti-

Optimus ciuis.

EMBLEMA CXXXIIII.

DVM iustis patriam Thrasibulus vindicat armis,
Dúmque simultates ponere quemque iubet,
Concors ordo omnis magni instar muneris, illi
Palladiæ sertum frondis habere dedit.
Cinge comam Thrasybule, geras hunc solus honorem:
In magna nemo est æmulus vrbe tibi.

Optimi ciuis est Remp. suam non modò legum metu vincire, sed & omnes omnium animos pacis vinculo continere, omnemque rixarum & veterum contentionum occasionem adimere. Id exemplo Thrasybuli palàm fit, de quo AEmilius Probus, & Iustinus lib. 5.

iustis armis.] pro salute patriæ.

patriam.] qua nihil debet esse charius: & pro qua mortem oppetere sapiens non dubitabit.

Thrasybulus.] nomen moribus conueniens, quasi audax consiliarius.

Dúmque simultates.] suadet abolendas veteres iniurias. At verò parum fuisset arma cepisse ad tyrannos expellendos, nisi hoc alterum sapienter & prouidè inductum & persuasum esset.

Concors ordo omnis.] omnes Atheniensium ordines: optimates cum plebe vnanimes.

magni instar muneris.] ciuica eum corona donarunt, summi honoris loco. Ea fiebat ex oliuæ fronde, aut querna, interdumque ilice. Gell. 5. 6. Plin. 16 4.

Palladiæ sertum frondis.] oliuæ, quæ Palladi sacra, vt dictum antè.

geras hunc solus honorem.] qui cæteros virtute antistas, solus eo honore dignus repertus.

In magna vrbe.] Atheniensi. Olim Athenæ ἄστυ dictæ per excellentiam: vt Alexandria πόλις. Omnes tibi optimè volunt: nullus non tibi debitum honorem decernit.

Stre-

Strenuorum immortale nomen.

EMBLEMA CXXXV.

AEACIDAE tumulum Rhetæo in littore cernis;
Quem plerumque pedes visitat alba Thetis.
Obtegitur semper viridi lapis hic amaranto,
Quòd numquam heroïs sit moriturus honos.
Hic Graiûm murus, magni nex Hectoris. Haud plus
Debet Mæonidæ, quàm sibi Mæonides.

SVMPTVM ex 3. Græcor. Epigrammat. & Pausania in Atticis: quo intelligitur, heroum & clarorum virorum famam perpetuò apud posteros quasi virescere, nunquam intermori, nunquam marcescere.

Æacidæ tumulum.] Achillis sepulcrum.

Rhetæo in littore.] vel potius Sigæo: quod nobilitatum fuit Achillis sepulcro: sicut Rhetæum, Aiacis. Est ergo hîc Alciati μνημονικὸν ἁμάρτημα.

Quem plerumque.] quem interdum inuisit Thetis, pedibus alba dea, λευκόπους. Ouid. in Epist. Heroïd.

Et Thetidis quales vix reor esse pedes.

Hoc autem dicit, quia marini fluctus sæpè alluunt Achillis tumulum.

Obtegitur semper.] saxum hoc sepulcrale tegitur amaranto viridi. Amarantus, ab α, & μαραίνομαι, quòd nunquam marcescat. Plin. 21. 8.

Quòd nunquam herois.] τῶν ἡρώων ὁ κλέος ἀθάνατος.

Graiûm murus.] princeps Græcorum fortissimus: quo stante Græci mansere inuicti.

magni nex Hectoris.] qui Hectorem, Troianorum fortissimum interfecit.

Haud plus debet Mæonidæ.] Achilles non plus Homero debet, à quo eius virtutes celebratæ carminibus, & sine quo nomen Achillis ad posteros non peruenisset, quàm Homerus Achilli. Cùm enim sibi proposuit tam excellentem ὑπόθεσιν Iliados in gestis Achillis carmine decantandis, id est, Imperatoris sine exceptione magni, ea materia si caruisset, nomen eius ignotum fortè posteris, eiusque doctrina siluisset, visque tam diuini ingenij vnà cum homine periisset. Itaque Homerus Achilli multùm debet.

Nobi-

Nobiles & generoſi.

EMBLEMA CXXXVI.

AVREA Cecropias nectebat fibula veſtes,
Cui coniuncta tenax dente cicada fuit:
Calceus Arcadico ſuberat cui lunula ritu,
Geſtatur patribus mullea Romulidis.
Indigenas quòd ſe adſererent, hæc ſigna tulerunt
Antiqua illuſtres nobilitate viri.

APVD Athenienses, Cicada nobilitatis insigne fuit: aureas enim cicadas crinibus innodabant, & vestibus intexebant, quòd iactarent se indigenas esse & nobiles. Romani verò lunulas habebant in calceis: quem morem etiam fuisse Arcadibus historiæ prodiderunt. quo symbolo conditionem Imperij Romani designari sunt commenti: id enim sensim creuit, & lapsu temporum decreuit, vt obseruamus in orbe Lunæ: alij superbos animos admoneri rerum instabilitatis aiunt.

Aurea Cecropias.] Atheniensium vestes nectebantur aurea fibula, cui fibulæ annexa erat cicada dentata.

Calceus Arcadico ritu.] ad morem Arcadum, calceus, siue mullea, gestabatur à Romanis, cui inerat imago Lunæ: vel, qui calceus habebat Lunæ formam.

patribus Romulidis.] Romanis patriciis.

Indigenas.] non aliundè genitos, ἀυτόχθονας.

hæc signa.] symbola.

Antiqua illustr.] qui suum antiquum genus ostentarent.

Duode-

Duodecim certamina Herculis.

EMBLEMA CXXXVII.

ROBORIS *inuicti superat facundia laudes:*
Dicta sophistarum, laqueosq. resoluit inanes:
Non furor aut rabies virtute potentior ulla est:
Continuum ob cursum sapienti opulentia cedit:
Spernit auaritiam, nec rapto aut fœnore gaudet:
Vincit femineos spoliatq; insignibus astus:
Expurgat sordes, & cultum mentibus addit:
Illicitos odit coitus, abigitq; nocentes:

Barba-

Barbaries feritasq́; dat impia denique pœnam:
Vnius virtus collectos dissipat hostes:
Inuehit in patriam externis bona plurima ab oris:
Docta per ora virûm volat, & non interit vnquã.

DVODECIM præcipua Herculis fortissimi, & inuictissimi herois certamina, quæ vulgò circumferútur, hîc allegoricàs explicantur: eum nempè vi eloquentiæ robustos quosque & viribus præditos exsuperasse: sophistas retudisse logicæ facultatis beneficio: virtute furorem coërcuisse: continuis laboribus opes comparasse: auaritiam aspernatum esse: libidinem muliebrem repressisse: cultum animis adiecisse: nocentes abegisse: de barbaro homine supplicium sumpsisse: sua vnius virtute hostes in vnum coëuntes disiecisse: multas secum opes è locis exteris in patriam reportasse: famam nominis nunquam intermorituram rebus præclarè gestis meritum esse.

Roboris inuicti.] quod vinci non posse videbatur. Allegoria est huius, *Prima Cleonei tolerata ærumna Leonis.* Est ergo eloquentia viribus corporis præstantior.

Dicta sophistarum.] Sic ille,

Proxima lernæam ferro & face contudit hydram.

quod est sophistarum paralogismos (quos laqueos dicit) exsoluere, vanos illos quidem, & ad ostentationem seu fallaciam comparatos.

Non furor aut rabies.] Exponit hoc,

Mox Erymantheum vis tertia perculit aprum.

Nulla vis virtute potentior, quæ etiam furori nõ cedat.

virtute.] ἀνδρεία. est enim propria viri fortitudo.

potentior.] valentior, firmior.

Continuum ob cursum.] Sic Poëta,

Aëripedis quartò tulit aurea cornua cerui.

Opes cedunt sapienti, mentis animiq́ue labore, & cursu indefesso.

Spirnis

Spernit auaritiam.] illud est,

Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.

nempè, vir sapiens pecuniæ studium nunquam concupiuit. Sallust.

nec rapto aut fœnore.] Atqui tantùm abest vt sapiens rapto gaudeat, vt etiam à turpi lucro omni abhorreat.

Vincit fœmineos.] illius est declaratio,

Threiciam sexto spoliauit Amazona balteo.

Meretricias artes omnes detestatur, inq. ordinem cogit, & spoliat ornamentis, quibus homines capiebantur. Vel, detrahit ornamenta, quæ non meretrici, sed matronæ honestæ debentur.

Expurgat sordes.] est illius ἐπιμύθιον,

Septima in Augiæ stabulis impensa laboris.

nempè, sapientia prima stultitia caruisse. debet enim ad curandos animos antecedere præparatio diligens.

cultum mentibus addit.] cultus animi, philosophia.

Illicitos coitus.] naturâ vel lege prohibitos. fabula sic [habet,

Octaua expulso numeratur adorea tauro.

Taurus, & Lastaurus in Hieroglyphicis, obscœnũ verbũ.

abigit nocentes.] fit ἀλεξίκακος, nomen Herculi tributũ.

Barbaries, feritásque.] Exponit hoc,

In Diomedæis victoria nona quadrigis.

quas barbari pœnas intulerũt aliis, ipsi tandẽ perferunt.

Vnius virtus.] illius est solutio,

Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.

collectam & vnanimem hostium multitudinem sua vnius virtute compressit. De Geryone suprà.

Inuehit in patriam.] huic respondet,

Vndecimum mala Hesperidum distracta triumphum.

argumentum boni & laudati viri, qui patriam externarum rerum spoliis locupletet.

Docta per ora.] postremum hoc explicatur,

Cerberus extremi suprema est meta laboris.

virtutis & eruditionis fama nunquam extinguitur.

In no-

In nothos.

EMBLEMA CXXXVIII.

HERCVLEOS spurij semper celebretis honores:
Nam vestri princeps ordinis ille fuit.
Nec prius esse Deus potuit, quàm sugeret infans
Lac, sibi quod fraudis nescia Iuno dabat.

CERTISSIMVM est multos iam olim fuisse spurios & nothos, qui virtute & animi dexteritate legiti-

mis

mis ipsis liberis antecelluerunt, quique ea perfecerunt audenti fortique animo, quæ legitimi numquam attingere nedum exsequi, potuere. Eo de numero fuêre AEneas, Hercules, Theseus, Romulus, Alexander magnus, alij certè multi: qui tamen ad eos rerum successus vix peruenissent, nisi aliqua portione hereditaria donati: vt Hercules numquam deus fieri potuisset, nisi Iunonis nesciæ mammam suxisset, vt retulit Isacius Tzetzes in Lycophronis Cassandram.

Herculeos spurij, &c.] Spurij, & incerto nati patre, non debent adeò vereri quòd ita nati sint: Herculem enim habent, deum sui ordinis antesignanum, & quasi principem.

Nec prius esse Deus.] nobilitari non potuit, & quasi natalibus restitui.

quàm sugeret infans.] quàm ei hereditaria quædam portio bonorum obtingeret.

Impar-

Imparilitas.

EMBLEMA CXXXIX.

VT ſublime volans tenuem ſecat aëra falco,
Vt paſcuntur humi graculus, anſer, anas:
Sic ſummum ſcandit ſuper æthera Pindarus ingẽs;
Sic ſcit humi tantùm ſerpere Bacchylides.

ID ex Pindari 2. Olymp. vbi ſe cum Iouis alite comparat: alios verò poëtas non alio quàm coruorum dignatur

gnatur nomine. hac verò similitudine ostenditur non paruam obseruari in ingeniis inæqualitatem. sunt enim qui cæteris antecellãt, altumq́ue volitent: alij verò humi repunt.

sublime volans.] volatu summum aëra petens.

pascuntur humi.] humi gradiuntur.

Sic summum.] felix ingenium præstantissimi Lyricorum Pindari. Horat. 4. Carm. Plin. 7. 29. Macrob. 5. Saturnal.

humi serpere.] tenui stilo vti. Horat.

Serpit humi tutus nimium, timidúsque procellæ.

Bacchylides.] Lyricus. de quo Suidas & AElian.

V In de-

In descisscentes.

EMBLEMA CXL.

QVOD sine egregios turpi maculaueris orsus,
Innoxamq́; tuum verteris officium;
Fecisti, quod capra, sui mulctralia lactis
Cùm ferit, & proprias calce profundit opes.

CVM quispiam toto fermè curriculo ætatis prudenter probeq́. se gesserit, & in extrema senectute, vel etiam post

post præclarè facta flagitium aliquod admittit, efficit quod capra, quæ mulctram suo plenam lacte dispergit. Id petitum è Prouerb. Capra Scyria.

fine turpi.] fœdo exitu.i. post perfectum opus cum aliqua laude, statim descuieris: labem tibi asperseris, immemor laborum antè actorum: indecorè, insolenter, superbè, impotenter te gesseris.

In noxamque.] ex beneficio maleficium admiseris: commodum conuerteris in noxam & incommodum.

fecisti quod capra.] itidem atque capra, quæ vbi è distento vbere mulctrale compleuit, calcis ictu dispergit quod erat iam vtiliter paratum.

Æmulatio impar.

EMBLEMA CXLI.

ALTIVOLAM miluus comitatur degener harpam,
Et prædæ partem sæpè cadentis habet.
Mullum persequitur, qui spretas sargus ab illo
Præteritásque auidus deuorat ore dapes.
Sic mecum Oenocrates agit: at deserta studentum
Vtitur hoc lippo curia tamquam oculo.

FERREBAT

FEREBAT ægrè Alciatus æmulum quempiam esse sibi syndromum, eum quidem legum interpretem, auditores quosdam ad sese allicientem, gloriam Alciati, quantum poterat, obscurantem, vel potius laudis portionem suffurantem: quem ideò stilo confodit, duplici similitudine, & confiсto nomine Oenocratis, quasi dicas meripotorem.

miluus degener.] Id ἀλληγορικῶς accipe. i. doctor quidam extra ordinem, imperitus leguleius.

harpam.] doctorem alium præstantem. De harpa Plin. 11.74.

sargus.] de quo suprà.

Mullum persequitur.] Plin. 9. 17. & 33. 11.

Oenocrates.] vinosus quidam doctor.

deserta studentum curia] à me relicta decuria studentium: quam classem Parisini dicunt: id est, auditorium. Ergo deserta studentum curia erit decuria illa, qua cesserat antè Alciatus.

tamquam lippo oculo.] Prouerb. Plauti, Lippo oculo vtitur: id est, re vtitur, qua carere non possit vt velit.

ALBVTII AD D. ALCIATVM, ſuadentis, vt de tumultibus Italicis ſe ſubducat, & in Gallia profiteatur.

EMBLEMA CXLII.

QVAE dedit hos fructus arbor, cælo aduena noſtro,
Venit ab Eoo Perſidis axe priùs.
Tranſlatu facta eſt melior, quæ noxia quondam
In patria, hîc nobis dulcia poma gerit.

Fert

Fert folium linguæ, fert poma simillima cordi;
Alciate hinc vitam degere disce tuam.
Tu procul à patria in pretio es maiore futurus;
Multùm corde sapis, nec minus ore vales.

PERSICI symbolum Alciato tributum memini ex Iouio, cū hac inscriptione, TRANSLATA PROFICIT ARBOS. Persicum pomum in Perside virulentum fuit, in Italia consitum, loci mutatione noxium esse desiit: Sic Alciatus procul à patria in pretio maiore habitus. Vtque Persicum habet linguæ simile folium, pomum verò cordi: sic idem multùm eloquentiæ laude præstat, prudentiæque dote insignitus est.

cælo aduena nostro.] nostro solo implantata, cùm primùm in Perside nata esset.

quæ noxia quondam.] toxicum ferebat, vt apud Colum ell. Galenum, Paull. AEginetam, Plutarc. quod tamen Plinio non sit verisimile lib. 5.

fert folium linguæ.] Plutarc. de Iside.

Princeps ſubditorum incolumitatem procurans.

EMBLEMA CXLIII.

TITANII quoties conturbant æquora fratres,
Tum miſeros nautas ancora iacta iuuat:
Hanc pius erga homines Delphin cōplectitur, imis
Tutius vt poſſit figier illa vadis.
Quàm decet hæc memores geſtare inſignia Reges,
Ancora quod nautis, ſe populo eſſe ſuo!

EODEM

EODEM omninò sensu dixit Marcellinus lib.29. *Imperium esse curam salutis alienæ.* Princeps enim debet habere perspectum se sibi minimè natum esse, sed populi quieti & saluti. Vtque Delphinus futuram tempestatem præsagit, vt ait Plinius, ipsamq. nauis ancoram iactam, tutiùs vt figatur, dirigit: eodem modo Princeps suorum saluti debet prospicere, sed potissimùm sæuiente aliqua tempestate, bellique impetu aduentante.

Titanij quoties.] quoties ventis mare commouetur, nautæ anxij confugiunt ad ancoram.

pius erga homines.] φιλάνθρωπος.

imis tutiùs.] vt firmiùs figi possit vadis pelagi.

Ancora quod naut.] Ancora, symbolum boni principis, quo sui in subditos officij admoneatur.

In Senatum boni Principis.

DIALOGISMVS.

EMBLEMA CXLIIII.

EFFIGIES *manibus trūca ante altaria diuûm*
Hinc resident, quarum lumine capta prior.
Signa potestatis summæ, sanctiq́; Senatus
Thebanis fuerant ista reperta viris.
Cur resident? quia mente graues decet esse quieta
Iuridicos, animo nec variare leui.

Cur sine sunt manibus? capiant ne xenia, nec se
Pollicitis flecti muneribúsve sinant.
Cæcus at est Princeps, quòd solis auribus absque
Affectu, constans iussa Senatus agit.

PRAETER Plutarchum, Commentario de Iside, meminere plures huius simulacri optimorũ apud Thebanos iudicum. Sedent quidem senatores, vt admoneantur constantiæ & grauitatis, neque se studio vel gratia flecti patiantur. Sunt sine manibus, vt manus contineant à muneribus capiundis. Princeps ipse cæcus, ne affectu quodam moueatur, solis ad iudicium ferendum vtatur auribus.

manibus truncæ.] truncatis.

ante altaria Diuûm.] sacris in ædibus.

lumine capta prior.) prima effigies Principis, oculis capti.

resident.] sedent.

Signa potestat.] symbola consessus optimi Principis, & integerrimi Senatus.

xenia.] munera. quod legibus diuinis & humanis vetitum.

absque affectu.] studio vel fauore, quem appellant.

Consi-

Consiliarij Principum.

EMBLEMA CXLV.

HEROVM genitos, & magnũ fertur Achillem
In stabulis Chiron erudiisse suis.
Semiferum doctorem, & semiuirum Centaurum,
Assideat quisquis Regibus, esse decet.
Est fera, dum violat socios, dum proterit hostes:
Estq; homo, dum simulat se populo esse pium.

CHIRON Centaurus ſuperiore ſui parte homo, equus inferiore, datus creditur Achilli pædagogus: ex quo notantur Regum & Principum conſiliarij, qui ferinam naturam induunt, cùm Principi praua conſilia ſuggerunt, vel populares ſuos pecuniis emungunt. ſpeciem humanitatis habent, cùm iuſtitiæ & pietatis imagine populum ſibi deuinciunt.

In ſtabulis.] in ſua quaſi ſchola. inſeruit figmento, quòd Chiron ferinæ naturæ fuerit.

Semiferum doctorem, &c.] qui præceptis inſtituat ſæuis & inhumanis interdum, tamen aliquam præ ſe humanitatem ferens.

Eſt fera.] reuera χείρων Principum conſiliarius ferinam naturam induit, dum ſociis ſe exitioſum præſtat.

dum ſimulat ſe.] verſutus, vafer, vt ille qui deſcribitur Emblemate 5.

Opu-

Opulentia tyranni, paupertas subiectorũ.

EMBLEMA CXLVI.

HVMANI quod splen est corporis, in populi re
Hoc Cæsar fiscum dixerat esse suum.
Splene aucto reliqui tabescunt corporis artus.
Fisco aucto arguitur ciuica pauperies.

HOC fuit Traiani Cæsaris apophthegma, qui fiscum, lienem appellabat, quòd eo crescente reliqua membra tabe-

tabescerent. Graui certè malo Reipub. Princeps auarus nascitur, qui vectigalibus immensis, aliisque exactionibus plebeculam coniiciat in summam inopiam, ex quo publicę rei corpus tabidum languet, peneque emoritur.

Humani quod splen.] quod splen est in corpore, hoc fiscus in re populi.

Splene aucto.] intumescente, facto tumidiore.

tabescunt corp. artus]. cætera membra corporis tabida fiunt.

arguitur ciuica paupèries.] argumento est populi, reique publicæ exesæ & comminutæ paupertas.

Quod

Quod non capit [redacted], rapit fiscus.

EMBLEMA CXLVII.

EXPRIMIT *humentes, quas iam madefecerat antè*
Spongiolas, cupidi Principis arcta manus.
Prouehit ad summum fures, quos deinde coërcet,
Vertat vt in fiscum quæ malè parta suum.

Ex

Ex Suetonio in Flauio Vespasiano. Is procuratorum rapacissimum quemque ad ampliora officia ex industria solitus promouere, quò locupletiores mox cōdemnaret: quibus quidem vulgò pro spongiis dicebatur vti, quòd quasi & siccos madefaceret, & exprimeret humentes. hæc ille.

humentes spongiolas.] humidas spongias.

cupidi Principis arcta manus.] Princeps auarus.

fures.] depeculatores. Furum enim generale nomen: at hîc peculatus arguitur.

coërcet.] punit.

Principis clementia.

EMBLEMA CXLVIII.

VESPARVM quòd nulla vnquam Rex spicula figet,
Quodq́; aliis duplo corpore maior erit;
Arguet imperium clemens; moderatáque regna,
Sanctáque iudicibus credita iura bonis.

IDEM fermè habet Plato, dialogo de Regno; talem enim ciuitatibus regem optat, qualis inter apum examina

mina rex nascitur, vt & corpore & animi dotibus sit insignior & præstantior. Rex apum aculeo caret, aut si habet, eo non vtitur: ita bonus Princeps ad puniendum tardus esse debet, ad clementiam verò pronus.

Vespârum.] vel apum potiùs, vt ex Plinio, aliisque, facilè antè colligebam. Sed cùm me refero ad cap. 15. lib. 5. AEliani de animal. id propriè, & sine catachresi dictum video: nisi hoc nomine *Vespârum*, alludere tacitè velit hic noster ad Vespasianos, Flauium & Titum, laudatissimos Principes, de quibus Sueton. & Tacit.

nulla vnquam rex spicula.] qui aculeo caret, vel si habeat, eo non vtitur. Vide Senec. 1. de clementia, 19. & Plin. lib. 11. cap. 16.

Arguet.] ostendet.

imperium clemens.] regis clementiam.

credita iura.] commissam iurisdictionem.

bonis iudicibus.] æquis magistratibus.

Salus publica.

EMBLEMA CXLIX.

PHOEBIGENA *erectis Epidaurius insidet aris*
Mitis, & immani conditur angue Deus.
Accurrunt ægri, veniátque salutifer orant.
Annuit, atque ratas efficit ille preces.

HOC quanquam erutum è fabulis Poëtarum, & historia Romana, non video ad quem vsum maximè cõuertam,

uertam, nisi ad eam salutem publicam, quam nobis attulit CHRISTVS seruator, verus animarum languentium AEsculapius; qui sub serpentis imagine appensus in deserto à Mose, omnes omnium morbos sanauit, & in cruce tandem omnes noxas & crimina expiauit.

Phœbigena.] Phœbo genitus.

Epidaurius.] AEsculapius. Val.Max.1. cap.de miraculis. Plin.24.4. Ouid.5.Metamorph.

Mitis & imm.] lenis & placidus, quanquam sub specie serpentis.

Annuit.] Ouid.15. Metam.

Annuit his, motisque Deus rata pignora cristis.

ratas preces.] rata vota.

Respublica liberata.

EMBLEMA CL.

CAESARIS *exitio, ceu libertate recepta,*
Hac ducibus Brutis cusa moneta fuit.
Ensiculi in primis, queis pileus insuper astat,
Qualem missa manu seruitia accipiunt.

Ex Dione lib. 47. Occiso à coniuratis Caio Cæsare, ij ceu recepta libertate, fabricati numisma curarunt, in cuius

cuius altera parte duo pugiones, in altera pileus. Pugiones cædem patratam designabant: libertatis verò nota pileus: quod ex multis auctorum veterum locis cognoscere est.

Cæsaris exitio.] Iulij Cæsaris morte.

ceu libertate recepta.] tanquam excusso tyranni iugo, sublato dominio.

ducibus Brutis.] vtroque Bruto, M. & Decimo, Cassio, Trebonio, aliisque coniuratis in Cæsarem.

cusa moneta.] cusus numus.

Ensiculi in primis.] vna ex parte gladius, altera pileus manumissorum.

missa manu seruitia.] serui manumissi, donati libertate

In vitam humanam.

EMBLEMA CLI.

PLVS solito humanæ nunc defle incommoda vitæ,
Heraclite: scatet pluribus illa malis.
Tu rursus, si quando aliàs, extolle cachinnum,
Democrite: illa magis ludicra facta fuit.
Interea hæc cernens meditor, qua denique tecum
Fine fleam, aut tecum quomodò splene iocer.

SVMPTVM

SVMPTVM è Græco. Democritus, domo egressus, risu omnia solebat excipere, quòd omnia illi ridenda viderentur: contrà Heraclitus deflebat, quòd nihil non miserum & deplorandum intueri cogeretur. Ex quo opinionum conflictu incertum relinquitur vtrum satius sit ridere ineptias, an deflere miserias: & an alter sit altero sapientior, vt meritò sit interponenda longa deliberandi mora.

extolle cachinnum.] ride effusè. Persius,

Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.

splene iocer.] abundè rideam. Pers. idem,

——*sum petulanti splene cachinno.*

Ære quandoque salutem redimendam.

EMBLEMA CLII.

Et pedibus segnis, tumida & propendulus alvo,
Hac tamen insidias effugit arte fiber.
Mordicus ipse sibi medicata virilia vellit,
Atque abicit, sese gnarus ob illa peti.
Huius ab exemplo disces non parcere rebus,
Et, vitam ut redimas, hostibus æra dare.

APOLO-

APOLOGVS AEsopicus de Castore, quem proditum est sibi testes abscindere, & venatoribus relinquere, vt ita vitæ consulat. Ex quo docemur viros prudentes non ægrè ferre iacturam pecuniarum, dum suæ vitæ ita prospiciant, maximè verò dum ita necessitas vrget, vt de vita, vel de bulga sit periclitandum.

Et pedibus segnis.] quanquã sit tardipes, tardo ingressu.

tumida propendulus aluo.] ventrem habens pendulum, sit tumenti & pendulo ventre.

insidias.] venatorum.

fiber.] Castor.

Mordicus ipse.] dentibus auellit sibi genitales partes rebus aptas medicis.

abicit.] abiicit, eas linquit venatoribus.

gnarus ob illa peti.] nescio quo instinctu naturæ se peti sciens ob genitalia. Plinij hæc verba lib. 8. 30. quòd easdem partes sibi ipsi Pontici amputant fibri, periculo vrgente, ob hoc se peti gnari.

non parcere rebus.] non esse parcendum fortunis & facultatibus.

Et, vitam vt redimas.] vt vitæ consulas, nummos abiicere, pecuniam hostibus numerare.

Cum

Cum laruis non luctandum.

EMBLEMA CLIII.

ÆACIDAE moriens percussu cuspidis Hector,
Qui toties hosteis vicerat ante suos;
Comprimere haud potuit vocem, insultãtibus illis,
Dum curru & pedibus nectere vincla parant.
Distrahite ut libitum est: sic cassi luce leonis
Conuellunt barbam vel timidi lepores.

Ex Homero, Iliad χ. & incerti cuiusdam epigrammate. Gręci Hectorem penè iam mortuum circumstantes lacessebant, eique insultabant, nec erat qui extincto vulnus non infligeret. Ita plerique meticulosi & ignaui cùm nō audeant viuos impetere, quorum aspectum vix sustinerent, in mortuos audaculi debacchantur.

Æacidæ moriens.] Hector iam morti proximus, ictu Achillis in terram deiectus.

Comprimere haud potuit.] non potuit eius vox ab illis exaudiri in se insilientibus.

Dum curru.] currui, in quo vehebatur Hector.

parant.] Græci hostes.

Distrahite] discerpite me.

cassi luce.] mortui.

Conuellunt barbam.] Prouerb. Barbam vellere.

De

De Morte & Amore.

EMBLEMA CLIIII.

ERRABAT socio Mors iuncta Cupidine: secum
Mors pharetras, paruus tela gerebat Amor.
Diuertêre simul, simul vna & nocte cubarunt:
Cæcus Amor, Mors hoc tempore cæca fuit.
Alter enim alterius malè prouida spicula sumpsit,
Mors aurata, tenet ossea tela puer.
Debuit inde senex qui nunc Acheronticus esse,
Ecce amat, & capiti florea serta parat.

Ast ego mutato quia Amor me perculit arcu,
Deficio, iniicium & mihi fata manum.
Parce puer, Mors signa tenens victricia parce:
Fac ego amem, subeat fac Acheronta senex.

AVCTOR est Guicciardinus, id carmen ab Alciato scriptum, quo tempore in Italia vehemens pestilentia ita grassata est, vt permulti iuuenes extremum vitæ diē clauserint, & senes ferè illæsi atque incolumes manserint. Mutuatum video ex antiqua Græcorum fabula, quam Gallicè tractauit Ioannes Marius Belga, Illustrationum Galliæ auctor, & post eum Latinis numeris Ioachimus Bellaius, scriptor politus & elegans.

socio Cupidine.] Cupidini. casus pro casu.

Mors aurata.] Cupidini auratæ sagittæ à poëtis tribuuntur, osseæ verò Morti.

senex Acheronticus.] capularis, & morti proximus, Plautina locutio.

Ast ego.] adolescens emorior, quia Cupido me feriit Mortis telo, non suo.

subeat Acheronta.] moriatur.

In for-

This & the following plate
are missed.

In formosam fato præreptam.

EMBLEMA CLV.

Cvr puerum Mors ausa dolis es carpere Amorem,
Tela tua vt iaceret, dum propria esse putat?

Eivsdem argumenti cum superiore. De Morte conqueritur, quæ puellam amabilem tolli sustinuerit ab Amore telo mortifero sauciam, quæ potiùs Cupidineo affici debuerat. Ita ferè fit, vt puellæ nubiles tumulo

mulo recondatur, quæ potius thalamo erat addicenda.

dolis carpere.] decipere, fallere. Poëtarum est figmentis ludere, rebus incorporeis corpora tribuere, & quicquid naturale vel fortuitum est, ad artem consiliúmue referre.

In mortem præproperam.

EMBLEMA CLVI.

QVI teneras forma allexit, torsitq́ue puellas,
Pulchrior & tota nobilis vrbe puer,

Occidit ante diem, nulli magè flendus, Aresti,
Quàm tibi, cui caſto iunctus amore fuit.
Ergo illi tumulum tanti monumenta doloris
Aſtruis, & querulis vocibus aſtra feris.
Me ſine abis, dilecte? neque amplius ibimus vnà?
Nec mecum in ſtudiis otia grata teres?
Sed te terra teget, ſed fati, Gorgonis ora,
Delphinesq́ue tui ſigna dolenda dabunt.

Et hoc paratum ſepulcro cuiuſdam formoſi & nobilis & ſtudioſi adoleſcentis morte præmatura rapti. Amicus enim ad luctus certè magni & beneuolentiæ teſtificationem tumulo Delphines affingit, amicitiæ indices (eſt enim Delphin φιλανθρωπίας nota) & Gorgones, ſenſuum vacuitatis & triſtitiæ ſigna expreſſiſſima.

Qui teneras forma.] qui ob formæ dignitatem à puellis erat efflictim adamatus.

tota nobilis vrbe.] nobiliſſimus eiuſdem vrbis.

Occidit ante diem.] raptus eſt morte præmatura.

nulli magè flendus.] Horatiana imitatio,

Multis ille quidem flebilis occidit,
Nulli flebilior quàm tibi, Virgili.

Ergo illi.] tumulum excitas amiciſſimo adoleſcenti.

querulis vocibus.] impenſiſſimè obitum defles.

te terra teget.] humo conditus.

fati.] mortis huius.

Ter-

Terminus.

EMBLEMA CLVII.

QVADRATVM *infoditur firmissima tessera saxum,*
Stat cirrhata super pectore imago tenus,
Et sese nulli profitetur cedere: talis
Terminus est. homines qui scopus vnus agit.
Est immota dies, præfixáque tempora fatis,
Déque ferunt primis vltima iudicium.

Haec Termini pictura nihil ulli concedentis, mortem significat, quæ ineuitabilem habet in res omnes, nedum homines necessitatem: ad quam cùm peruenimus, tum solent hominum qui sunt superstites, liberæ de nobis mortuis esse opiniones atque iudicia.

Quadratum infoditur.] Hîc statuitur saxum quadratum.

Stat cirrhata.] super saxo trunca est pectore tenus effigies hominis cirrhati, beneque pexi.

Et sese nulli.] sentẽtia verò legitur hac formula, NULLI CEDO.

homines qui scopus.] ad quem scopum omnes aguntur homines.

Est immota dies.] certus est à Deo constitutus mortis terminus. Plin. 7. 40.

Déque ferunt primus.] ex præteritis præsentia æstimãtur.

Opu-

Opulenti hereditas.

EMBLEMA CLVIII.

PATROCLVM *falsis rapiunt hinc Troës in armis,*
Hinc socij, atque omnis turba Pelasga vetat.
Obtinet exuuias Hector, Graciq́ue cadauer.
H æc fabella agitur, cùm vir opimus obit.
Maxima rixa oritur, tandem sed transigit heres,
Et coruis aliquid, vulturiisq́ sinit.

HIC Patroclus, qui non suis, sed alienis armis dimicat, opulentorum imaginem refert, qui alienis fortunæ bonis intumescunt: quibus fato functis inter heredes rixa solet innasci de bonorum iure, vel etiam possessione: quo fit vt litigatores partem inde aliquam abripiant: cadauer humandum datur vespilonibus, & sacerdotibus committitur, qui impensas habēt funeris.

Troes] Troiani.

rapiunt.] vt interfectum hostem.

falsis in armis.] indutum armis non suis, sed Achillis.

Hinc socij.] Græci.

omnis turba Pelasga vetat.] impediunt Græci raptari Patroclum.

exuuias Hector] de interfecto hoste Patroclo.

Græci cadauer.] vt donetur honore sepulturæ.

vir opimus.] locuples.

transigit heres.] vt qui nolit aleæ iudiciorum fidere.

Et coruis.] aliquid permittit heredipetis, vespilonibus, sandapilariis, rabulis fori.

Ami-

Amicitia etiam post mortem durans.

EMBLEMA CLIX.

ARENTEM senio, nudam quoque frondibus vlmum,
Complexa est viridi vitis opaca coma:
Agnoscitq́ue vices naturæ, & grata parenti
Officij reddit mutua iura suo.
Exemploq́ue monet, tales nos quærere amicos,
Quos neque disiungat fœdere summa dies.

ED ex Græco Antipatri: quo docemur amicos nobis esse deligendos, qui nec temporis diuturnitate, & ne quidem post mortem ipsam amare desinant. quod dictum fuisse Phocionis retulit Stobæus.

Arentem senio.] senectute arescentem.

nudam.] exutam foliis.

Agnoscitque vices naturæ.] quæ sunt, vt è puero vir, è viro senex fiat, immutabili naturæ communis lege.

grata parenti.] rependit officium quod ab vlmo acceperat.

Mutuum auxilium.

EMBLEMA CLX.

LORIPEDEM *ſublatum humeris fert lumine captus:*
Et ſocij hæc oculis munera retribuit.
Quo caret alteruter, concors ſic præſtat vterque:
Mutuat hic oculos, mutuat ille pedes.

ID extulit ex Græcorum Epigrammatis quibuſdam: quo admonemur, eum eſſe in rebus omnibus hum .næ

naturæ consensum, vt nihil omninò sit, quod non egeat aliena opera & auxilio mutuo: cùm videamus id quasi de industria naturam voluisse, vt singuli singulis dotibus, non autem omnibus donarentur, quo singuli quicquid haberent, aliis communicarent.

Loripedem.] tardipedem, pedum vsu carentem.

lumine captus.] cæcus.

munera retribuit] beneficia rependit.

Mutuat.] mutuatur.

hic oculos.] tardipes, claudus.

ille pedes.] cæcus.

Auxi-

Auxilium nunquam deficiens.

EMBLEMA CLXI.

Bina pericla vnis effugi sedulus armis,
Cùm premerérque solo, cùm premerérque salo.
Incolumem ex acie clypeus me præstitit: idem
Naufragum apprensus littora adusque tulit.

Scvtvm nusquam in quouis periculo deficiens, sed & in iis auxilium præstans, quæ videntur alioqui abhorrere

abhorrere ab vsu proprio & naturali, typus est amici veri nunquam non ferentis opem, etiam in iis quæ videntur à sua facultate penè omninò aliena esse. Sumptum id è Græco Iulij Leonidæ, de clypeo Myttili.

Bina pericla] duo, nempè in terris, & in mari.

vnus armis.] vno & eodem scuto.

Cùm premerer solo.] cùm dimicarem terrestri prœlio.

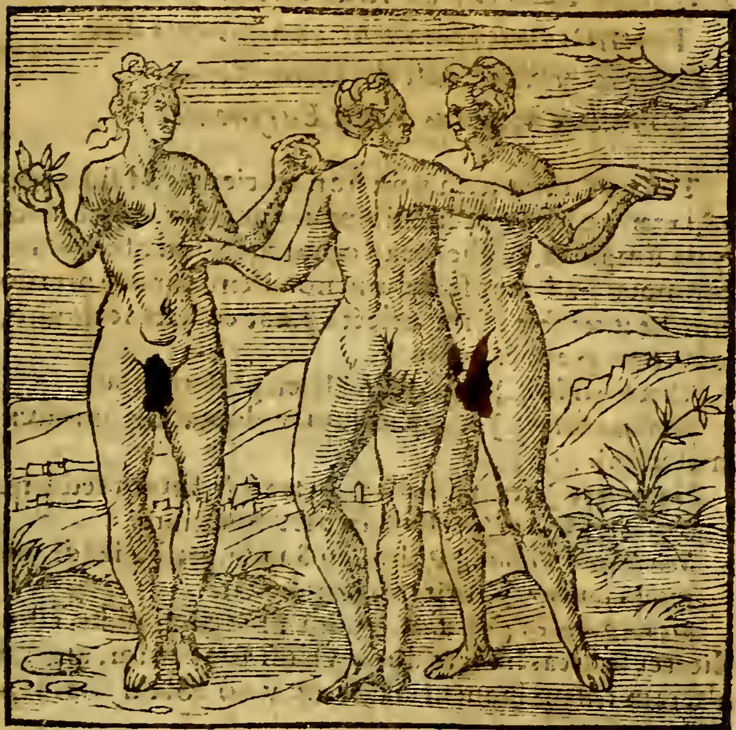
premerer salo.] cùm aquis penè periclitarer, iisque obruerer.

Gra-

Gratiæ.

EMBLEMA CLXII.

TRES Charites Veneri assistũt, dominãq; sequũtur:
Hincq; voluptates, atq; alimenta parant,
Lætitiam Euphrosyne, speciosum Aglaia nitorem;
Suadela est Pithus, blandus & ore lepos.
Cur nudæ? mentis quoniam candore venustas
Constat, & eximia simplicitate placet.
An quia nil referunt ingrati, atque arcula inanis
Est Charitum? qui dat munera, nudus eget.

Addita

Addita cur nuper pedibus talaria? bis dat
Qui citò dat. minimi gratia tarda pretii est.
Implicitus vlnis cur vertitur altera? gratus
Fenerat: huic remanent vna abeunte duæ.
Iupiter iis genitor, cæli de semine diuas
Omnibus acceptas edidit Eurynome.

TRES Gratiæ neminem non allicientes ad sui amorē, lætæ, pulchræ, & suaui eloquio præditæ: nudæ ideò, quia simplices, & alienæ ab omni fuco, ad obsequium promptæ, ad reposcendum non item: amore mutuo iunctæ inter sese: sunt affectu planè cœlesti ac diuino, omnibus grato & accepto.

Veneri assistunt.] Pausan. AEliacis posterioribus.

Hincque volupt.] suppeditant voluptatum omnium materiam.

Euphrosyne] nempè παρὰ τὸ εὐφραίνειν, lætum reddere.

Aglaia.] ἀγλαΐζειν est ornare seu honorare.

Suadela est Pithus.] Pitho, seu Suada, persuadendi vis.

mentis candore.] puritate, simplicitate.

arcula inanis est Charitum.] notū illud Simonidis, cùm diceret se arcas habere duas, vnam Gratiarum, argenti alteram: illam inanem esse, hanc verò solam commodam.

bis dat, qui citò.] In Mimis Publij.

Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Prouerb. Bis dat, qui citò dat.

vlnis.] brachiis.

Eurynome.] Eurynome, quasi latispascua, à latè patentibus pascuis.

In detractores.

EMBLEMA CLXIII.

AVDENT flagriferi matulæ ſtupidiq. magiſtri
Bilem in me impuri pectoris euomere.
Quid faciam? reddámne vices? ſed nónne cicadam
Ala vna obſtreperam corripuiſſe ferar?
Quid prodeſt muſcas operoſis pellere flabris?
Negligere eſt ſatius, perdere quod nequeas.

SCRI-

SCRIPTVM, ad in Franciscum Floridum, hominẽ alioqui doctum, sed petulantem tamen & effrenis oris, qui in Iurisconsultos magni nominis, Zazium, Budęum, Alciatum debacchatus erat. Homines certè liberaliter instituti contumeliam ferunt impotentiùs, quæ illata sit à contempto & inerti conuiciatore, cum quo congredi vel turpe sit, vel indignum certè putetur.

flagriferi.] flagritribæ.

matulæ.] matellones vilissimi.

stupidi magistri.] communi sensu carentes.

Bilem in me.] virus acerbitatis in me vomere: libellis famosis me proscindere, blaterare.

reddámne voces.] vósne dignabor responso?

cicadam obstreperam.] Prouerb. Cicadam ala corripere.

Quid prodest tausa.] quid iuuat μυκτηρίζειν;

Negligere est.] Non est impendendus labos in eo persequendo fugiendóve, quod vitare nequeas.

Ina-

Inanis impetus.

EMBLEMA CLXIIII.

LVNAREM noctu, ut speculum, canis inspicit orbem:
Séque videns, alium credit inesse canem,
Et latrat: sed frustra agitur vox irrita ventis,
Et peragit cursus surda Diana suos.

Hoc dicitur in rabiosos quosdam obtrectatores, qui viris grauibus, & iis maximè qui celebritatem ali-

quam nominis sua virtute consecuti sunt, detrahere audent, in quos allatrant, vt canis in lunam: quos tamen in rabiem agi videas, cùm se contemptui haberi vident ab iis, qui ne quidem eos respõsione dignantur.

Lunarem noctu.] Canis cùm inspiceret orbem Lunæ, vt speculum: vel, qui ei videbatur vt speculum.

Séque videns.] suam vmbram.

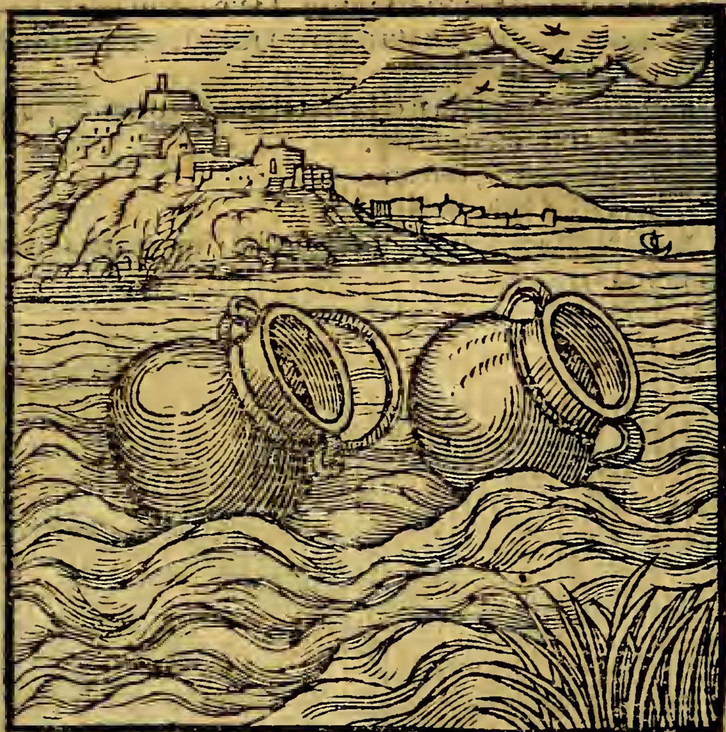
frustrà agitur, &c.] temerè latratum edit, neque minabundus aliquid proficit. Sic dixit Lucretius 4.

tu fac nè ventis verba profundam.

Aliquid

Aliquid mali propter vicinum malum.

EMBLEMA CLXV.

RAPTABAT *torrens ollas, quarũ vna metallo,*
Altera erat figuli terrea facta manu.
Hanc igitur rogat illa, velit ſibi proxima ferri,
Iuncta vt præcipites vtraque ſiſtat aquas.
Cui lutea, Haud nobis tua ſunt commercia curæ,
Ne mihi proximitas hæc mala multa ferat.
Nam ſeu te nobis, ſeu nos tibi conferat vnda;
Ipſa ego te fragilis ſoſpite ſola terar.

MONEMUR cum potentioribus aut improbis societatem non esse ineundam, quia si quid infortunij, damníve acciderit, in infirmiorem semper reclinari soleat. Apologus AEsopo tribuitur. Idem omninò est Ecclesiastici cap. 13. Titulus verò Emblematis petitur è Plauti Mercatore.

Raptabat torrens.] duæ ollæ natabant in torrente, altera è metallo, altera terrea.

Hanc.] terream, luteam.

rogat illa.] è metallo facta.

Iuncta vt præcip.] vt coniunctæ faciliùs impetum aquarum sistant.

In eum

In eum qui truculentia ſuorum perierit.

EMBLEMA CLXVI.

DELPHINEM inuitum me in littora compulit aſtus,
Exemplum infido quanta pericla mari.
Nam ſi nec propriis Neptunus parcit alumnis,
Quis tutos homines nauibus eſſe putet?

DELPHIN marinis fluctibus eiectus ad littora, virum quendam magnum probumq́ue repræſentat à

suis popularibus, beneficij loco, damna, iniurias, mortemque ipsam indignissimè passum: quales fuisse accepimus Socratem, Aristidem, Phocionem, Demosthenẽ, Ciceronem, aliosque multos, de quibus plena antiquitatis monumenta.

me inuitum.] me reluctantem, nihil tale cogitantem, innoxiam.

in littora compulit æstus.] nimia maris aquarũ siccitas.

Exempl. infid.] quod potest exemplo esse, quantis infidum mare periculis, quantoque discrimine sæuiat: vel, vt ἀλληγορικῶς, quot rixis & simultatibus laboret Respub.

Nam si nec prop.] si enim mare non seruat eos quos in lucem edidit. id est, si princeps vel populus suos ciues non tuetur, iis non ignoscit, eosque miserè de medio pellit.

Quis tutos homines.] num valdè periculosum se marinis fluctibus committere? quàm parum tutum est πολιτεύεσθαι, seq. Reip. ventis & fluctibus credere! Obiter moneo allusum hic videri ad Prouer. Maritimi mores.

Ἐχθρῶν

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα.

EMBLEMA CLXVII.

BELLORVM cepiſſe ferunt monumenta viciſſim
  Scutiferum Aiacen, Hectoráque Iliacum.
Baltea Priamides, rigidum Telamonius enſem;
  Inſtrumenta ſuæ cepit vterque necis.
Enſis enim Aiacem confecit; at Hectora functum
  Traxere Æmoniis cingula nexa rotis.
Sic titulo obſequij, quæ mittunt hoſtibus hoſtes
  Munera, venturi præſcia fata ferunt.

EPIGRAPHA huius sumitur ex Aiace flagellifero Sophoclis, carmen verò è quodam Epigrammate Græco: ex quo intelligimus, munera ab hoste missa sæpè discrimen aliquod, aut etiam mortem ipsam portendere. quocirca veteres munera volebant obseruari quo animo mitterentur.

Bellorum monimenta.] ἐκ πολέμου μνῆμα φίλης, vt est in Græco Epigrammate.

Scutiferum Aiacem.] φεράσπιδα Αἴαντα: quod epitheton Poëtis frequens.

Baltea.] balteum, zonam militarem. Hîc pluralis pro singulari, συνεκδοχικῶς.

Priamides.] Hector, Priami filius.

Telamonius.] Aiax Telamonis filius.

Instrumenta sua.] vterque accepit suæ necis præsagiū: vtrique fuit exitio suum donum.

Ensis enim.] Aiax enim ense confossus est.

at Hectora f.] Hector ter raptatus est circum Iliacos muros.

rotis Æmoniis.] Thessalicis rotis. AEmonia, Thessalia, pro Græcia, συνεκδοχικῶς.

Sic titulo.] obtentu, prætextu, specie.

obsequij.] animi beneuoli.

venturi præscia fata ferunt.] portendunt mortis euentū.

A mi-

A minimis quoque timendum.

EMBLEMA CLXVIII.

BELLA gerit scarabeus, & hostē prouocat ultrò:
Robore & inferior, consilio superat.
Nam plumis aquilæ clam se neque cognitus abdit,
Hostilem ut nidum summa per astra petat.
Ouaq; confodiens, prohibet spem crescere prolis:
Hocq; modo illatum dedecus ultus abit.

Apologvs est AEsopicus, quo monemur non esse contemnendum hostem, quanquam imbecillum, aut etiam infimæ sortis: aut neminem, vel conemptissimum esse prouocandum, quia, vt cætera desint, potest esse tamen dolis & fraude instructissimus, & eò magis ille formidandus, cui nihil est quod amittat.

hostem prouocat.] aquilam lacessit.

Hostilem vt nidum.] nidum aquilæ sibi aduersæ.

summa per astra.] per aëra summum. aquilam enim non nisi in editissimis locis nidificare, testis est Plinius.

Ouaque confodiens.] aquilæ.

prohibet spem c.] adimit aquilæ spem prolis.

Obno-

Obnoxia infirmitas.

EMBLEMA CLXIX.

PISCICVLOS *Aurata rapit medio æquore sardas,*
Ni fugiant pauidæ, summa marisq́; petant.
Ast ibi sunt mergis fulicisq́; voracibus esca.
Eheu intuta manens vndique debilitas!

VT nullo nō loco ditiores, & qui sunt fortuna ampliore, tutum in præsidium se recipiunt: ita miseri, & ali-

& aliqua parte infirmi homines, præcipites in exitium ruunt, quocunque fugiant: nam vbi è suorum lapsi telis ad exteros venerint, ibi miserè periclitantur & occidunt.

Aurata.] de qua Plin. 32. c. 5. & 11.
sardas.] de quib. Plin. 32. c. vlt.
mergis.] de iis Plin. 11. 37.
fulicis.] Plin. 18. 35.

Vel

Vel post mortem formidolosi.

EMBLEMA CLXX.

CAETERA *mutescent coriumq; silebit ouillum,*
Si confecta lupi tympana pelle sonent.
Hanc membrana ouium sic exhorrescit, vt hostem
Exanimis quamuis non ferat exanimem.
Sic cute detracta Ziscas in tympana versus,
Boëmos potuit vincere pontifices.

NON

NON facilè oblitteratur opinio in hominum concepta mentibus. Vt enim quorundam insignis virtus vel post mortem adeò amabilis est, vt eius non possit esse non iucunda mentio: Ita nonnulli fuere, quos propter insignem quandam feritatem abominamur vel pridem extinctos, eorumque memoriam auersamur, vt aliquam præsentem perniciem.

Cætera mutescent, &c.] si tympanum fiat è pelle lupina, & propè adsit aliud è pelle ouili, conticescet.

Hanc.] pellem lupinam.

membrana ouium.] pellis vel corium ouillum.

sic exhorrescit.] videtur auersari, refugere.

vt hostem.] aduersarium.

Exanimis quamuis.] quanquam vtraque pellis sit sine sensu.

Sic cute detracta Ziscas.] Zisca, vel Ziscas, Boëmus, morti proximus, mandauit sibi pellem adimi, ex eaq. tympanum fieri. inde arrepturos fugã hostes, cumprimùm eius sonitum exaudirent, prædixisse memorant, verumque id ex euentu amicos comprobasse. AEneas Syluius 3. Commentar. de reb. gestis Alphonsi.

Iusta

Iusta vindicta.

EMBLEMA CLXXI.

DVM residet Cyclops sinuosi in faucibus antri,
Hæc secum teneras concinit inter oues:
Pascite vos herbas, sociis ego pascar Achiuis,
Postremúmque Vtin viscera nostra ferent.
Audiit hæc Ithacus, Cyclopáque lumine cassum
Reddidit. en pœnas vt suus auctor habet!

Ex sa-

Ex sacris litteris didicimus, eum in periculum incidere, qui alteri periculum machinetur. Ex hoc verò Emblemate intelligimus magnum in populo applausum fieri, cùm scelesti illi Reipub. voratores, & tyranni nefandissimi pereunt, aut in graue discrimé incidunt: quo tempore maximè neminem habent à quo subleuentur, sed plures à quibus rideantur. Historiam hanc petas licet ab Homero Odyss. ι.

Dum residet.] sedet quietus.

Cyclops.] vnoculus Polyphemus.

sinuosi antri.] speluncæ tortuosæ.

socius ego pascar Achiuis.] Græcos ego deglutiam.

Postremúmque Vtin.] Vlyssem (qui se Vtin nominabat) postremo absumam loco.

Ithacus.] Vlysses.

lumine cassum.] exoculatum.

En pœnas vt suus auctor habet.] γνώμη. nec verò

——lex est iustior vlla

Quàm necis artifices arte perire sua.

Incidit in periculum, qui alteri periculum creat.

Iusta

Iusta vltio.

EMBLEMA CLXXII.

RAPTABAT volucres captum pede coruus in auras
Scorpion, audaci præmia parta gulæ.
Ast ille infuso sensim per membra veneno,
Raptorem in Stygias compulit vltor aquas.
O risu res digna! aliis qui fata parabat,
Ipse perit, propriis succubuitq; dolis.

SIMILE apud AEsopum de coruo cibum quæritante, conuertitur in id quód vulgò dici solet, *capteres capi, raptores etiam à raptoribus abripi & illaqueari*: vt cùm à veneficis falsarij, calumniatores, & id genus alij tolluntur de medio, vel etiam latrones à prædonibus spoliantur.

Raptabat voluc.] coruus dum prædam in aëre quæritat, & scorpionem pede arreptum tenet, vt illum deglutiret.

Ast ille.] scorpius.

infuso sensim.] iniecto aculeo venefico.

Raptorem in Stygias.] coruum ad mortem adegit.

O risu res digna!] ridiculum facinus.

aliis qui fata.] mortem.

propriis succubuitque dolis.] qui dolo alium ceperat, dolo periit.

Parem

Parem delinquentis & suasoris culpam esse.

EMBLEMA CLXXIII.

PRAECONEM lituo perflantē classica, victrix
 Captiuum in tetro carcere turba tenet.
Queis ille excusat, quòd nec sit strenuus armis,
 Vllius aut sæuo læserit ense latus.
Huic illi: Quin ipse magis timidissime peccas,
 Qui clangore alios æris in arma cies,

Ex AEsopo, de tubicine in bello capto; quod ex Iurisconsultorum placitis intelligitur, nempè qui agunt, & qui assensum præbent pari pœna puniendos. Quod tamen malim in eos torqueri specialiùs, qui malo consilio Principes ad bella concitant, eò nocentiores iis qui reipsa cædem faciunt.

Praconem.] tubicinem.

lituo.] tuba. vtrunq. sæpè confunditur. Lituus, quòd litis sit testis. genus incuruæ buccinæ, quo qui cecinerit, dicitur Liticen. Festus.

perflantem classica.] excitantem bellatores ad pugnam. Classicines ij dicuntur, qui signum pugnæ dant.

victrix turma.] victores, victrices copiæ.

Queis ille excusat.] apud quos victores excusat sese præco ille captus.

quòd nec sit strenuus armis.] πολεμικὸς, στρατηγὸς: quod nec sit bellator, necquenquam manu interfecerit.

Quin ipse magis.] eo grauior tua culpa, qui alios ad bellum concites.

Aeris clangore.] tubæ sonitu.

Alius

Alius peccat, alius plectitur.

EMBLEMA CLXXIIII.

ARRIPIT vt lapidem, catulus morsuque fatigat,
Nec percussori mutua damna facit:
Sic plerique sinunt veros elabier hosteis,
Et quos nulla grauat noxia, dente petunt.

PLERIQVE sunt, qui cùm non possint iis inferre noxam, à quibus se læsos putant, vt acceptam iniuriam

 vlciscantur,

vlciscantur, alios adoriuntur nihil meritos, non secus ac canis in lapidem sæuiens, quod dicitur Prouerbio. hoc verò petitum è Pacuuio Nonius me monuit.

Arripit.] corripit.

lapidem.] proiectum, emissum.

catulus.] canis.

morsuque fatigat.] mordet.

Nec percuss.] neque par pari refert.

veros hostes.] ipsissimos, qui ipsimet iniuriam aut dãnum intulerunt.

Et quos nulla.] eos adoriuntur, aut etiam lædunt, qui nihil commiserunt.

Insa-

Insani gladius.

EMBLEMA CLXXV.

SETIGERI medius stabat gregis ensifer Aiax,
Cæde suum credens cædere Tantalidas.
Hostia sic tamquam sus succidanea pœnas
Pro Laërtiade, pro caueáque dabat.
Nescit obesse suis furor hostibus: errat ab ictu,
Consiliiq; impos in sua damna ruit.

AIAX, quòd Achillis arma non sibi, sed Vlyssi cessissent, ex iniquo Græcorum iudicio, in furorem versus insiliit in porcorum gregem, quos omnes interfecit, duobus exceptis, quos de trabe suspensos, putabat esse Agamemnonem & Vlyssem, indignis modis affecit. Sed vbi ad se redisset, cognitis iis quæ per insaniam fecerat, gladio incubuit. Hoc quidem arguit temerarium furentium impetum, qui non aduersariis, sed sibi nocet ipsis, quòd nimiæ iræ permittant omnia, adeò vt sæpè in ferrum ruant, seque ipsos miserè confodiant.

Setigeri medius.] in medium gregem porcorum insiliit.

ensifer.] bellator.

Aiax.] insania correptus.

Cæde suum.] porcorum.

Tantalidas.] Græcos.

Hostia fic.] sus fuit vt hostia succidanea, quæ pœnas luebat pro Græcis. Quid sit autem succidanea hostia, explicat Gellius 4. 6.

Pro Laërtiade.] Vlysse, filio Laërtis.

pro caueáque. pro consessu, seu concione Græcorum.

Nescit obesse] furiosus & insanus non potest damnũ, fraudémve creare aduersariis.

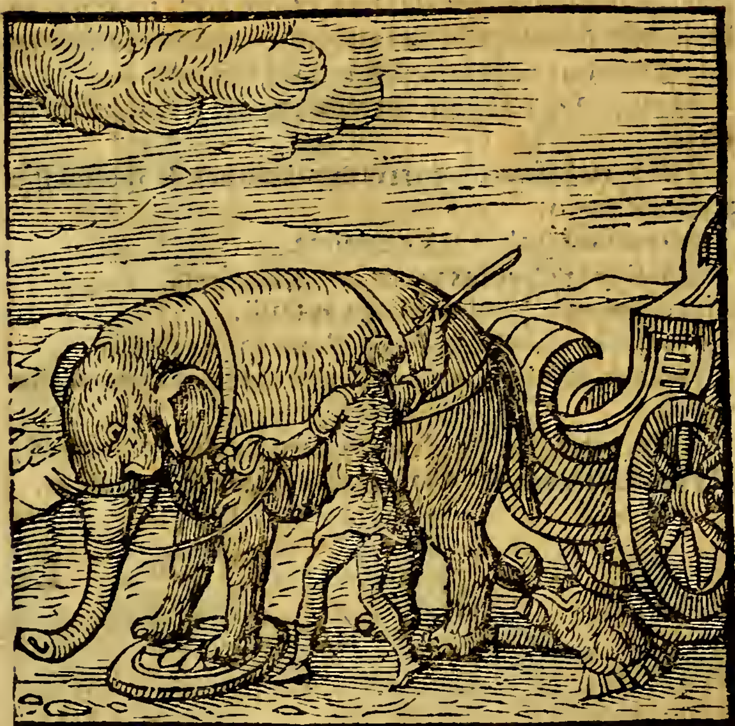
errat ab ictu.] icendo peccat: error ictu committitur: non aduertit quem feriat.

Consilij inops.] qui destituitur sano consilio, sibiipsi malum arcessit, seséque impetit.

Pax.

Pax.

EMBLEMA CLXXVI.

TVRRIGERIS *humeris, dentis quoque barrus eburni,*
Qui superare ferox Martia bella solet,
Supposuit nunc colla iugo, stimulisq; subactus,
Cæsareos currus ad pia templa vehit.
Vel fera cognoscit concordes vndique gentes,
Proiectisque armis munia pacis obit.

Ex Græco φιλίππυ: quod significat, pro variorum temporum ratione viros etiam ferocissimos ita domari se pati, vt pacis conditionibus patientem aurem accõmodent, qui bellorum temporibus magno terrori fuerint: non aliter quàm elephas, cuius cùm magnus in bellis vsus fuerit, inseruit tandem paci & tranquillitati publicæ, séque ad triumphum trahi non recusat.

– *barrus.*] elephas, qui barrire dicitur, vt suprà diximus.

Turrigeris humeris.] turrium machinas & spectacula gestante tergo.

dentis eburni.] eburneis dentibus.

Qui superare.] cuius vis in bellis maxima.

Supposuit nunc.] collum iugo aptauit.

stimulis subactus.] adactus verbere conductoris.

Cæsareos currus.] currum imperialem in triumpho vehit.

Vel fera cognoscit.] bellua, quanquã vasta & terrifica, se paci accommodat, vt olim belli vsibus se dediderat.

Ex

Ex bello pax.

EMBLEMA CLXXVII.

EN galea, intrepidus quam miles gesserat, & quæ
Sæpius hostili sparsa cruore fuit:
Parta pace apibus tenuis concessit in vsum
Alueoli, atque fauos, grataq; mella gerit.
Arma procul iaceant: fas sit tunc sumere bellum,
Quando aliter pacis non potes arte frui.

REI eiuſdem poteſt eſſe vſus duplex & acceptio, vt galea vel caſſis in prœliis vſum præſtitit, eadem pacis tempore, continet apum examina. Hinc belli cauſa finalis elicitur, vt nunquam ſuſcipiatur, niſi nobis alia ratione non liceat in pace viuere.

Intrepidus.] animi maximi.

Parta pace.] redempta.

tenuis alueoli.] ceſſit in vſum aluearij.

gerit.] continet.

Arma procul.] ab armis nos contineamus.

fas ſit tunc ſumere bellum.] Cic. 1. Offic. Suſcipienda bella ſunt, vt in pace ſine iniuria viuatur. Vide Vegetium 3. 1.

Ex

Ex pace vbertas.

EMBLEMA CLXXVIII.

GRANDIBVS *ex ſpicis tenues cõtexe corollas,*
Quas circum alterno palmite vitis eat.
His comptæ Alcyones trãquilli in marmoris vnda
Nidificant, pullos inuolucrésque foueant.
Lætus erit Cereri, Baccho quoque fertilis annus,
Æquorei ſi rex alitis inſtar erit.

CARMI-

CARMINIS huius haustam video materiam, ni fallor, ex Basilij Magni oratione 8. in Hexaëmeron. sed aliò trahit Alciatus. Halcyones, aues marinæ, bruma fœtum edunt, quo tempore mare solet esse pacatum: hincque dies Halcyonides nominati. Sic bonus princeps sese gerere debet, qui obseruet occasiones, & opportunitatem quam maximè commodam iudicabit, vt vbertatem suis optatissimam pariat.

Grandibus ex spicis] confice coronam è spicis, quas circumdet pampinus alterno palmite, ad similitudinem nidi Alcyonum: id erit symbolum vbertatis ex pace.

comptæ.] gratæ, venustæ.

tranquilli in marm. vnda.] in medio æquore pacati maris.

inuolucres.] nondum volandi potentes.

Lætus erit Cereri] prouentus & vbertas erit annonæ.

Æquorei si rex] si rex quiuis se perinde habeat vt Alcyon, qui non excubat nisi in summa maris tranquillitate.

Doctos doctis obloqui nefas esse.

EMBLEMA CLXXIX.

QVID rapis heu Progne vocalem sæua cicadam,
Pignoribúsque tuis fercula dira paras?
Stridula stridentem, vernam verna, hospita lædis
Hospitam, & aligeram penniger ales auem?
Ergo abice hanc prædã: nam musica pectora summum est
Alterum ab alterius dente perire nefas.

MVTVA.

MVTVATVS id è Græco. Innuit indecorum esse maximè, eos sese mutuis conuiciis afficere, inter quos summa debet esse animorum coniunctio, & à quibus omnis petenda videatur humanitas. Viros litteratos intelligo, qui propter eruditionem, qua cæteris præstãt, non debent esse molesti vel iniqui in eos qui eiusdem sunt ordinis.

Progne.] hirundo.

vocalem.] canoram.

Pignoribus.] pullis.

Stridula stridentem.] garrula garrulam, vt in Græco, τὸν λάλον ἁ λαλόεσσα.

vernam verna.] ἀρινὸν ἠαρινά, tu quæ veris tempore canis, volucrem etiam vernam corripis.

hospita hospitam.] τὸν ξεῖνον ἁ ξεῖνα, domestica domesticum.

aligeram penniger.] τὸν εὔπτερον ἁ πτερόεσσα, pennata pennatam.

abice.] abiice.

hanc prædam] correptam cicadam.

nam musica pectora.] summũ nefas est eos hostili odio diffidere, inter quos summa debet esse concordia. Hîc musica pectora pro litteratis hominibus, iisq. qui sunt liberalibus artibus politi, vsurpari liquet. Omninò veteres quicquid eruditum & suaue esset, Musicum appellabant, ipsisque Musis assignabant. Eo sensu hac voce vtitur non rarò Ausonius, & Symmach. Epist. 4. Nos (inquit ad Promotum) musicæ facundiæ inopiam confitemur.

Elo-

Eloquentia fortitudine præstantior.

EMBLEMA CLXXX.

ARCVM læua tenet, rigidam fert dextera clauã,
Contegit & Nemeës corpora nuda leo.
Herculis hæc igitur facies? non conuenit illud
Quòd vetus, & senio tempora cana gerit.
Quid quòd lingua illi leuibus traiecta catenis,
Queis fissa facileis allicit aure viros?
An ne quòd Alciden lingua non robore Galli
Præstantem populis iura dedisse ferunt?

Cedunt arma togæ, & quamuis durissima corda
Eloquio pollens ad sua vota trahit.

SVMPTA hæc designatio ex Luciani quadam præfatione: qua significatur Herculem illum à scriptoribus decantatissimum, Gallum fuisse, virum prudentissimum, & eloquētissimum, qui cùm virtutibus iis, quæ ciuilem hominem decent, esset excultus, populum Gallicum à prima illa feritate & cultu barbaro ad vitam placidiorē sapienti oratione & nomothesia reuocauit.

Arcum læua tenet.] effigiei huius Herculis sinistra manus tenet arcum: ponderosam clauam altera.

Contegit & Nem.] totum autem corpus indutum est Leonis Nemei pelle.

non conuenit illud.] non bellè istud videtur quadrare.

Quòd vetus.] quòd sit nimiùm annosus Hercules.

Quid quòd lingua.] cur illi lingua est catenis tenuibus perforata, quibus auditores suos retētat auribus captos?

Alciden.] Herculem, ab ἀλκῆς. i. robore.

lingua, non robore.] viribus eloquentiæ, non corporis robore.

iura dedisse populis.] leges posuisse, barbaras nationes ad ciuiliorem cultum reuocasse.

Cedunt arma togæ.] In eo sunt armatis togati præstantiores, quòd persuadendo vincant: adeò vt eloquens facilè flectat vel maximè refractarios. Est verò illud,

Cedant arma togæ.—— Hemistichium Ciceronianum à maledicis reprehensum, de quo Oratione in Pisonem & 2. in Antonium.

Facun-

Facundia difficilis.

EMBLEMA CLXXXI.

ANTIDOTVM *Aeææ medicata in pocula Circes*
Mercurium hoc Ithaco fama dedisse fuit.
Moly vocant: id vix radice euellitur atra,
Purpureus sed flos, lactis & instar habet.
Eloquij candor facundiáque allicit omnes:
Sed multi res est tanta laboris opus.

HOMERVS Odyſſ. κ. Moly herbam à Mercurio Vlyſſi datam ait, tanquam amuletum aduerſus omnia veneficia: herbam nigræ radicis, floris lactei, difficillimam inuentu. Ea notat eloquentiam primò quidem abſtruſam & difficilẽ, deinde multo labore & diligentia partam, iucũdiſſimos afferre fructus, id eſt, ſui amore omnes allicere, ſed ei perpaucos operam dare propter laborum certè maximorum difficultatem.

Antidotum Aeaa.] fama eſt Moly herbam, fuiſſe Vlyſſi datam à Mercurio, vt eſſet antidotum in omnia Circes veneficia.

vix radice euell.] ea herba eſt nigrę radicis, difficiliſque inuentu.

Purpureus ſed flos.] floris purpurei, vel lactei.

Eloquij candor.] Pulcherrima res eloquentia, ſed difficilis tamen.

Anti-

Antiquiſſima quæque commentitia.

EMBLEMA CLXXXII.

PELLENAEE *ſenex cui forma eſt hiſtrica, Proteu,*
Qui modò membra viri fers, modò mēbra feri:
Dic age, quæ ſpecies ratio te vertit in omnes,
Nulla ſit vt vario certa figura tibi?
Signa vetuſtatis, primæui & præfero ſecli,
De quo quiſque ſuo ſomniat arbitrio.

CONVERTIT Protei πολυμόρφου fabulam in scriptores quosdam rhapsodos, & rerum antiquissimarum narrationem è variis & sæpè pugnantibus inter se fabulis petitam concinnantes: qui cùm somnient de rebus à se remotissimis, portentosam historiæ formam nobis obtrudunt, vt reuera Proteum quendam effingere velle videantur.

Pallenæ senex.] è Pallene, Thraciæ vrbe.

cui forma histrica.] histrionica, sese subinde mutans in varios habitus.

Signa vetustatis.] ego præ me fero symbolum veteris historiæ, quæ sit extra omnem hominum memoriam, de qua quisque suum adfert somnium.

Insi-

Insignia Poëtarum.

EMBLEMA CLXXXIII.

GENTILES *clypeos sunt qui in Iouis alite gestãt,*
Sunt quibus aut serpens, aut leo, signa ferunt:
Dira sed hæc vatum fugiant animalia ceras,
Doctaq; sustineat stemmata pulcher Olor.
Hic Phœbo sacer, & nostræ regionis alumnus:
Rex olim, veteres seruat adhuc titulos.

CYCNVS, Poëtarum stemma, Phœbo sacer, candidus, pro Rege habitus, repræsentat conditionem Poëtarum, qui suos labores omnes ad litterarum Præsidem Phœbum, id est, disciplinarum liberalium principatum referunt: quorum pura & candida debet esse Musa, aliena ab omni fuco & spurcitie: qui non minus ordinatis beneque cultis versibus in animos hominum imperium obtineant, atque reges ipsi armatis copiis.

Gentiles clypeos.] sunt qui in clypeis gẽtilitiis aquilam gerant: vt Pertinax, Antoninus Pius, Iustinianæa familia, &c.

Sunt quibus aut serpens.] de quo in primo Emblem.

aut Leo.] vt in Antonini nummo, vt Traianus, duces multi Germaniæ.

Dira sed hæc.] hæc ferarum symbola aliena sunt à conditione Poëtarum.

ceras.] imagines.

pulcher Olor.] cycnus niueus.

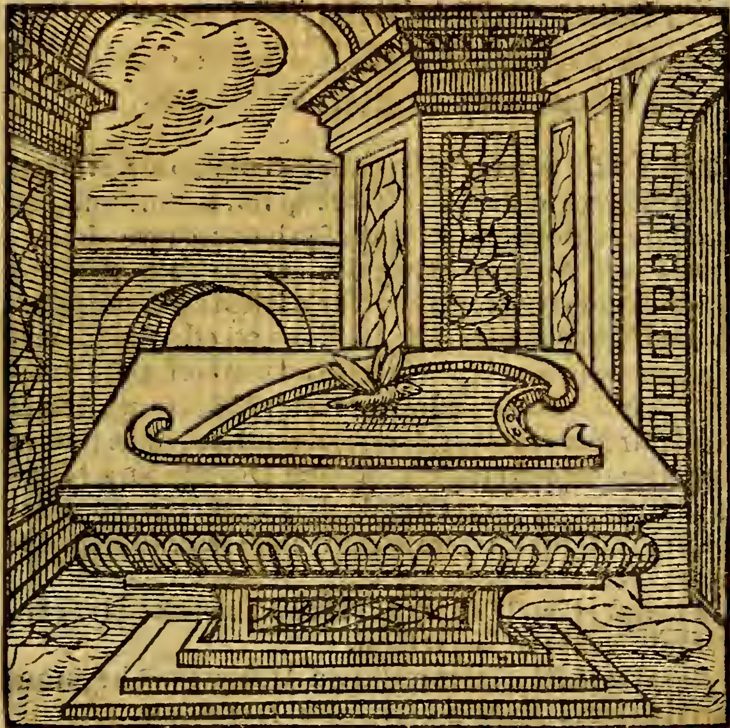
Hic Phœbo sacer.] Plato Phœdone.

nostræ regionis alumn.] Cycnus, rex Ligurum, Musicæ laude clarus, post mortem mutatus in auem sui nominis. Pausanias Atticis. Ouid. Metamorph. 2. & 12.

Musi-

Musicam Diis curæ esse.

EMBLEMA CLXXXIIII.

LOCRENSIS *posuit tibi Delphice Phœbe cicadam*
Eunomus hanc, palmæ signa decora suæ.
Certabat plectro Sparthyn commissus in hostem,
Et percussa sonum pollice fila dabant.
Trita fides rauco cœpit cùm stridere bombo,
Legitimum harmonias & vitiare melos:

Tum citharæ argutans suauis sese intulit ales,
Quæ fractam impleret voce cicada fidem:
Quæq; allecta, soni ad legem descendit ab altis
Saltibus, vt nobis garrula ferret opem.
Ergo tuæ vt firmus stet honos, ô sancte, cicadæ,
Pro cithara hic fidicen æneus ipsa sedet.

RETVLIT hanc historiam 6. Geographiæ Strabo: carmen verò tralatum è Græco, lib. 4. Anthologiæ. Eunomus citharœdus in ludis Pythiorum venit in certamen cum Aristone Rhegino. Aristo fusis precibus Delphorum ciues rogauit vt sibi adessent. Eunomus verò dixit, Rheginensibus de Musica non esse prorsus certandum, cùm apud eos etiam cicadæ mutescerēt. Vtroque igitur certante, cùm vna chorda Eunomo fracta desideraretur, cicada superuolans adfuit, quæ sonum suppleret. Declaratur hac historia, Diis esse curæ Musicâ: esse numen, quod supplicibus adesset in rebus desperatis, eosque qui insolescant, à diis sæpenumerò destitui.

Locrensis posuit.] Eunomus Phœbo hanc cicadam consecrauit, victoriæ suæ testem.

Certabat plectro.] commissus in Aristonem Rheginum certabat, cùm fracta fides harmoniam soluit.

Tum citharæ.] statim aduolauit cicada, quæ fractæ fidis sonum vltrò suppleret.

allecta.] illicio Musicæ.

descendit ab altis saltibus.] venit à syluosis locis, opem latura mihi Eunomo.

Ergo tuæ.] itaque ne tanti miraculi memoria vetustate deleretur, citharam Apollini cum cicada ænea insidente consecrauit Eunomus.

Littera occidit, ſpiritus viuificat.

EMBLEMA CLXXXV.

VIPEREOS Cadmus dentes vt credidit aruis,
Seuit & Aonio ſemina dira ſolo:
Terrigenûm clypeata cohors exorta virorum eſt,
Hoſtili inter ſe qui cecidere manu.
Euaſere quibus monitu Tritonidos armis
Abiectis data pax, dextraq́; iuncta fuit.

Primus

Primus Agenorides elementa, notasq; magistris
Tradidit, iis suauem iunxit & harmoniam.
Quorum discipulos contraria plurima vexant,
Nonnisi Palladia qui dirimuntur ope.

CADMI hæc fabula commodè traducitur in litterarum & litteratorum conditionem. Cadmus enim dicitur è Phœnicia in Græciam litteras primus attulisse: Draconem fontis Castalij custodem interfecisse, ex cuius dentibus humo mandatis, & tanquam iactis seminibus, feruntur armati milites exiliisse, sese mutuò confecisse, & in mutuam quasi perniciem conspirasse: tamen Mineruæ consilio in gratiam rediisse. Quod omninò vel de sermone, vel de contentionibus studiosorum atque philologorum est intelligendum. Sermoné enim dictum esse à serendis verbis Grammatici veteres notant: qui sermo primùm sedecim litteris constabat (tot verò sunt Draconum dentes) quæ litteræ seu notæ litterarum mutuò se conficiunt, neque in gratiam redire possunt, nisi vocalis consonantibus, animæ vice sint adiectæ. Hastas armatorum possumus traducere ad accẽtuum, seu spirituum notas, quæ non nisi Palladi, id est, rationis & intelligentiæ beneficio cohiberi, & quasi in gratiam redire possunt. Quòd si hoc referamus ad doctorum hominum contentiones, facilè obseruabimus ex Draconis, id est, Philosophiæ satis dentibus, nempè libris editis, magnas oriri rixas & disputationum labyrinthos: quæ certè lites terminari vix posse videntur, nisi diuini numinis afflatus aliquis accesserit.

Vipereos dentes.] ex quo tempore Cadmus dentes inseuit, vel humo tanquam semen mandauit.

semina dira.] perniciosa.

Aonio solo.] in Græcia, quæ dicta Aonia, ab Aone filiò Neptuni.

Terri-

Terrigenûm.] inde bellatorum armis instructorum cohors prodiit, qui se mutuis vulneribus confecerunt.

Euasere quibus.] quo ex conflictu qui salui remanserunt, suasu Palladis, fœdus inter se percusserunt. Ouid. 3. Metamorph.

Primus Agenorides.] Cadmus Agenoris filius, litteras è Phœnicia in Græciam tulit. Plin. 7. 56. Solin. 13.

elementa, notásque.] litteras.

ius suauem iunxit & harmoniam.] fecit vt consonantes cum vocalibus ingenioso & suaui cõcentu inter se iungerentur, quasique sociarentur, ad enuntiãdas quasque mentis notiones. Vel, vt disciplinæ liberales haberent inter se commune quoddam vinculum, vt quasi mutuũ auxilium præstarent. Est enim omnium artium præclara quædam harmonia, quanquam singulæ præceptis distinguantur.

Quorum.] magistrorũ, qui à Cadmo edocti primùm. Intelligere videtur Principes Philosophorum, ex quorũ disputationibus hausta est doctrina omnis liberalis.

discipulos contr.] altercantur inter se, dissentiunt opinionum conflictu, seq. contrariis sententiis oppugnant.

Non nisi Palladis.] quarum contentionum nullus finis, nisi Palladis interuentu, id est, sapientiæ ope, quæ dissidia isthæc omnia facilè componit.

Dicta

Dicta septem sapientum.

EMBLEMA CLXXXVI.

HAEC habeas, septem sapientum effingere dicta,
Atque ea picturis qui celebrare velis.
Optimus in rebus modus est, Cleobulus vt inquit:
Hoc trutinæ examen, siue libella docet.
Noscere se Chilon Spartanus quemque iubebat:
Hoc speculũ in manibus, vitráq. sumpta dabũt.
Quod Periander ait, frena adde, Corinthius, iræ:
Pulegium admotum naribus efficiet.

Pittacus,

Pittacus, at ne quid, dixit, nimis. hæc eadem aiunt,
Contracto qui gith ore liquefaciunt.
Respexisse Solon finem iubet. vltimus agris
Terminus haud magno cesserit ipse Ioui.
Heu quàm vera Bias, Est copia magna malorum:
Musimoni insideat effice Sardus eques.
Ne præs esto, Thales dixit; sic illita visco
In laqueos sociam parra, meropsq́ trahit.

TANTA olim fuit septem Græcię sapientum auctoritas, vt quicquid dicerent, haberetur pro oraculo. Quòd enim sapientiam omnem, quam profitebãtur, actionibus honestis, laudeq. dignis exercerent, omnia suæ sapientiæ capita paucis verbis sunt complexi, non longo disputationum circuitu, quam malebant rectè agendo perficere. Eorum ergo quæ vulgò circumferuntur symbola & apophthegmata certatim ab omnibus doctis excepta, sic sunt trãsmissa posteris, vt nulla lex sanctior, nulla vitæ regula probatior videatur. Ex iis apophthegmatis ea delegit Alciatus, quæ symbolis exprimi commodiùs possent. Quod enim *Cleobulus* diceret, μέτρον ἄριστον ἐν πᾶσιν: *in omnibus optima mensura*, id trutina siue lance ostendit. *Chilonis Lacedæmonij* hoc fuit, γνῶθι σαυτόν: quod per speculum ostenditur. *Periander Corinthius* in ore habebat, τῆς ὀργῆς ἀπέχεσθαι, *abstinendum ab ira*: quod pulegio demonstrat hic noster. nam herba hæc bilem purgare dicitur. *Pittacus* aiebat, μηδὲν ἄγαν: quod exprimitur per gith, herbam grauissimi odoris, quę modicè in cibis adhibita, saporis gratiã præbet, nimia verò nocet. *Solonis* dictum, τέλος ὁρᾷν μακροῦ βίου, *finem breuis æui spectandum*: quod Termini effigie designatur. *Biantis* illud celebre, πλείονες οἱ κακοὶ, *plures mali*. quo arguebat rerum hac in vita malarum immensam copiam. quod notatur

notatur per Sardum, hominem improbum (vt sunt Sardiniæ regionis incolæ, nota insignes improbitatis) qui Musimoni asino breui & nullius pretij insideat. *Thales* denique *Milesius* hoc habuit, *ἐγγύα, πάρα δ' ἄτη, sponde, noxa præstò est.* quod exprimitur symbolis parræ & meropis *auium*, quæ captæ retibus aut visco, ad easdem pedicas solent suo garritu cō socias aues pertrahere: Ita se habent debitores erga suos vades, quos pelliciunt, vt quoquo modo ipsi semet extricent.

Hoc trutinæ examen.] Pers. Satyr. 1.

—— *ne examen improbum in illa Castiges trutina.*

libella.] libra.

Chilon Spartan.] Lacedæmonius.

Pulegium.] de quo in superiorib.

Hæc eadem aiunt.] hanc sententiam, *Ne quid nimis*, videntur innuere, qui quamminimùm ore liquant herbam gith, quæ ita sumpta, iuuat: sed si largiùs, virulēta est. Plin. 20. 17. & 19. 8.

Terminus.] mortis symbolum, de quo etiam suprà.

illita visco.] impedita visco auis alia aliam trahit in pedicas. De parra Plin. 11. 37. De merope. in 10.

Submo-

Submouendam ignorantiam.

EMBLEMA CLXXXVII.

QVOD *monstrum id? Sphinx est. Cur candida virginis ora,*
Et volucrum pennas, crura leonis habet?
Hanc faciem assumpsit rerum ignorantia: tanti
Scilicet est triplex caussa & origo mali.
Sunt quos ingeniũ leue, sunt quos blanda voluptas,
Sunt & quos faciunt corda superba rudes.

At quibus est notum, quid Delphica littera possit,
Præcipitis monstri guttura dira secant. [est,
Namq. vir ipse bipesq; tripesq; & quadrupes idem
Primáque prudentis laurea, nosse virum.

Sphinx, ignorantiæ typus est. σφίγγω enim idem est quod constringo & vincio: illa enim mentis notiones & igniculos ipsos obscurat prorsus, & extinguit ignorantiæ labes: cuius tres hîc συμβολικῶς constituuntur efficientes seu primariæ causæ, libido, animi leuitas, arrogantia. Prima quidem puellari forma depingitur, quæ cùm animum occupat, nunquam potest obcæcata mens cognitionis & scientiæ bono perfrui. Altera est inconstantia seu leuitas cum aui comparata, quę vis per omnia discedit à stabili firmoq. scientiæ fundamento. Tertia verò arrogantia, superbiaque leoninis cruribus adumbrata, φιλαυτίαν in se habet perniciosissimam, & rerum meliorum contemptum, quam necessariò sequitur crassa & exitiosa imperitia, suique ignorãtia. At qui seipsum norit, detracta omni libidine, fœdaque voluptate, auulsis inconstantiæ plumis fugacibus, & omni arrogantia, intelliget quid homo sit, id est, problema Sphingis explicabit, suam ipsius naturam intuebitur, primò quidem quadrupedum penè similem conditioni, deinde hominis firmitate constantem, & postremò imbecillum propter concreti partes infirmas: ita vt monstrum arrogantiæ turpissimum seipsum cõiiciat, & hominem sui compotem relinquat: qua victoria nulla alia excellentior, nulla vtilior, aut illustrior.

candida virginis ora.] faciem puellarem.

volucrum pennas.] plumis auium corpus habet omne obsitum.

crura leonis.] pedes leoninos.

Hanc faciem ass.] Sphinx, est typus & symbolũ ignorantiæ.

rantiæ. ἡ γδ ἀφροσύνη τοῖς ἀνθρώποις σφὶγξ ἐστί, ait Cebes Thebanus.i.Spinx est hominibus insipientia.

tanti scilicet.] ignorantiæ triplex causa efficiens.

Sunt quos ingenium leue.] sunt qui laborent animi leuitate & inconstantia : quæ prima causa.

sunt quos blanda voluptas.] sunt qui voluptatis illecebris deliniti:altera causa,de qua antè, *--meretricius ardor*

Egregiis iuuenes seuocat à studiis.

Sunt & quos.] sunt tumidi,inflati, superbi, φίλαυτοι, qui potuissent ad scientiam peruenire, nisi putassent se iam peruenisse, ait Seneca. hæc tertia causa.

At quibus est notum.] qui edocti sunt quantam vim habeat monitum Apollinis Delphici, περὶ τοῦ γνῶναι ἑαυτόν: de qua Plato Philæbo,& Xenophon 4.Cōmentarior. Cicero multa de Legib.1.& Tuscul.1.

Præcipitis monstri.] summè perniciosi,quodque facilè monstrum homines in exitium agat.

guttura dira secant.] tollunt de medio. qui enim seipsum nouit,ignorantiā ex sese tollit,in eius locum sapiētiam omnium pulcherrimam & vtilissimam admittit.

Prima prudentis laurea.] prima hominis virtus,& quasi primus de ignorantia triumphus est, *seipsum nosse.*

Mentem, non formam, plus pollere.

EMBLEMA CLXXXVIII.

INGRESSA vulpes in Choragi pergulam,
Fabrè expolitum inuenit humanum caput,
Sic eleganter fabricatum, vt ſpiritus
Solùm deeſſet, cæteris viuiſceret.
Id illa cùm ſumpſiſſet in manus, ait,
O quale cáput eſt! ſed cerebrum non habet.

PERMVI-

PERMVLTOS non taro videre est excellenti forma & dignitate corporis homines, qui ingenio planè stolido, & penè nullo sunt, vt reuera simulacra quædam esse citius quàm homines videantur. Quò spectat Cleanthis illud, ἀπαιδεύτους μόνῃ τῇ μορφῇ θηρίων διαφέρειν.

Ingressa vulpes.] i. astutus quidam & festiuus homo. id enim ἀλληγορικῶς accipe.

Choragi.] statuarij.

pergulam.] officinam.

fabrè.] affabrè, ingeniosè.

vt spir. solum.] vt ei solus sensus, & vox deesse videretur: ad viuum erat expressum.

cæteris viuisceret.] quasi viuum appareret.

Id.] caput humanum.

illa.] vulpes id est, cautus quidam & veterator, spectato artificio hominis, ita pronuntiauit, &c.

Diues indoctus.

EMBLEMA CLXXXIX.

TRANAT aquas residens pretioso in vellere Phryxus,
Et flauam impauidus per mare scandit ouem.
Ecquid id est? vir sensu hebeti, sed diuite gaza,
Coniugis, aut serui quem regit arbitrium.

HIC aries aurei velleris Phryxum per maris tempestuosi discrimina vehens, typus est locupletis cuiusdam hominis,

hominis, ſed planè ſtolidi, & communi ſenſu vacui, qui cùm ſeipſum regere non poſſit, ducitur ad mulieris aut ſerui arbitrium. Ea verò miſera cenſenda eſt ſeruitus, non quæ à fortuna, ſed quæ ab animi naſcitur imperitia, quæ in ſumma etiam copia non poteſt non eſſe aliis mancipata: Huc pertinet dictum Diogenis, cùm diceret indoctum diuitem arietem eſſe in aureo vellere.

reſidens pretioſo.] ſedens, inſidens in vellere aureo.

Et flauam.] non horret marinos turbines, quanquam horrificos.

ſenſu hebeti.] imperitus, ſtolidus.

diuite gaza.] opulentus, locuples.

Coniugis, aut ſerui.] qui ſit γυναικοκρατούμενος, vel δουλοκρατούμενος.

In fidem vxoriam.

EMBLEMA CXC.

ECCE *puella, viro quæ dextrâ iungitur: ecce*
Vt sedet, vt catulus lusitat ante pedes!
Hæc fidei est species: Veneris quam si educat ardor,
Malorum in læua non malè ramus erit.
Poma etenim Veneris sunt: sic Scheneïda vicit
Hippomenes, petiit sic Galatea virum.

AD fidem vxoriam quatuor hîc ſpectanda proponuntur, dextrarum coniunctio, ſeſſio, canis ſymbolum, pomi inſitio ſeu donarium. Dextra, pro nota fidei, vti iam ſuprà monuimus: puella viro aſſidet, quod ad conſtantiam in amore refertur. ſedes enim notam habet ſtabilitatis. Canis, animal hero fidum, fidei aliam rationem habet. Malus arbor Veneri ſacra, vt ex Poëtarum ſcriptis patet.

puella.] vxor marito dextram iungens.

Vt ſedet.] ſtabilitatis nota.

vt catulus.] fidei ſymbolum.

fidei ſpecies.] fidelitatis imago expreſſa.

Veneris quam ſi.] quam fidem ſi mutua coniugis vtriuſque copula confirmet.

Malorum in læua.] à ſiniſtra parte nō inconcinnè ſtatuetur malus.

Poma etenim.] poma Veneri ſacra.

ſic Scheneida.] Atalantam in curſu Hippomenes vicit, proiectis pomis aureis. Ouid. 10. Metamorph.

petiit Galatea.] de qua 3. Ecloga Virgil. aut de ea Ouid. 13. Metamorph. vide Prouerb. Malis ferire.

Reuerentiam in matrimonio requiri.

EMBLEMA CXCI.

CVM furit in Venerem, pelagi se in littore sistit
Vipera, & ab stomacho dira venena vomit:
Murænamque ciens ingentia sibila tollit,
At simul amplexus appetit illa viri.
Maxima debetur thalamo reuerentia: coniux
Alternum debet coniugi & obsequium.

AMOR

AMOR coniugum ita mutuus ac purus esse debet, vt quanquam quidpiam sit in altero quasi virulentum, & alter nonnihil in animo rixarum alat, propter tamen sacram coniugij copulam ab altero debet euomi, & penitus eiici. Quod ipsum pluribus explicatur à Basilio magno, Homilia 7. in Hexaëmeron, vnde petitur hoc Emblema.

Cùm furit in Venerem.] cùm rapitur ardore coïtus.

Muranam ciens.] ingenti sibilo murænam ad se allicit.

viri.] viperæ.

Maxima debetur.] imitatio ex Iuuenale,

Maxima debetur puero reuerentia, si quid
Turpe paras. ——

coniux alternum.] D. Paullus, Vir vxori debitum reddat, & vxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed maritus: idemq́, sui corporis potestatem non habet, sed mulier.

In fœ-

In fœcunditatem ſibiipſi damnoſam.

EMBLEMA CXCII.

LVDIBRIVM *pueris lapides iacientibus, hoc*
In triuio poſuit ruſtica cura nucem: [*me*
Quæ laceris ramis, perſtrictoq́; ardua libro,
Certatim fundis per latus omne petor.
Quid ſterili poſſet contingere turpius? eheu,
Infelix, fructus in mea damna fero!

Hoc

Hoc transtulit è Græco Antipatri, seu Stratonis: simileque est Ouidianum de Nuce argumétum. Questus est quorundam parentum miserorum de susceptis liberis, à quibus nonnunquam coniiciuntur in extremas ærumnas, & vitæ discrimina. vnde illos valdè pœnitet, se liberos eiusmodi tã nefarios & improbos suscepisse.

Ludibr. pueris.] Laboriosus quidam rusticus me inseuit in triuio, ludibrium pueris, aliisque lapides hinc inde proiicientibus.

laceris ramis.] excussis, deiectisque frondibus.

perstricto libro.] cortice etiam percusso sæpiùs & impetito, rupto, scisso.

fundis.] iaculis, ballistis.

per latus omne petor.] lapidatione vndique conficior.

Amor

Amor filiorum.

EMBLEMA CXCIII.

ANTE diem vernam boreali cana palumbes
Frigore nidificat, præcoqua & oua fouet:
Mollius & pulli ut iaceant, sibi vellicat alas,
Queis nuda hiberno deficit ipsa gelu.
Ecquid Colchi pudet, vel te Progne improba? mortem
Cùm volucris propriæ prolis amore subit?

PROPO-

PROPOSITO auicularum exéplo, in quibus natura duce summus amor, curaque deprehenditur erga suos fœtus, arguitur matrum quarundam immanium barbara & plusquàm ferina crudelitas, quæ suis vitam adimant, edoctæ ab aue palumbe, quo affectu in eos esse debeant. Petitum id è Græco Antipatri.

Ante diem vernam.] ante vernum tempus, ipso hyemis sæuiente frigore. Plin. 10.35.

cana palumbes.] cuius plumæ canitiem referunt.

præcoqua & oua fouet.] quæ satius foret in tempus vernum poni, lapso rigore hyemis.

sibi vellicat alas.] auellit sibi plumas.

Queis nuda.] quibus destituta.

deficit ipsa.] emoritur.

Ecquid Colchi.] num te pudet Medea, quæ liberos sustulisti: vel te etiam Progne, quæ filium Itym interfecisti? De iis alio loco.

Pietas

Pietas filiorum in parentes.

EMBLEMA CXCIIII.

PER medios hosteis patriæ cùm ferret ab igne
Æneas humeris dulce parentis onus:
Parcite, dicebat: vobis sene adorea rapto
Nulla erit, erepto sed patre summa mihi.

E GRAECO item anonymi. Scriptores pleriq. graues, vt ostenderent longè pulcherrimum pietatis in parentes

rentes ſimulacrum, AEneam inſigni pietate virum, & qui è medio patriæ incendio, ſenio affectum patrem liberarit, atque humeris ſuſtulerit, repræſentari voluerunt. Et verò ea vna pietas eſt, quæ hominem maximè commendat, vel quæ iuratiſſimos hoſtes ad manſuetudinem, lenitatemq́ue cogat, manusq́. continere iubeat.

Per medios hoſtes.] Græcos.

ab igne patriæ.] incendio Ilij.

dulce parentis onus.] Anchiſem, patrem ſuauiſſimum. Ouid. 2. Faſtor.

Déque viri collo dulce pependit onus.

ſene rapto.] tracto è filij manibus, interfecto.

adorea.] gloria bellica Plin. 3. 18. & Feſt. Pomp.

erepto patre.] extracto è flammis, liberato, ſeruato.

d Mulie-

Mulieris famam, non formam, vulgatam esse oportere.

EMBLEMA CXCV.

Alma Venus, quænã hæc facies? quid denotat illa
Testudo, molli quam pede Diua premis?
Me sic effinxit Phidias, sexumq́ referri
Femineum nostra iussit ab effigie:
Quodq́ manere domi, & tacitas decet esse puellas,
Supposuit pedibus talia signa meis.

PHIDIAS Veneris statuam effinxit, quæ pede testudinem premeret, vt significaret duabus maximè rebus commendari honestam matremfamiliâs; silentio, & familiæ procuratione. Vt enim nullũ vitium citiùs fœminam dedecorat quàm loquacitas: sic hæ probro solent affici, quæ hac illacque cursitant.

hæc facies.] effigies.

molli pede.] delicatulo. Allusio tacita ad mulieris nomen, quod à mollicie ductum volunt.

Phidias.] de quo Plin. 8. 34. & 36. 5. hîc verò, vt obiter, nomen Phidias, fortè disyllabum, propter priorem longam.

sexumque referri.] nomen Veneris variè sumi palàm est, pro amoris Dea, pro vxore, amica, &c.

manere domi.] agere quæ sunt matrisfamiliâs. Columella initio 12. de re Rustica.

tacitas puellas.] taciturnas fœminas.

In Pudoris statuam.

EMBLEMA CXCVI.

Penelope desponsa sequi cupiebat Vlyssem,
Ni secus Icarius mallet habere pater.
Ille Ithacã hic offert Sparten. manet anxia virgo.
Hinc pater, inde viri mutuus vrget amor.
Ergo sedens velat vultus, obnubit ocellos:
Ista verecundi signa pudoris erant.
Queis sibi prælatum Icarius cognouit Vlyssem,
Hocque pudori aram schemate constituit.

Agno.

AGNOVERVNT vel ipsi paganæ superstitionis assectatores, quàm sancta & necessaria esset matrimonij rectè instituti copula, qua vxor admoneretur maritum etiam parentibus ipsis esse præferendũ; & contrà. Quod ipsum perspicuè sancitum constat Euangelicis litteris, quo loco dicitur, *Virum relinquere debere parentum conuictum, vt vxori adhæreat.* Sumitur hæc Emblematis historia ex Laconicis Pausaniæ lib. 3.

Ni secum Icarius.] sed eam, vt secum maneret, pater retentabat.

Ille.] Vlysses.

Ithacam.] suam patriam, suum regnum.

hic offert Sparten.] pater Icarius offerebat Lacedæmonem, è qua oriundus fuit.

manet anxia.] ancipiti cura cogitandi solicita, quem maximè sequeretur.

virgo.] Penelope, fœmina viripotens, vt apud iuris interpretes, l. Mulieris. de verb. signif.

sedens.] Penelope.

obnubit ocellos.] quod etiam verecundiæ signum: vel alludit ad nuptiarum veterẽ ritum. Mulier enim nupta, id est, obuoluta ducebatur in mariti domum. Nubere, est velo tegere.

Queis.] quibus signis.

sibi prælatum.] nouit Icarius Vlyssem maritum sibi prælatum esse.

Hócque pudori aram.] hoc cultu & imagine consecrauit aram Pudicitiæ.

Nupta contagioso.

EMBLEMA CXCVII.

DII meliora piis. Mezenti, cur age sic me
Compellas? emptus quòd tibi dote gener.
Gallica quem scabies, dira & mentagra perurit:
Hoc est quidnam aliud, dic mihi saue pater,
Corpora corporibus quàm iungere mortua viuis,
Efferáque Etrusci facta nouare ducis?

PLERI-

PLERIQVE patres importuni & auari honestas, & liberali forma præditas filias elocare non dubitant hominibus podagricis, scabie Neapolitana confectis, alióve luis genere; quæ semimortua cadauera suo contactu non minus noceant, quàm quæ viuis olim mortua copulabantur à nequissimo tyranno Mezentio, de quo Virgil.8.AEneid.

Dij meliora piis.] Dij melius. Optatio frequens apud auctores, sed Poëtas maximè.

Mezenti.] dure pater, Mezentio similis.

cur age sic me compellas.] cur ita me esse miseram cogis?

emptus quòd tibi.] qui generum tibi acciuisti vt me illi elocares. Alludit ad matrimonij speciem, quæ coëmptio dicebatur, de qua Cic. in Topic. & Virgil. Eclogis,

Téque sibi generum Tethys emat omnibus vndis.

Gallica quem scab.] qui confectus est lue Hispanica, seu morbo Neapolitano.

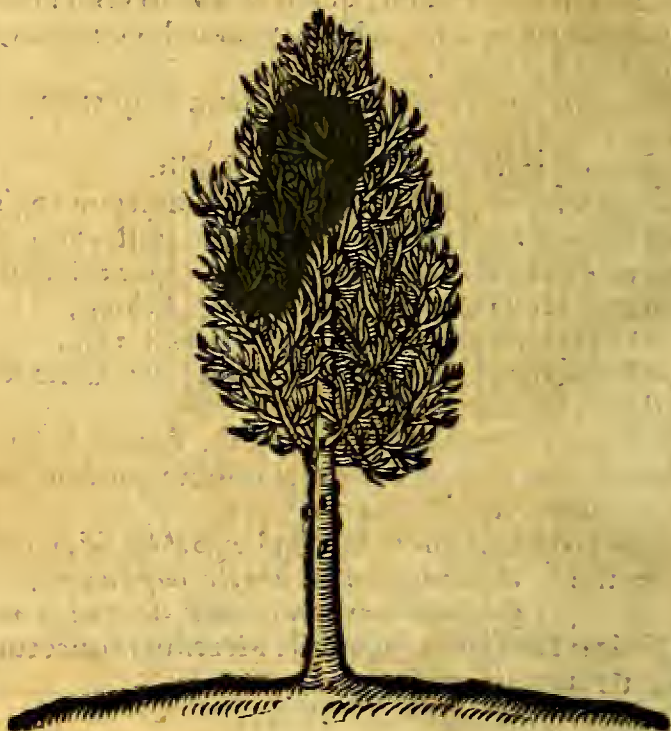
mentagra.] morbus à mento dictus, qui per faciem, collum, pectus, & manus, fœdo & insolito quodam furfure dilatatur. Vide Plin. l. 26.

Corpora corporib.] Imitatio Virgil. ex 8. AEneid. vbi de Mezentio: *Mortua quinetiam iungebat corpora viuis,*
Componens manibúsq. manus, atque oribus ora.

Efferáque Etrusci facta.] reuocare Mezentij Etruscorum ducis truculentissimi facinora.

Cupressus.

EMBLEMA CXCVIII.

INDICAT *effigies metæ, noménque cupressi*
Tractandos parili conditione suos.

Aliud.

FVNESTA *est arbor, procerũ monumenta Cupressus,*
Quale apium plebis, comere fronde solet.

Aliud.

Aliud.

PVLCHRA coma est, pulchro digestæq; ordine frondes,
Sed fructus nullos hæc coma pulchra gerit.

VT ex naturis animantium, rerumque aliarum spectata proprietate, sumitur aliquod symbolū ad aliquid designandum, ita ex plantis & arboribus: vt cupressus hîc ad tria accommodatur. 1. ad æqualitatem inter suos significandam, quòd ea arbor & in foliis & fructibus videatur aliquam æqualitatem obseruare. 2. ad mortis notam: eius enim rami adhibebantur olim in magnatum Principumque funeribus. 3. in eos torquetur, qui quanquam pulchrum nescio quid præ se ferāt, nullos tamen ex se fructus educunt.

Indicat, &c.] Nam cupressus, διὰ τὸ κύειν καὶ φέρειν κλάδες τε καὶ κάρπους. à fructuum æqualitate, pariterque ramorum quos producit.

funesta.] funeribus apta.

comere.] ornare.

Quercus.

EMBLEMA CXCIX.

GRATA *Ioui est quercus, qui nos seruátq; fouetq;:*
Seruanti ciuem querna corona datur.

Aliud.

GLANDE *aluit veteres, sola nunc proficit vmbra:*
Sic quoque sic arbos officiosa Iouis.

QVER-

QVERCVS, Ioui sacra, pro salutis vsurpata symbolo. Plures rationes pete à Plutarcho. Querna, seu ciuica corona ei dabatur olim ciui, qui ciuem seruasset, tanquam vitæ testis, & salutis acceptæ monimentum. Sed & torqueri quercus potest vel ad hominem, vel ad rem, quæ olim magno in honore fuerit, sed nunc nihil aliud sit quàm magni nominis vmbra, vt de Pompeio cæso Lucanus cecinit.

Grata Ioui.] Claudian. 2. Raptus Proserpin.

Quercus amica Ioui. ——

Seruanti ciuem.] Lucan. primo.

Seruati ciuis referentem præmia quercum.

Glande aluit.] Vetusti illi homines querna glande victitabant: nos sola quercus vmbra vtimur; sic rerum omnium sua sunt tempora.

Salix.

Salix.

EMBLEMA CC.

QVOD frugiſperdã ſalicem vocitarit Homerus,
Clitoriis homines moribus adſimilat.

SALIX ὠλεσίκαρπος Homero dicitur Odyſſ. κ. quia ſalicis fructus cum vino propinatus ſterilitatem inferat, genitale ſemen extinguat, & libidinis impetũ marcore afficiat, ait Plin. Sed propter κλειτοριάζειν, obſcœnum

num verbum, malim in eos conuertere, qui licentiùs Venere abutuntur, quos ideò meritò frugiſperdas & feminiperdas appellaris.

Clitorius homines moribus.] abſtemiis: vel potius, nimiùm addictis rei Venereæ.

Abies.

EMBLEMA CCI.

A P T A fretis Abies in montibus editur altis:
Eſt & in aduerſis maxima commoditas.

ABIETIS

ABIETIS schema potest accommodari iis, qui quanquam in loco satis commodo versentur, tamen ad ampliorem quæstum faciendum, sese periculis obiicere non reformidant.

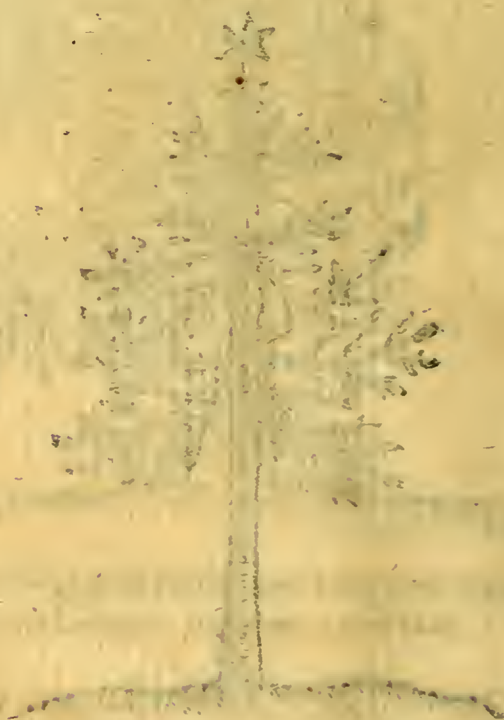
Apta fretis.] nauigiis. Plin. 10. 16.

in montibus editur altis.] Maro Eclogis,

Populus in fluuiis, abies in montibus altis.

in aduersis maxima commoditas.] γνώμη.

Picea.

Picea.

EMBLEMA CCII.

At picea emittat nullos quòd stirpe stolones,
Illius est index, qui sine prole perit.

PICEA facilè potest eum significare, qui sine liberis decedit: aut referetur ad eum, qui nullum sui monimentum reliquerit, cuius nempè vita ac mors iuxtà æstimatur, vt ait Sallustius.

stolones.] virgulta ex radicibus, aut trunco producta.
index.] symbolum.

Cotonea.

EMBLEMA CCIII.

POMA *nouis tribui debere Cydonia nuptis*
Dicitur antiquus constituisse Solon.
Grata ori & stomacho cùm sint, vt & halitus illis
Sit suauis, blandus manet & ore lepos.

PLVTARCH.

PLVTARCH. testis est in præceptis connubialibus Cotonea, quòd cor reficiant, suauemque ori halitum inspirent, olim Solonis lege nouis coniugibus dari solita, vt admonerentur coniugi primo illo congressu omnia transigenda corde puro, ore, linguaque adornata & pudica.

Hedera.

EMBLEMA CCIIII.

HAVDQVAQVAM arescens hedera est arbuscula,
Quæ puero Bacchũ dona dedisse ferunt: [Cisso

Errabunda, procax, auratis fulua corymbis,
Exterius viridis, cætera pallor habet.
Hinc aptis vates cingunt sua tempora sertis:
Pallescunt studiis, laus diuturna viret.

HEDERA perpetuò viret, tenax est, eiq́. parti molesta cui hæret: corymbos aureos producit, extrà viridis, in cæteris pallescens. Poëtarum conditionem repræsentat, qui hærent studiis, sibique interdum nocent, quòd ferè corporeis exercitationibus careant: famam tamen nominis nunquam morituram, quasi mercedem auream exspectant. Solantur enim spe, & studiorum molestias atque difficultates sempiternæ laudis opinione leuant.

Haudquaquam arescens.] perpetuò in virore manens.

Cisso quæ puero.] Cissus, Liberi saltator & histrio, in quendam terræ hiatum lapsus periit. Tellus florem produxit adolescenti cognominem. Sic. 1. Epigramm.

κισσῷ μὲν Διόνυσος ἀγάλλεται. i.
Bacchus amat Hederam. Inde κίσσος Διονύσιος dictus.

Exterius viridis.] Plin. 16. 34.

Hinc aptis vates.] Horat. 1. Carm.

Me doctarum Hederæ præmia frontium.

Idem, *Prima feres Hederæ victricis præmia, &c.*

Ilex.

Ilex.

EMBLEMA CCV.

DVRITIE nimia quòd ſeſe rumperet ilex,
Symbola ciuilis ſeditionis habet.

ILEX eos refert, qui ſunt tumultuoſi, ſpectata nimirùm arboris natura, cuius lignum cùm frangi niſi admodum difficulter poſſit, ſe tamen aliquando diffindit & fatiſcit. Ita ſeditioſi non niſi à ſeipſis ferè auel-

luntur & franguntur. Sumpta similitudo ex 3. Rhetor. Aristot.

rumperet.] rumpat. tempus pro tempore.

Malus Medica.

EMBLEMA CCVI.

AVREA sunt Veneris poma hæc: iucundus amaror
Indicat, est Græcis sic γλυκύπικρος amor.

CITRVS,

CITRUS, & malus Medica fructum habet, cuius cortex aurei coloris, saporis austeri, intus verò dulcis succus: Ita se blandus amor, idemque amarus habet. Proinde pomum Veneri sacrum.

iucundus amaror.] bellè quidam è recentibus,

Non amor antiquis fuerat, sed amaror ab annis
Dicendus, cùm sit semper amarus amor.

γλυκύπικρος.] Plutarch. 5. Sympos. 7. Probl.

Buxus.

EMBLEMA CCVII.

PERPETVO *viridis, crispoq; cacumine buxus,*
Vnde est disparibus fistula facta modis,
Deliciis apta est teneris & amantibus arbor:
Pallor inest illi, pallet & omnis amans.

BVXVS amasiorum naturam conditionemque refert. Habet enim perpetuum vigorem, lignumque pallidum,

lidum, quo tamen tibiæ & fistulæ componuntur. Sic illi in amore perpetuò virent, sed tamen ex affectibus plerisque biliosis pallorem contrahunt, nihilominus sermone blandó ac suaui oratione semper aliquid concinunt.

disparibus fistula.] Virgil. Eclog. 2.

Est mihi disparibus septem compacta cicutis
Fistula. ——

Deliciis teneris.] amoribus blandis.

Pallor mest.] Ouid. 2. Metamorph.

—— *buxóque simillimus ora*
Pallor obit. ——

Amygdalus.

EMBLEMA CCVIII.

Cvr properans foliis præmittis amygdale flores?
Odi pupillos præcocis ingenij.

Amygdalvs citissimè floret, tardissimè fructum profert. Plin. 16. cap. 25. Ita præcocia illa ingenia, quæ habent præclaram quandam indolem, vix aut certè serò admodum perueniunt ad frugem, ait

ait Fabius lib. 1. cap. 3.

pupillos.] pueros.

præcocis.] qua de voce Gell. 10.11.

Morus.

EMBLEMA CCIX.

SERIOR *at morus numquam nisi frigore lapso*
Germinat: & sapiens nomina falsa gerit.

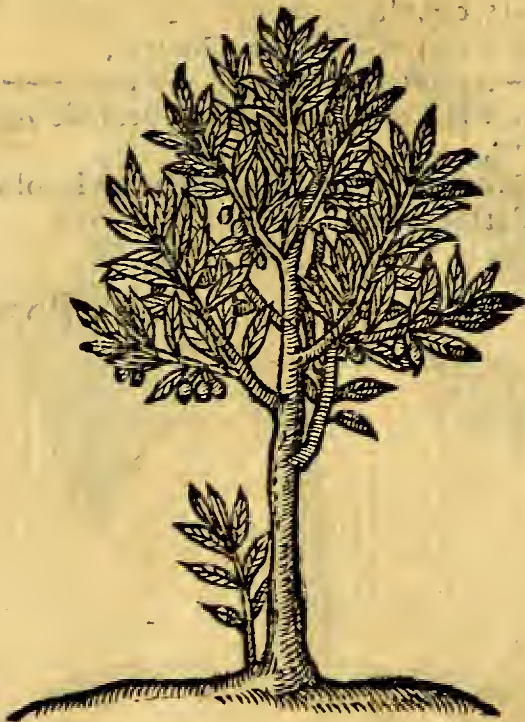
Morvs, quasi μῶρος, id est stultus, malè imposito nomine, sapiens arbor est: nunquam enim germinat nisi frigoribus exactis: Ita vir prudens maturè suis rebus prospicit, neque se temerè periculis obiicit.

sapiens nomina falsa,] Plin. 16. 25. Prouerb. Maturior moro.

Lau-

Laurus.

EMBLEMA CCX.

PRAESCIA *venturi laurus, fert ſigna ſalutis:*
Subdita puluillo ſomnia vera facit.

Aliud.

DEBETVR *Carlo ſuperatis laurea Pœnis:*
Victrices ornent talia ſerta comas.

LAVRVS

LAVRVS in vaticiniis olim fuit adhibita: vnde ad ſymbolum rerum futurarum non malè poteſt accommodari, quemadmodum etiam ad ſalutem indicãdam.

Carolo V. Imper. Thunis referenti victoriam laurea corona debetur, quam triumphantes antiquitùs geſtabant. Plin. 15. cap. vlt.

Præſcia venturi.] vt Claudian. 2. Raptus,

—— *venturi præſcia laurus Fluctuat.* ——

Subdita puluillo.] appoſita ceruicali. proinde μαντικὸν φυ̃λὸν dicitur.

Pœnis.] Thunenſibus, qui eam regionem incolunt, in qua olim Carthago fuit.

Populus

Populus alba.

EMBLEMA CCXI.

HERCVLEOS crines bicolor quòd populus ornet,
Temporis alternat noxq́; diesq́; vices.

ALBAE populi frondibus ſtatuæ Herculis ornabantur, ad ſignificandum temporum continuum curſum, motumq́ue perpetuum in diem & noctem. Nam

frondes

frondes eius arboris altera parte nigricantes, altera verò penè candidæ. Herculem verò pro tempore vsurpatum notat Macrobius, vt etiam pro Sole, spectata vi nominis.

Herculeos crines,] Virgil. 8.

----- Herculea bicolor cùm populus vmbra
Velauítque comas. -----

F I N I S.

ANDREÆ ALCIATI V. C. VITA,

PER

CLAVD. MINOEM

CONSCRIPTA.

ANDREÆ ALCIATI MEDIOLANENSIS IVRISC. CLARISS.

Per Claud. Minoëm conscripta.

ANDREAS ALCIATVS in pago Alciato seu Alzato Mediolanensi natus, è nobili Alciatorum genere, suæ ætatis Iurisconsultorum & politorum hominum gloriam incredibili studio ac virtute longo post se reliquit interuallo. Is adolescens, cùm primum ingenij cultum caperet, laudatos & eruditos institutores nactus est, sed in primis Ianum Parrhasium, qui litteras humanitatis summa nominis fama docuit. Eas discipl inas cùm Alciatus auidè arriperet, seq; iis non leuiter tingeret, earum tamen vsum omnem ad peritiam iuris, cui sese totum addicebat, optimè referendum esse duxit, vt eæ primæ artes, in quibus alij, tanquam apud Sirenum scopulos consenescũt, vni huic ancillarentur. Ille itaque quod serio id studij capesseret, breui admodum spatio temporis in eo profecit, vt dignus existimaretur, qui Doctoris insignibus honestaretur: quem honorem suorum omnium gratia & approbatione facilè est assecutus. Cui cùm pro dignitate respõderet, quanquam nondum adolescentiæ tempus excessisset, sic

LA VIE DV SEIGNEVR ANDRE ALCIAT, Milannois, excellent Iuriſconſulte,

Deſcripte par Claude Mignaut.

ANDRE ALCIAT de la noble famille des Alciats, naquit en vn village nommé Alzato, au terroir de Milan, & a eſté celuy qui de ſon temps par ſon eſtude & vertu incroyable a deuancé de beaucoup la gloire des Iuriſconſultes, & autres qui font profeſſion des lettres humaines. Luy eſtant encor ieune enfant, employé à ſon premier apprentiſſage, rencontra de fort bons & doctes regens, mais entre autres principallement Ianus Parrhaſius, qui a enſeigné auec grand' reputation les diſciplines qui concernent l'humanité. Alciat donques fort attentif à ces eſtudes là, & s'en fourniſſant auec diligence, rapportoit toutesfois fort ſagement l'vſage d'icelles à la Iuriſprudence, à laquelle il ſe vouoit du tout, de maniere qu'il rendoit ces premieres lettres comme ſeruātes du Droit: eſquelles pluſieurs vieilliſſent, comme attachez aux rochers des Sirenes.

Ainſi ayant eſtudié fort & ferme, il s'aduança en peu de temps, de ſorte qu'il ſe rendit capable du degré de Docteur, duquel il fut honnoré aſſez aiſément, auec grand contentement & ioye de tous les ſiés. auquel honneur il reſpondoit ſi dignement, n'eſtant encor hors de ſon adoleſcence, qu'il eſtoit cheri de

ab omnibus suspiciebatur, tantamq; de se admirationem concitabat, vt de rebus etiam grauissimis, & quæ nonnisi veteranis, & longo vsu exercitatis viris proponi solitæ essent; argutè politéque responderet. Ergo Mediolani per triennium moratus, sese foro parabat, munúsque aduocationis magna certè laude, summáque fide & religione sustinebat, cùm cœpit eius nomen apud exteras nationes, nedum suos Italos innotescere. Accitus enim est ad publicum professionis munus ab Auenionensibus, stipendium sexcentorum meruit, cùm nunquam ad eum diem cathedrã, vt ipse ait, conscendisset: qua in vrbe per aliquot annos ita ingenium suum & industriam mirificè probauit, vt vnus penè inter laudatos iuris interpretes, solúsque egregiè doctus commendaretur. Qua hominis fama excitatus Franciscus primus, Galliarum rex, ingeniorum sollers æstimator, idémque fautor liberalissimus, Alciatum ad Biturigum Academiam vocauit, honorario illi duplicato, adeò vt pro sexcentis, secundo quàm eò venerat anno, mille, & ducentos consequeretur. In ea vrbe Galliæ celebri quantum ille per quinquennium præstiterit, supersunt etiam hodie testes permulti, laudati & excellentes viri, qui Alciatum docentem illic audiuerunt: testes etiam libri editi æterna digni memoria, quos ille succisiuis horis summo studio, parique ingenio reliquit. Quæ laus hominis cũ indies incrementum

tous, & si admiré d'vn chascun qu'il respondoit fort pertinemment & en bons termes des matieres tresgraues, & que lon n'auoit accoustumé de proposer sinon aux anciens docteurs, & autres qui auoyent vn grand vsage & experience. Aprés donques qu'il eust passé trois annees dans Milan, il se preparoit au barreau, & s'employoit à la postulation comme aduocat, auec honneur bien grand, & encores auec plusgrande fidelité & bonne conscience, lors que son nom commença d'estre cogneu aux pays estrangers, & non seulement à ceux de sa nation. Car il fut appellé par ceux d'Auignon à vne profession publique, auec gages de six cents escus, nonobstant que iamais au parauant il ne fut monté en chaire, comme luy mesme le confesse: en laquelle ville il monstra si bien par quelques annees ce qu'il sçauoit faire, qu'il estoit renommé presque seul entre les excellens docteurs en Droit, & seul tenant vn premier ranc entre les lettrez.

De la reputation duquel excité le bon & grand François, Roy de France, qui faisoit grand estat des meilleurs esprit, & à l'endroit desquels il s'est monstré fort liberal, attira Alciat en l'vniuersité de Bourges, luy proposant deux fois autant de gages qu'il auoit, de sorte que en lieu de six cents escus, il en eut douze cents la seconde annee qu'il fut là. En ceste ville celebre combië il trauailla l'espace de cinq ans qu'il y fut, nous auons encor pour le iourd'huy plusieurs notables & grans personnages qui en peuuent tesmoigner, lesquels ont ouy Alciat faisant illec profession: comme aussi les liures par luy mis en lumiere, dignes de louanges immortelles, lesquels composez à ses heures de relais auec vn grand trauail & esprit de mesme, il nous a laissez. Ce bruit venant à croistre de iour en iour,

caperet. Franciscus Sfortia, Mediolanensium Dux, sui popularis amore ac gloria captus, eum moras nectentem, peneque tergiuersantem reuocauit, vtque omnem excusationis remoram interciperet, senatoria dignitate ornauit, & vt Ticini docendi partes sustineret ab eo impetrauit. Paullò pòst certis de causis Bononiam, studiorum omniũ altricem petiit, in qua totos quatuor annos ea omniũ admiratione ius ciuile docuit, vt nullus satis doctus è scholis redire putaretur, nisi qui Alciatum audiuisset.

Ticinum posteà reuocatus, ita iubente Carolo Imperatore, per annos aliquot illic resedit, nihil de incœptis laboribus remisit, gloriam quam tot vigiliis comparauerat, auxit: vt putaret sibi exemplar propositum Herculis illius Tragici, cui finis laboris vnius, ad sequentem gradus pararetur. Ferrariam deinde inuisit Ducis Herculis amplissimis conditionibus adductus, & prostratam Academiam extulit. In qua quidem vrbe nobilibus & doctis hominibus, vt semper, affluenti, vt in aliis quas incoluerat, non modò viua voce profitendo, sed & permulta variáque scribendo, id effecit, ne viuis & præsentibus modò consuluisse videretur, sed & posteris idem multò cumulatiùs præstaret.

Post multos tandem peregrinationum labores, Ticinum repetit, in eáque vrbe suarum fortunarũ tabulas postremò collocauit: docuit tres, quatuórue ad summum annos, vir qui nullis ætatis difficultatibus,

François Sforce, Duc de Milan print en amitié, & estime Alciat, homme de sa patrie, & le reuoqua, quoy que s'excusant il voulut delayer, pensant bien tergiuerser: ains à ce qu'il luy ostast toute occasion de reculer d'auantage, il l'honnora d'vn estat de Conseiller, & fit tât qu'il impetra de luy qu'il liroit publiquement à Pauie. Quelque temps apres, pour certaines bonnes raisons, il alla à Bologne la grasse, qui est la mere nourrice de toutes estudes, en laquelle par l'espace de quatre ans il enseigna le Droit ciuil auec si grand' admiration de tous, que nul n'estoit estimé assez docte de ceux qui sortoyent des escolles, s'il n'auoit oüy Alciat. En apres reuoqué qu'il fut à Pauie, mesme par le commandement de l'Empereur Charles, il y demeura quelques ans; ne remit rien de ses estudes coustumieres, augmenta la reputation ia par luy acquise auec tant de veilles: de maniere qu'il faisoit ainsi comme Hercules introduit es Tragedies, qu'il se proposoit pour patron & exemplaire, lequel ayant paracheué vn labeur, estoit contraint en recommencer vn autre. Quelques temps apres il se rendit à Ferrare, illec attiré par les conditions fort auantageuses du Duc Hercules, & redressa l'vniuersité qui estoit deserte. En ceste ville (où y auoit affluence d'hommes nobles & doctes, comme cela s'y voit coustumierement) ainsi qu'es autres où il auoit seiourné, il fit si bien, tant par ses lectures publiques, que par ses escrits, qui sont en bon nombre, qu'il ne semble point auoir voulu seulement estudier pour ceux qui viuoyent lors, & luy estoyent presens, mais encor bien d'auantage pour ceux qui viendroyent apres. En fin apres beaucoup de labeurs supportez en ses peregrinations, il reuint à Pauie, & là s'arresta pour y demeurer tousiours. il y fit profession enuiron trois ou quatre ans au plus; luy qui pour quelques difficultez de l'aage,

 & moins

tibus, neque quietis alicuius, quam capere poterat, blanditiis delinitus à cœpto opere & studio cessauit. De qua tamen tam frequenti concursatione, quam plerisque suspectā præsenserat, seipsum purgauit, vt peregrinationum nō temerè susceptarum rationem probabilem redderet. Dum enim bellicos tumultus subterfugeret, tutámque suis studiis quietem perquireret, diutissimè peregrinatus, Principum iussionibus huc atque illuc agitatus, certam sedem tenere non potuit. Nos verò nihil moramur tam crebram locorum mutationem: præstantiam hominis potiùs, & ingenij sollertiam debemus æstimare. Ille disciplinarum liberalium, historiæ omnis, Græcæ & Romanæ linguæ subsidiis fretus, iuris artem nitori pristino feliciter restituit, æmulatus veteres quosdam magni nominis Iurisconsultos, Herennium Modestinum, Antistium Labeonem, Atteium Capitonem, alióśque qui pares fuere in vtriusque linguæ cognitione, artiúmque meliorum facultate. Post annum duodecimum, cùm ciuilis & Pontificij iuris professoriis insignibus ornatus esset. Paradoxa & Dispunctiones in publicum emisit, opus elaboratum horis succisiuis à cādidato adhuc & tirone. Quoties enim ea quæ à suis Doctoribus accepta secum perpenderet, si quæ probabilibus argumentis digna refutatione viderentur, ne confestim memoria exciderent, quibusdam quasi aduersariis scribere consueuerat: quæ cùm paullò

accu-

& moins encor pour occasion de repos, dont il pouuoit estre chatouillé, ne desista iamais de continuer ses premiers erres & estudes. Mais d'autant q̃ quelques vns ne trouuoyent pas bon, comme luy mesme preuoyoit assez, qu'il eut couru çà & là, & changé si souuent de place, il s'en est assez defendu, rendant raisons pertinentes des voyages par luy non temerairement entreprins. Car luy fuyant les troubles de guerre, & comme il cherchoit vn repos asseuré pour ses estudes, ayant long temps peregriné, apres s'estre promené deçà & de là, suyuant les commandemens qui luy en estoyent faits par quelques Princes, il ne s'estoit peu proposer vne certaine demeure. Toutesfois nous n'auons que faire s'il a si souuent changé de lieux : ains plustost deuons bien cherir l'excellence de l'homme & la grandeur de son esprit. Luy donq' si bien fourny de bonnes lettres, de toute sorte d'histoire, de la cognoissance de la langue Grecque & Latine, il a restitué en sa splendeur la discipline du Droit, ayant ensuiuy quelques anciens des plus signalez Iurisconsultes, comme Herennius Modestinus, Antistius Labeo, Atteius Capito & autres qui auoyent cognoissance de l'vne & l'autre langue, auec l'vsage des bonnes sciences. Douze ans apres qu'il fut docteur es droits ciuil & canon, il mit en lumiere ses Paradoxes & Disponctions : ce qu'il auoit redigé par escrit à ses heures extraordinaires, luy estant encor au cours de ses estudes & apprentif. Car toutes & quantesfois qu'il se mettoit à peser de plus pres ce qu'il auoit apprins de ses maistres, si quelque chose se rencontroit qui meritast estre refutee, il la couchoit en ses tablettes, à ce que cela ne se vint à oblier, & apres l'ayant poly auec

accuratius expoliisset, in codicem verásque tabulas referebat. Quem certè laborem suscepit, vt aliqua ratione Doctorum, qui tum studia iuris profiterentur, iudicium conuelleret, qui bonarum litterarum cognitionem blanda & illici voluptate studio iuris aduersantem dicerent. Ex quo satis sibi factum eo tempore arbitrabatur, si suum litteris humanioribus honorem seruasset, eásque iungi sua ætate sapientiæ studiis posse docuisset: quæ omnis spes exspectatióque eum à principio destituit, vt qui à iuris Doctoribus, non aliter quàm transfuga incesseretur: & ab aliis qui litteras humaniores profitebantur, vt alienus exploderetur. paulatim tamen eius libri sese insinuarunt, omnibúsque in prouinciarum Italiæ, Galliæ, Germaniæque Academiis locum suum pedetentim obtinuerunt. Nec verò ipse, quoties occasio fert, dissimulat se, reiecta seculorum aliquot ante-lapsorum consuetudine, quam iuuenis erat amplexatus, ad imitationem & præscriptum veterum, iuris tradendi rationem studio omni & industria reuocasse. Videbat enim esse multos, quod ferebat ægerrimè, qui barbaras, & impolitas quasdam interpretationes elegantioribus præferrent, & tritico neglecto, cum atauis vesci mallent glandibus.

Ne verò quis putet eum vnius αὐθαδίας aut etiam φιλαυτίας captum studio, quædam innouasse, aut etiam docuisse secus, quàm qui superiore seculo floru-

quelque loisir, il mettoit tout au net & en bons termes. Lequel labeur de vray il entreprint afin d'attaquer par quelque moyen l'opinion des docteurs qui lors fa soyent profession en Droit: & qui maintenoyent que la cognoissance des bonnes lettres nuisoit à l'estude du Droit par vn moyen blandissant, & vn plaisir fort attrayant. Donques il pensoit bien qu'il feroit beaucoup, s'il maintenoit l'honneur des lettres humaines, & en son temps persuadoit qu'icelles peuuent estre associees aux estudes de Droit. Toute laquelle esperance le frustra dés le commencement estant blasmé par les docteurs en Droit qui ne le prenoient que pour vn deserteur & comme Apostat: semblablement il fut moqué, comme estranger, par les autres qui enseignoient en humanité. Nonobstant ses liures petit à petit s'insinuerent, & furent estimez en toutes les vniuersitez d'Italie, de France, d'Allemagne: de fait, toutes & quantesfois que l'occasion s'offre, il ne nie point, qu'ayant quitté la coustume d'enseigner de quelques siecles passez, qu'il auoit suiuie luy estant ieune, il a reuocqué auec toute peine & labeur la façon de traitter le Droit à l'imitation & selon la traditiue des plus anciens. Car il voyoit plusieurs, ce qu'il portoit fort à regret, qui preferoient ie ne sçay quelles barbares & ineptes interpretations aux élegantes: & qui auec les bonnes vieilles gens rudes du passé, aymoient mieux vser du gland, que prendre & choisir le bon grain. Mais à ce que quelcun ne pense que par vne trop desbordee opinion ou amour de soy-mesme, il ait voulu innouer quelque chose, ou enseigner aultrement que ceux qui ont esté en bruit du passé, quand il remar-

floruerunt, si quibus in locis errasse veteres Doctores animaduerteret, eorum nominibus parcebat, neque canoris, quod dicitur, nugis ideò se acutiorem ostentabat, sed tanquam aliud agens ostendebat quatenus eis standum esset. Quod prudentiæ fuit opus sanè memorabile ab eodem persecutum, nedum tentatum, quo suum Iurisprudentiæ lumen reddidit. De elegantia verò & polito genere dicendi, quod in iurisconsulto non ferebant morosi quidam veterani, vt qui à suis magistris persuasi errorem vsu confirmatum mordicus tenebant, ille quædam disputauit, réque ipsa hoc præstitit, vt vinctam barbariem à Philosophia iuris latifundiis ablegaret.

Sua quædam correxit ætate maturior, quæ sibi adolescenti fatetur excidisse, quo nomine à quibusdam reprehensus, seipsum honesta oratione purgauit. id enim se fecisse consultò, & maximis exemplis innuit, quia famæ suæ damno nollet in publica studiorum causa præuaricari. Idem factum ab Hippocrate, medica arte clarissimo, qui, ne posteri errarent, quædam malè à se tradita, primus correxisset. M. verò Tullius, cùm Rhetorici libri, quos iuuenis ediderat, non satis placerent, de Oratore ad M. Brutum scripsit, & à se iam edita pleraque damnauit. Sic & Fabius Quinctilianus, cùm priùs duos de arte Rhetorica libros emisisset, iique non satis probarentur, duodecim illos composuit, qui-

il remarquoit les endroits où auoyent failly les vieux Docteurs, il taisoit leur noms, & ne se monstroit pas pourtant plus aigu par de belles chansons, comme lon dit, mais sans faire autre semblant, il enseignoit iusques où il s'y falloit arrester. Ce que non seulement il entreprint, mais poursuiuit auec vne singuliere prudence: par le moyen dequoy il a rendu à la Iurisprudence son lustre & splendeur. Touchant le poinct de l'elegance & maniere de parler proprement (laquelle aucuns vieux routiers difficiles blasmoient, qui persuadez de leurs maistres, retenoyent opiniastrement l'erreur entaciné par vn long vsage) il en a traitté en quelque endroit de ses escrits, & de fait a atteint ce but, qu'il a chassé la barbarie hors les fins & destroits qui appartiennent à la philosophie du Droit. Estant venu en eage plus meur, il corrigea quelques vns de ses œuures, lesquels il confesse luy estre eschappés en sa ieunesse, à l'occasion dequoy estant reprins d'aucuns, il s'excuse honnestement: disant auoir fait cela non sans bon aduis & notables exemples; comme ne voulant preuariquer en la cause commune des bonnes estudes, au detriment de sa reputation. tout de mesme fit Hippocrates, fort excellent medecin, qui premier voulut bien corriger quelques choses par luy mal digerees, a fin que ceux qui viendroient apres ne tombassent en mesme erreur. Pareillement Ciceron n'approuuant point les liures de Rhetorique, qu'il auoit composez en sa ieunesse, il se mit à escrire ceux qu'il nomme *de Oratore*, addressez par luy à Marcus Brutus, par lesquels il condamne quelques poincts qu'il auoit au parauant soustenus. Tout de mesme Quintilian, ayant premierement laissé sortir deux liures de la Rhetorique, qui ne luy reuenoyent pas bien, il en composa douze autres, par lesquels il rabilla les

fautes

bus & priores emendauit, & magnam inde famam est consecutus. Meritò igitur quod aliis laude datum est, fraudi non debuit esse Alciato. Hac celebritate famæ notus, vt à viris solidè doctis cultus est, quos & vicissim coluit impensissimè, imprimisque, vt Italos prætermittam, Iac. Minutium, Ioan. Seluam, Petrum à Stella iuris vtriusque interpretem, aliosque non paucos: sic à quibusdam maleuolis proscissus & exagitatus. Longouallium infestū habuit, hominem interdum sine mente ac certè sine iure tumultuantem, Alciato detrahentem, alios etiam in id contentionis genus pertrahentem. Fuit illi æmulus, & quidē σύνδρομος in Italicis Academiis Doctor quidā iuris, ALEXANDRINVS *nomine, à quo non semel prouocatus, nihil respondit. indignè tamen aliquando tulit, eum quasi sibi oppositum; atque aliquando successorem insultare. quod ostendit hoc carmen in eundem ab Alciato scriptum:*

Altiuolam miluus comitatur degener harpam,
 Et prædæ partem sæpè cadentis habet.
Mullum persequitur qui spretas sargus ab illo
 Præteritasque auidus deuorat ore dapes:
Sic mecum Oenocrates agit: ac deserta studentum
 Vtitur hoc lippo curia tanquam oculo.

Ita læsus sibi temperabat, sed tamen ne fors cedere videretur, iniuriā acceptam non alia ratione

vlcis-

fautes des premiers, & en acquit grand honneur: A bon droit donques Alciat ne deuoit estre reprins & taxé pour cela, où les anciens ont merité louange. Par ces moyens estant bien cogneu, comme il a esté cheri des hommes vrayement doctes, lesquels au reciproque il honnoroit & caressoit, bien affectionnement, mais entre autres (afin que je laisse à part les Italiens) Iaques Minutius, Iean de Selue, Pierre de l'Estoile, docteur es Droits, & plusieus autres: aussi a il esté attaqué & inimitié de quelques malvueillans. Il auoit lors vn certain Longouallius animé contre luy: qui quelquefois se debattoit sans iugement, & sans raison aucune, detractant de la personne d'Alciat, & attirant quelques autres afin de le combattre. Il eut pour concurrent es Vniuersitez d'Italie, vn docteur en Droit, qui se nommoit Alexandrin, duquel estant prouoqué plus d'vne fois, il ne luy fit point de responce, ce nonobstant il ne laissoit par fois de prendre bien à cœur qu'il fut agassé & moqué d'vn tel homme, qui luy estoit comme opposé, & succedoit quelquefois à sa chaire. Ce que monstre clairement ce carme escrit par le mesme Alciat contre ce docteur là:

Comme le Milan bastard
Suyt la Harpe hault volante,
Et s'il peust, il prendra part
De quelque proye tombante:
Comme le Sarget transi
Suyt le Mulet pour son viure,
Faisant bien estat aussi
Pour vn morceau de le fiure:
Ainsi fait en mon endroit
Me suyuant ce maladroit
Bon Tasteuin que ie nomme:
Duquel toutesfois se sert
Mon auditoire desert
Comme d'vn plus habile homme.

Estant ainsi outragé il se retenoit, toutesfois afin d'oster l'opinion qu'on eut peu auoir qu'il n'osoit presenter le collet, il vsoit de ce moyen pour

repoul-

vlciſcebatur. Quem iracundi animi affectum celare nō potuit excitatus intolerabili & indigna Frãciſci Floridi maledicentia, qui Zazium, Budæum, ipſumq́ Alciatum, viros incomparabiles fuerat auſus contumelioſè laceſſere. poſtquam enim eius inſanam diu petulantiam pertuliſſet, ille qui ſtili acumine hominem confodere poterat, ſcripſit in eum carmen ſatyricum, nomine paullulum mutato, verſóque in Ranciſcum Olidum, his omnino verbis:

Audent flagriferi matulæ, ſtupidique magiſtri
Bilem in nos olidi pectoris euomere.
Reddemúsne vicem opprobriis? ſed nónne cicadam
Ala vna obſtreperam corripere iſtud erit?
Quid prodeſt muſcas operoſis pellere flagris?
Negligere eſt ſatius quod nequeas regere.

Sed & aliquot annis antè, præſtans illa viri virtus comitem habuit ſuam inuidiam, quæ ſucceſſibus eius proſperis ſuccenſeret. nam relictis Biturigibus Italiam repetens, cùm vrbem in ſe beneficam & liberalem hoc tetraſticho, grati animi teſte donaſſet,

Vrbs Biturix inuitus amans te deſero amantem,
Quinque per æſtates terra habitata mihi.
Nunc opus ad Vitulos eſt à Veruecibus ire,
Ergo vale, & felix ſit tibi lanicium:

Quidam maledicus nugator, Alciati nomini inſenſus,

repoulser l'iniure receuë. De vray il ne pouuoit dissimuler cest eguillon de cholere, esmeu de l'intolerable & fort indigne mesdisance de François Floridus, ou Fleury, qui auoit bien osé agasser oultrageusement Zazius, Budé, & Alciat mesme, personnages incomparables. car apres auoir enduré pour vn temps la petulance desbordee de ce galand-là, luy qui d'vn seul trait de plume le pouuoit enfoncer, il escrit contre tel mesdisant le carme satyric suyuant, où il change vn peu le nom de l'homme, & en lieu de Franciscus Floridus, il est nommé Ranciscus Olidus (comme qui diroit en nostre langue en lieu de François Fleury, Pourry Puãt, ou Moisy Villain)

Quelques sots Traine-ballets
Regenteaux, maistres follets
Ont deschargé leur cholere
Contre moy, salle & amere.
Mais quoy? que feray ie là?
Dois-ie respondre à cela?
Seroit comme happer par l'aile
La criarde sauterelle.
Que sert il de hors boutter
Les mousches par esuenter?
Mieux vaut tenir en souffrance
Ce que n'est en ma puissance:
Et mieux me vault negliger
Ce que ne puis corriger.

Aussi quelques annees au parauant l'excellente vertu de ce personnage a esté accompagnee d'vne certaine enuie, qui estoit comme marrie de sa bonne fortune. Car quand il eut laissé Bourges, se retirant en Italie, il fit vn epigramme disant adieu à ceste ville, en laquelle il confessoit auoir receu beaucoup de bien & d'honneur:

Bourges, de te laisser fort perplex ie me sens,
Là où i'ay demeuré l'espace de cinq ans,
Contraint me retirer aux Veaux en ma patrie,
Et laisser les Moutons de ville si iolye.
A dieu, Bourges, a dieu, le priant qu'à foison
Il te prospere l'heur de ta bonne toison.

Auquel epigramme respondit vn certain lanternier

infensus, ita respondit, scurriliúsne an contumeliosius, nescio:

Non nos, sed nostros nummos Alzatus amabat,
Qui tacitus spretis vanuit hospitibus.
Sed valeat tandem vitulos pasturus: at illum
Nostra vel horrentem frigore lana teget.

Quæ tamen nugacitate minimè ab incœpto cursu deterritus Alciatus infractum animum gessit, perinde atque Hecate, quæ canum latratus nihil moretur. Sed neque ipse caruit suorum reprehensione: vt enim alia multa transiliam, Italus quidã Doctor Tholosæ professurus subinde iactitabat aliter à se legum nodos intelligi quàm ab Alciato, qui nihil aliud apud nos, inquibat, facit, quàm quod floretat iura. *cui spectaculo cùm præsentes adessent viri docti, seu hominis arrogantiã perosi, seu risus captandi causa, ita censuerunt:* Quæ Alciatus floretat, iste oletat. *Et hæc quidem fuere laborum sanè multorum ac grauium testimonia, is fuit vitæ cursus Alciati, viri sanè dignissimi qui tumulo nõdum tegeretur, vt quæ laudato & fructuoso conatu incœperat, eadem studiorũ contẽtione perficeret. Nondum ætatis annum octauum & quinquagesimum excedens, pedum dolore primò quidem leuiter correptus, deinde paullò grauiùs & crebriùs, adeò vt cõtinuæ febris symptoma illi morbo adiungeretur, paullatim confectus, intra decẽ & quatuor dies, semper integris sẽsibus toto morbi tẽpore,*

mesdisant, offensé du bon bruit d'Alciat, par des vers, lesquels ie ne sçay s'ils sont plustost faits pour rire que pleins de propos iniurieux:

Alzat ne nous aymoit, mais plustost nostre bourse,
S'est desrobé de nous ayant reprins sa course:
Or qu'il s'en aille donq', & les Veaux qu'il entend
Il voise mener paistre, estant de nous content.
Ce pendant s'en allant sans se donner de peine,
Morfondu qu'il estoit, se vest de nostre laine.

Duquel babil toutesfois Alciat ne s'estonnant point, ains continuant tousiours de bien en mieux, supporta patiemment telles iniures, comme vne Hecate, ainsi que disent les Poëtes, qui ne se remue point pour cause des chiens aboyãs. Aussi ne laissa il d'estre denigré des siẽs: car afin de passer beaucoup de choses, quelque Docteur Italien faisant profession du Droit, en l'Vniuersité de Tholose, se vantoit souuent qu'il auoit bien autre façon de souldre les difficultez des loix, que n'auoit Alciat, lequel (disoit-il) en nostre pays ne fait autre chose que fleureter le droit. ausquelles lectures comme quelques sçauans hommes fussent presens, trouuans fort estrange l'arrogance du personnage, ou bien pour rire, direntincontinent: Ce qu'Alciat fleurete, cestuy-cy le brouillonne & faillit. Tels ont esté les tesmoignages & bons enseignemẽs de beaucoup de grans labeurs: telle a esté le cours de la vie d'Alciat, homme qui meritoit bien de viure plus long temps, afin qu'il eust loisir de continuer de mesme ce qu'il auoit si louablement & vtilement commencé. Il n'estoit encor paruenu à son an cinquante huit, qu'il se sentit trauaillé d'vne douleur es pieds assez legiere quand le mal le print, mais petit à petit cela se rengregea de sorte qu'il fut la dessus saisy d'vne fieure continue, & de ceste maladie estant miné peu à peu, dãs le temps de quatorze iours, ayant tousiours l'entendement sain durant sa maladie,

pore, animam Deo reddidit, Ticini, anno ineunte Christiano quingentesimo quinquagesimo nono supra millesimum. sepultus honorificè in Basilica Ticinensi, vir cui (ausim dicere) plus sua patria, quàm ipse patriæ debeat. Eius symbola, vt quæ ad ingenij adeò excellentis commendationē pertineant, hîc ad extremum addenda censeo. Vnum fuit illi gentilitium, vt ipsemet in Emblematis scripsit, ad nomen Alciatorum alludens. in eo conspicitur Alce, fera Germanica, quæ vnguibus ostentat auream sententiam, μηδὲν ἀναβαλλόμενος: huius symboli hæc explicatio,

Alciatæ gentis insignia sustinet Alce,
Vnguibus & μηδὲν fert ἀναβαλλόμενος.
Constat Alexandrum sic respondisse roganti,
Quî tot obiuisset tempore gesta breui?
Nunquam, inquit, differre volens: quod & indicat Alce,
Fortior hæc, dubites, ocyor ánne sieт.

Quanquā tamen in ea eicone Alciati ad viuū expressa (qua me nuper donauit ANDREAS THEVETIVS, *Regius cosmographus) sint insignia familiæ Alciatorū sic expressa, vt in scuti planitie, sit à læuâ depicta turricula, sub qua aquila erecta, coronâ insignita, à dextra, repagula quatuor: supra scuti eandem planitiem galea (signum equestris dignitatis) superius etiam ceruinum caput cum pectore, pedibus anterioribus prominens: in apice*

denique

il rendit l'ame à Dieu, l'an de grace 1559. Il fut ensepulturé fort honorablement dans le grand temple de Pauie: personnage certes, afin que i'en die ce que i'en pense, auquel sa patrie doit plus, que luy ne doit à sa patrie. I'estime qu'il ne sera mal à propos de mettre en fin ses deuises & armoiries, qui peuuent seruir à la louange d'vn esprit si excellent. Il s'est aydé de l'armoirie de ses ancestres, ainsi qu'il a rapporté es emblémes, qui allude au nom des Alciats: là on voit vne Alce ou Elléd, beste qui se trouue en la Germanie, laquelle tient en ses pieds vn escriteau, qui porte en substance, *Ne differe à demain.* luy-mesme a ainsi interpreté ceste deuise,

Des Alciats la marque est vn Alce ou Ellein
Qui tient cest escriteau, Ne differe à demain:
Le grand Roy Alexandre enquis de ses victoires
Qu'il obtint en brief temps, & de ses faits & gloires,
Et dont cela venoit? pour n'auoir seiourné,
Dit-il, pour rien qui fut ne m'estre destourné.
Cecy monstre l'Ellein, qui a autant de force
De corps, comme il est viste & soudain à la course.

Toutesfois en l'effigie d'Alciat pourtraitte apres le naturel (dont m'a fait present n'a pas long temps le Seigneur *André Theuet*, Cosmographe du Roy) sont les armes de la maison & famile des Alciats ainsi depeintes, que dans le champ du bouclier ou escu, à cousté gauche se voit vne tourelle, sus laquelle est vne aigle debout, ayant vne coronne sur sa teste: à dextre, sont quatre barres ou cheurons: au dessus dudit escu est posé vn morion (qui est l'enseigne de cheualerie) & tout en haut est vn cerf qui se voit iusques à la poitrine, dressant en hault ses pieds de deuant: oultre tout

denique inſcriptum verbum emblematis, μηδὲν ἀναβαλλόμενος. Alterum ſymbolum ſibi proprium & peculiare fecit, vti memoriæ proditum à Paullo Iouio. Caduceus eſt Mercurij inter duo Amalteæ cornua, cum inſcriptione, ἀνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται. eius hæc ſententia Emblemate comprehenſa:

Anguibus implicitis geminis Caduceus alis
 Inter Amalteæ cornua rectus adeſt.
Pollentes ſic mente viros, fandique peritos
 Indicat vt rerum copia multa beet.

F I N I S.

cela est le mot de l'Embleme : *Ne differant au lendemain.* L'autre symbole qui se voit au mesme tableau, est sa deuise propre & particuliere ; comme Paul Ioue le nous tesmoigne ; là est le caducee de Mercure entre les cornets d'abondance, auec vn escriteau au dessus, qui veut dire ainsi :

De l'homme droit le fruit ne perit point.

L'intelligence en est comprinse en cest Embleme :

Le Caducee entre deux ailes droit,
Et deux serpens entortillez se voit,
Auec aussi les cornets d'abondance :
Monstrant icy que tous hommes bien nez,
Sçauants diserts sont tousiours fortunez,
Et faute n'ont de biens, ny de cheuance.

FIN.

EMBLEMATVM INDEX IN LOCOS COMMVNES AD studiosorum commoditatem digestorum.

Numerus ad Emblematis cuiusque refertur ordinem.

INsignia ducatus Mediolanensis. *Emblema* 1
Mediolanum. 2
Numquam procrastinandum. 3

DEVS, siue RELIGIO.

In Deo lætandum. 4
Sapiẽtia humana, stultitia est apud Deum. 5
Ficta religio. 6
Non tibi, sed religioni. 7
Quà Dij vocãt, eundum. 8

VIRTVTES.

FIDES.

Fidei symbolum. 9
Fœdera. 10
Silentium. 11
Non vulganda consilia. 12
Ne quæstioni quidem cedendum. 13

P[illegible]DENTIA.

Cō[illegible] virtute Chimæram superari, hoc est, fortiores & deceptores. 14
Vigilantia & custodia. 15
νῆφε, καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν, ἄρθρα, &c. 16
πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; 17
Prudentes. 18
Prudens magis quàm loquax. 19
Maturandum. 20
In deprehensum. 21
Custodiendas virgines. 22
Vino prudentiã augeri. 23
Prudẽtes vino abstinẽt. 24
In statuam Bacchi. 25
Gramen. 26

IVSTITIA.

Nec verbo, nec facto quẽquam lædendum. 27
Tandem, tandem iustitia obtinet. 28
Etiam ferocissimos domari. 29
Gratiam referendam. 30

Abstinentia à muneribus capiundis. 31
Bonis à diuitibus nihil timendum. 32

FORTITVDO.

Signa fortium. 33
ἀνέχου καὶ ἀπέχου. 34
In adulari nescientem. 35
Obdurādum aduersus vrgentia. 36
Omnia mea mecum porto. 37

CONCORDIA.

Concordiæ symbolum. 38
Concordia. 39
Concordia insuperabilis. 40
Vnum nihil, duos plurimū posse. 41
Firmissima conuelli non posse. 42

SPES.

Spes proxima. 43
In simulacrum Spei. 44
In dies meliora. 45
Illicitū nihil sperandum. 46
Pudicitia. 47

VITIA.

PERFIDIA.

In victoriam dolo partam. 48
In fraudulentos. 49
Dolus in suos. 50
Maledicentia. 51
In receptatores sicariorum. 52
In adulatores. 53
Ei qui semel sua prodegerit, aliena credi non oportere. 54

STVLTITIA.

Temeritas. 55
In temerarios. 56
Furor & rabies. 57
In eos qui supra vires quidquam audent. 58
Impossibile. 59
Cuculi. 60
Vespertilio. 61
Aliud. 62
Ira. 63
In eum qui sibi ipsi damnum apparat. 64
Fatuitas. 65
Obliuio, paupertatis parens. 66

SVPERBIA.

Superbia. 67
Impudentia. 68
φιλαυτία. 69
Garrulitas. 70
Inuidia. 71

LVXVRIA.

Luxuria. 72
Luxuriosorum opes. 73
Tumulus meretricis. 74
In amatores meretricum. 75

Cauendum à meretricibus. 76
Amuletum Veneris. 77
Inuiolabiles telo Cupidinis. 78
Lasciuia. 79

DESIDIA.

Desidia. 80
Desidiam abiiciendam. 81
In facilè à virtute desciscentes. 82
Ignaui. 83

AVARITIA.

Auaritia. 84
In auaros. 85
In aulicos. 86
In sordidos. 87
In diuites publico malo. 88
In auaros, vel quibus melior conditio ab extraneis offertur. 89

GVLA.

Gula. 90
Ocni effigies. 91
In parasitos. 92
Paruam culinam duobus ganeonibus non sufficere. 93
Captiuus ob gulam. 94
In garrulum & gulosum. 95
Doctorum agnomina. 96

NATVRA.

Natura. 97
Ars naturam adiuuans. 98
In iuuentam. 99
In quatuor anni tempora. 100

ASTROLOGIA.

Scyphus Nestoris. 101
Quæ supra nos, nihil ad nos. 102
In Astrologos. 103
Qui alta contemplantur, cadere. 104

AMOR.

Potentissimus affectus, amor. 105
Potentia Amoris. 106
Vis Amoris. 107
In studiosum captum amore. 108
ἀντέρως, id est amor virtutis. 109
ἀντέρως, amor virtutis alium Cupidinem superans. 110
Dulcia quandoque amara fieri. 111
Ferè simile ex Theocrito. 112
In statuam Amoris. 113
In obliuionem patriæ. 114
Sirenes. 115
Senex puellam amans. 116
In colores. 117

FORTVNA.

Virtuti fortuna comes. 118

Fortuna

Fortuna virtutem superās. 119
Paupertatem summis ingeniis obesse ne prouehantur. 120
In Occasionem. 121
In subitum terrorem. 122
In illaudata laudantes. 123
In momentaneam felicitatem. 124
Ex damno alterius, alterius vtilitas. 125
Bonis auspiciis incipiendum. 126
Nihil reliqui. 127
Malè parta, malè dilabuntur. 128
Semper præstò esse infortunia. 129
Remedia in arduo, mala in prono esse. 130

Honor.

Ex arduis perpetuum nomen. 131
Ex literarū studiis immortalitatem acquiri. 132
Tumulus Io. Galeacij. 133
Optimus ciuis. 134
Strenuorū immortale nomen. 135
Nobiles & generosi. 136
Duodecim certamina Herculis. 137
In nothos. 138
Imparilitas. 139
In descifcentes. 140
Aemulatio impar. 141
Albutij ad Alciatum, &c. 142

Princeps.

Princeps subditorum incolumitatem procurās. 143
In senatum boni principis. 144
Consiliatij principum. 145
Opulentia tyrāni, paupertas subiectorum. 146
Quod nō capit [redacted] rapit fiscus. 147
Principis clementia. 148

Respvblica.

Salus publica. 149
Respublica liberata. 150

Vita.

In vitam humanam. 151
AEre quandoque salutem redimendam. 152

Mors.

Cum laruis non luctandū. 153
De morte & amore. 154
In formosam fato præreptam. 155
In mortem præproperam. 156
Terminus. 157

Opu-

Opulenti hereditas. 158

AMICITIA.

Amicitia etiam post mortem durans. 159
Mutuum auxilium. 160
Auxilium numquam deficiens. 161
Gratiæ. 162

HOSTILITAS.

In detractores. 163
Inanis impetus. 164
Aliquid mali propter vicinum malum. 165
In eum qui truculẽtia suorum perierit. 166
ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα. 167
A minimis quoque timendum. 168
Obnoxia infirmitas. 169
Vel post mortem formidolosi. 170

VINDICTA.

Iusta vindicta. 171
Iusta vltio. 172
Parem delinquentis & suasoris culpam esse. 173
Alius peccat, alius plectitur. 174
Insani gladius. 175

PAX.

Pax. 176
Ex bello pax. 177
Ex pace vbertas. 178

SCIENTIA.

Doctos doctis obloqui nefas esse. 179
Eloquẽtia fortitudine præstantior. 180
Facundia difficilis. 181
Antiquissima quæque cõmenticia. 182
Insignia poëtarum. 183
Musicam Diis curæ esse. 184
Litera occidit, spiritus viuificat. 185
Dicta septem sapientum. 186

IGNORANTIA.

Submouendam ignorantiam. 187
Mentem non formã plus pollere. 188
Diues indoctus. 189

MATRIMONIVM.

In fidem vxoriam. 190
Reuerentiam in matrimonio requiri. 191
In fœcunditatem sibi ipsi damnosam. 192
Amor filiorum. 193
Pietas filiorum in parentes. 194
Mulieris famam, non formam vulgatam esse oportere. 195

In pu-

In pudoris statuam. 196
Nupta contagioso, 179

ARBORES.

Cupressus. 198
Quercus. 199
Salix. 200
Abies. 201
Picea. 202
Cotonea. 203
Hedera. 204
Ilex. 205
Malus Medica. 206
Buxus. 207
Amygdalus. 208
Morus. 209
Laurus. 210
Populus alba. 211

FINIS INDICIS EMBLEMATVM.

PRIVILEGIVM GALLIARVM REGIS.

CAVTVM HENRICI III. Galliarum Regis Priuilegio, ne quis in omni eius regno libros totos, aut in parte, quoſcunque Chriſtophorus Plantinus aut nouos excuderit, aut veteres, ſed correctos ſiue illuſtratos, aut adnotatos, eoſce iterum excudat, excudi faciat, aut excuſos vendat, idque intra ſexennium à cuiuſque libri editione. Id autem hoc fine, vt ne idem Plantinus, laborum ſuorum, ſumptuumq́. meritiſſimo fructu priuetur, cogaturq́. tandem intermittere aut omittere laudabile ſuum munus, cum detrimento reipub. litterariæ, & doctorum. Qui contrà fecerit, ſciat paratam librorum confiſcationem, aliaſq́ue pœnas ſiue mulctas, quæ Regijs Edictis continentur. Cum lege tamen, ne ijdem libri quicquam contineant, quod vel Religioni Catholicæ Apoſtolicę Romanę, vel huius Regni Statui aduerſetur. Atque huius Edicti exemplar cum fronti aut calci cuiuſque operis apponetur, nullus typographorum ſiue bibliopolarũ vllam ignorantiæ cauſſam prætexat. Datum Fontibellaquæ, quinta Auguſti. M. D. LXXXII.

Signat.

Per Regem

De Neufuille.

Chiron 316
Icarus 228
Ass with idol VII
Horse does not flatter 91